

Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej. Plan operacyjny – część I. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wyry

Spis treści

Wykaz skrótów	3
Wstęp	3
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	7
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	10
2.1. Informacje ogólne (położenie geograficzne, rys historyczny, podział administracyjny)	10
2.2. Sfera społeczna	11
2.3. Sfera gospodarcza	29
2.4. Sfera środowiskowa	33
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	36
2.5.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	36
2.5.2. Struktura użytkowania gruntów	37
2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne	38
2.5.4. Dostępność komunikacyjna	38
2.6. Sfera techniczna.....	41
2.7. Wyniki badania ankietowego	45
2.8. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych.....	49
3. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji	60
4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	67
5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań	68
6. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	75
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji	85
8. Indykatywne ramy finansowe.....	87
9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	90
9.1. Podstawowe założenia partycypacji.....	90
9.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne	91
10. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	94
11. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	95
12. Załącznik 1. Nazwy działań poszczególnych programów operacyjnych	98
13. Spis tabel	100
14. Spis rysunków	103

Wykaz skrótów

BDL/GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CAWI - ang. Computer-Assisted Web Interview , wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www

CIS – Centrum Integracji Społecznej

DK – droga krajowa

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

GOK –Gminny Ośrodek Kultury

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GPR – Gminny Program Rewitalizacji

KK – Kodeks Karny

MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa

MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

MZK – Miejski Zakład Komunikacji

NGO – Organizacje pozarządowe

PAPI – ang. Paper & Pen Personal Interview, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności

POiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) dla gminy Wyry jest częścią dokumentu pn. „Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym” jest opracowywana w ramach projektu „J-ednolita S-trategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”, realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014.

Celem dokumentu jest odpowiedź na pytanie jak rozwiązać kluczowy problem obszaru, jakim jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Rewitalizacja zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju i Infrastruktury z dnia 3 lipca 2015 r. to *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji*. Bardzo ważnym aspektem prowadzenia procesu rewitalizacji jest człowiek, dlatego u podstawy podejmowanych działań rewitalizacyjnych leżą kwestie związane z rozwiązaniem problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadami:

- kompleksowości, co oznacza, że Program zawiera projekty rewitalizacyjne współfinansowane zarówno ze środków publicznych, w tym EFRR, EFS, FS oraz prywatnych, które rozwiązują kwestie społeczne bez pomijania innych sfer jak sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna czy środowiskowa,
- koncentracji, czyli skupieniu działań na wybranym obszarze, który ma szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i dotkniętych w największym stopniu zidentyfikowanymi problemami i negatywnymi zjawiskami,
- komplementarności, która dotyczy kilku sfer: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Komplementarność przestrzenna projektów oznacza, że realizowane przedsięwzięcia powinny być spójne między sobą i oddziaływać na cały obszar dotknięty stanem kryzysowym, a jednocześnie nie mogą powodować wykluczenia społecznego na innych obszarach. Komplementarność problemowa oznacza, że realizowane projekty/przedsięwzięcia powinny się wzajemnie dopełniać tematycznie, co ma przeciwdziałać na fragmentację działań np. wyłącznie w sferze technicznej bądź społecznej. Komplementarność oznacza także powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami strategicznymi gminy. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy zachowania spójności w działaniach prowadzonych przez różne instytucje i stosując zróżnicowane procedury. Kompleksowość międzyokresowa dotyczy możliwości realizacji przedsięwzięć uzupełniających w stosunku do tych realizowanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013, natomiast komplementarność źródeł finansowania oznacza umiejętne łączenie finansowania projektów ze środków EFRR, EFS i FS bez ryzyka podwójnego finansowania oraz np. łączenia środków ze źródeł prywatnych i publicznych.
- partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że Program został opracowany przy udziale samorządu gminnego i partnerów społecznych. Zakłada on również udział

społeczności lokalnej na etapie realizacji i wdrażania działań zaproponowanych w Programie Rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, którego celem jest zaprogramowanie takich działań, które pozwolą w perspektywie czasu na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Istotne w procesie rewitalizacji jest to, że w jego centrum stoi człowiek – jego problemy, potrzeby i oczekiwania. Dlatego też jednym z najistotniejszych elementów GPR jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów problemowych zlokalizowanych na terenie gminy, na których następuje koncentracja negatywnych zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej i dodatkowo minimum w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Diagnoza była podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Została ona opracowana na podstawie danych ilościowych, ale także przy czynnym udziale społeczności lokalnej. W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie społeczne oraz spotkania konsultacyjne. Diagnoza składa się z części ogólnej obrazującej sytuację gminy na tle powiatu, województwa i kraju, a ponadto w celu określenia, które obszary gminy znajdują się w stanie kryzysowym wskaźniki dla poszczególnych sfer problemowych zostały przedstawione w podziale na okręgi wyborcze w gminie Wiry. Ze względu na dostępność danych, w poszczególnych sferach zostały uwzględnione następujące wskaźniki:

Sfera społeczna:

- liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danego okręgu,
- liczba bezrobotnych w poszczególnych okręgach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danego okręgu,
- liczba NGO w przeliczeniu na 10000 mieszkańców danego okręgu,
- frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.

Sfera gospodarcza:

- liczba zarejestrowanych działalności gospodarczej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców,
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- średni dochód z prowadzenia działalności gospodarczej w danej jednostce.

Sfera środowiskowa:

- liczba umów dotyczących odbioru ścieków w danej jednostce,
- liczba przyłączy do sieci wodociągowej w danej jednostce.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- odsetek dróg we własności gminnej wymagających remontów w podziale na jednostki,
- liczba obiektów zabytków.

Sfera techniczna:

- odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem,
- liczba pustostanów w danej jednostce.

Po przeanalizowaniu powyższych wskaźników możliwe było wyznaczenie obszarów, które w pierwszej kolejności powinny być poddane rewitalizacji.

W procesie prac nad dokumentem interesariusze Programu mieli także możliwość zgłaszania swoich pomysłów na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty te zostały zebrane i poddane ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Projekt dokumentu został także poddany procesowi konsultacji społecznych. Uwagi z konsultacji zostały uwzględnione w Programie.

Gminny Program Rewitalizacji zawiera szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnym uwzględnieniu obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Bardzo ważnym aspektem przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji będzie współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych gminy, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową gminy i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Poniższa tabela przedstawia powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Wiry na lata 2014-2022

Strategia zawiera cztery cele strategiczne, którym przypisane są cele operacyjne i działania. Cele wpisują się w cztery obszary kluczowe dla rozwoju gminy i zwiększania jej konkurencyjności, tj. przedsiębiorczość i gospodarka, społeczeństwo, sfera przestrzenno-funkcjonalna i środowisko oraz aktywna współpraca z innymi jednostkami.

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Gminy Wiry na lata 2014-2022

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Wiry na lata 2014-2022	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Przedsiębiorczość dopasowana do potrzeb gminy położonej w funkcjonalnym obszarze metropolitalnym</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykreowanie przestrzeni gospodarczej spójnej ze strukturą branżową gospodarki metropolii Wzmocnienie sektora MŚP z równoczesnym zachowaniem rolnictwa i przetwórstwa rolnego w gospodarce gminy 	<p>Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy</p>
<p>Cel strategiczny 2. Społeczność gminy wysoce zintegrowana, aktywnie uczestnicząca w rozwoju gminy i korzystająca z wysokiej jakości usług publicznych</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie kompetencji cyfrowych społeczności gminy Systemowe wykorzystanie osiągnięć cyfryzacji w zarządzaniu sferą publiczną Znaczące wzmocnienie oferty czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych Zwiększenie spójności społecznej Wzmocnienie systemu usług sfery socjalnej, zdrowotnej i pomocy społecznej 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie aktywności obywatelskiej w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej</p>
<p>Cel strategiczny 3. Przestrzeń gminy wysokiej jakości, atrakcyjna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających gminę</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ograniczenia emisji zanieczyszczeń wód i 	<p>Cel strategiczny 4. Rozwinięty układ przestrzenno-funkcjonalny gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Poprawa warunków komunikacyjnych</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost dostępności</p>

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Wyry na lata 2014-2022	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie spójności przestrzennej i estetyki krajobrazu gminy Poprawa dostępności i jakości transportu publicznego Zachowanie ścisłej kontroli społeczności gminy nad procesem suburbanizacji 	<p>przestrzeni publicznych na terenie gminy</p> <p>Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 4. Wykorzystanie szans wynikających z możliwości współpracy z innymi gminami i miastami Metropolii Silesia oraz jej Bezpośredniego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie funkcjonalności systemów transportowych osiągnięte poprzez współpracę ponadlokalną Wzmocnienie gospodarczej pozycji gminy dzięki współpracy ponadlokalnej Wzmocnienie sfery usług publicznych i sfery obywatelskiej dzięki współpracy ponadlokalnej 	<p>Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego gminy</p>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010 – 2015

Dokument określa problemy społeczne w gminie Wyry oraz cele i kierunki działań służące ich rozwiązaniu. Zasadniczym celem - ideą przyświecającą realizacji Strategii jest „stworzenie systemu rozwijania kompetencji społecznych, zawodowych, edukacyjnych, zdrowotnych, które ułatwią osobom i rodzinom samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym wykorzystując własne zasoby i możliwości”. Realizacji celu odbywa się w pięciu obszarach problemowych, którym przeciwdziałaniu służą cele operacyjne.

Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010 - 2015

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010 - 2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny. Stworzenie systemu rozwijania kompetencji społecznych, zawodowych, edukacyjnych, zdrowotnych, które ułatwią osobom i rodzinom samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym wykorzystując własne zasoby i możliwości</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom alkoholizmu i innych uzależnień 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wsparcie aktywności obywatelskiej w gminie</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej</p>

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010 - 2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym i długotrwale chorym • przeciwdziałanie ubóstwu i bezdomności 	

Źródło: opracowanie własne

Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Wry

Podstawą kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wry opisaną w Studium jest zachowanie dotychczasowego charakteru gminy jako miejsca zamieszkania, gminy o zrównoważonym rozwoju, zapewniającym sukcesywną poprawę jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnym wzmocnieniu samodzielnej pozycji gminy i zwiększaniu atrakcyjności gminy w stosunku do otoczenia. Operacjonalizacja celu zawiera się w intencjach polegających na ochronie obszarów przyrodniczych i cennych kulturowo, zwiększania różnorodności usług w gminie, rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy oraz poprawie wydolności infrastruktury komunikacyjnej i technicznej.

Tabela 3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Wry

Cele strategiczne i operacyjne Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Wry	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny. Zachowanie dotychczasowego charakteru gminy jako miejsca zamieszkania, gminy o zrównoważonym rozwoju, zapewniającym sukcesywną poprawę jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnym wzmocnieniu samodzielnej pozycji gminy oraz zwiększeniu atrakcyjności gminy w stosunku do otoczenia.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowe funkcjonowanie obszarów przyrodniczych, • ochrona terenów i obszarów posiadających wartości kulturowe, • różnorodność form zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, • różnorodność i dostępność usług, • możliwość uzyskania zatrudnienia dla mieszkańców na terenie gminy, • wzrost atrakcyjności gminy, • wzrost potencjału gospodarczego gminy, • usprawnienie połączeń komunikacyjnych lokalnych i tranzytowych, • satysfakcjonujący poziom obsługi i efektywność systemów komunalnej infrastruktury technicznej. 	<p>Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy</p> <p>Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego gminy</p> <p>Cel strategiczny 4. Rozwinięty układ przestrzenno-funkcjonalny gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost dostępności przestrzeni publicznych na terenie gminy</p>

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

2.1. Informacje ogólne (położenie geograficzne, rys historyczny, podział administracyjny)

Gmina Wiry jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa śląskiego, w powiecie mikołowskim. Gmina graniczy z Mikołowem, Kobiórem, Łaziskami Górnymi, Orzeszem i Tychami. Wiry na tle innych gmin powiatu mikołowskiego wyróżnia nietypowy, wewnętrzny podział administracyjny. Tereny gminy stanowią część Kotliny Oświęcimskiej znajdującej się wzdłuż doliny Wisły i Gostynki. Wiry cechuje korzystne położenie w otoczeniu Puszczy Pszczyńskiej i relatywnie niewielkim oddaleniu od miast o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym. Gmina jest dogodnie skomunikowana z dużymi miastami takimi jak Tychy, Katowice i Mikołów. W centralnej części gminy znajduje się jezioro Wicie pełniące funkcję stawu hodowlanego. Innymi ważnymi zbiornikami wodnymi w Wyrach są jezioro Stępnik i Stary Staw.

Miejscowość Wiry jest jedną z najstarszych gmin na terenie Górnego Śląska. Nazwa Wiry pochodzi od słowa „wiry, co dawniej oznaczało źródło. Pierwsze wzmianki o Wyrach pochodzą z drugiej połowy XIII wieku. Na początku XVIII wieku większość ziem w Wyrach kupił Książę Pszczyński z rodu Promniców tworząc tym samym folwark. Pod jego zarządem na terenie dzisiejszej gminy powstały cegielnia, kamieniołom oraz potażarnia wytwarzająca potaż będący surowcem do otrzymywania mydła i szkła. W połowie XX wieku folwark został rozparcelowany i w znacznej części przejęty przez PGR. W 1770 roku w Wyrach uruchomiono kopalnię węgla kamiennego „Szczęście Henryka”. Węgiel wydobywano do lat 60. XX wieku. W latach 20. XX wieku na terenie gminy zaczął funkcjonować zakład chemiczny produkujący amoniak, tlen i wodór. W połowie XX wieku zakład został przekształcony i rozpoczęto w nim produkcję aparatury dla przemysłu chemicznego. W 1870 roku przez gminę Wiry zaczęła przebiegać linia kolejowa Tychy – Jaśkowice. W okresie 1975 - 1991 Wiry utraciły samodzielność i zostały włączone do miasta Tychy. W 1991 roku Wiry zaczęły funkcjonować jako samodzielna gmina, do której włączona została miejscowość Gostyń. W przekazach historycznych wskazuje się, że miejscowość Gostyń była zakładana dwukrotnie. Pierwszy raz na przełomie XIII i XIV wieku. W latach 70. XV wieku wieś została wyludniona przez księcia Waława Rybnickiego, przez co przestała istnieć na około 100 lat. Drugi raz Gostyń został założony w 1575 roku przez książąt pszczyńskich – Promnitzów, którzy rozwinęli gospodarkę stawową na terenie miejscowości. W okresie od XVIII do XX wieku rozpoczęła się industrializacja, założono hutę szkła, hutę żelaza, kopalnię węgla „Książątka”, która w dalszym czasie została przyłączona do większej kopalni „Brada”. Do 1945 roku Gostyń była samodzielną gminą. Do 1991 roku kilka razy zmieniała swój status – będąc samodzielną gromadą, miejscowością włączoną do gminy Wiry lub dzielnicą miasta Tychy. Od 1991 roku Gostyń stała się ponownie częścią gminy Wiry.

Gmina obejmuje dwie miejscowości Wiry – położone w części północnej oraz znajdujący się na południu Gostyń.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Na przestrzeni lat 2010-2014 gmina Wiry charakteryzowała się największą wśród gmin powiatu mikołowskiego dynamiką przyrostu liczby mieszkańców. Według danych z roku 2014 gminę zamieszkiwało 7736 osób.

Tabela 4. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	38529866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	99,84%
woj. śląskie	4 634 935	4 626 357	4 615 870	4 599 447	4 585 924	99,13%
powiat mikołowski	94 096	94 661	95 217	95 769	96 107	101,53%
Łaziska Górne	22 252	22 322	22 467	22 460	22 419	100,43%
Mikołów	39 513	39 629	39 597	39 776	39 795	100,42%
Orzesze	19 514	19 654	19 823	20 000	20 194	102,75%
Ornontowice	5721	5822	5912	5941	5963	102,42%
Wiry	7096	7234	7418	7592	7645*	106,94%

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS, * dane Urzędu Gminy w Wyrach

Najbardziej liczny pod względem liczby ludności był okręg 10 (621 mieszkańców), najmniej – 6 (430).

Tabela 5. Liczba ludności w okręgach

Nr okręgu	Liczba ludności w okręgu
1	535
2	442
3	467
4	457
5	457
6	430
7	585
8	459
9	535
10	621
11	523
12	583
13	467
14	502
15	582

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Współczynnik feminizacji dla gminy Wiry w latach 2010-2014 ulegał nieznacznym zmianom. Przez cały analizowany okres pozostawał jednak niższy niż średnie: powiatowa, wojewódzka i krajowa.

Tabela 6. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	107	107	107	107	107
woj. śląskie	107	107	107	107	107
powiat mikołowski	105	105	105	105	105
Łaziska Górne	106	106	106	106	106
Mikołów	107	107	107	108	108
Orzesze	102	102	102	101	101
Ornontowice	102	102	102	102	103
Wiry	103	103	104	105	104

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców jest w gminie Wiry niższy niż w pozostałych gminach powiatu, co może mieć niekorzystny wpływ na rynek pracy. Z drugiej strony jednak gmina ma najwyższy w powiecie procent ludności w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o tym, że problem starzenia się ludności występuje tu z mniejszym nasileniem.

Tabela 7. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014

jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Polska	18,54%	64,19%	17,26%
woj. śląskie	17,09%	64,81%	18,10%
powiat mikołowski	18,71%	64,93%	16,36%
Łaziska Górne	17,99%	66,16%	15,85%
Mikołów	18,17%	64,59%	17,24%
Orzesze	19,38%	64,33%	16,30%
Ornontowice	19,89%	66,04%	14,07%
Wiry	21,15%	63,80%	15,05%

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego określa relację liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (osoby w wieku 0-14, mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej)¹ na 100 osób w wieku produkcyjnym. Od roku współczynnik obciążenia demograficznego gminy Wiry wzrasta. Według najnowszych danych jest on wyższy od średniej dla powiatu.

Tabela 8. Współczynnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
woj. śląskie	53,4	54,3	55,4	56,7	58,2
powiat mikołowski	53,5	54	54,6	55,7	57
Łaziska Górne	50,3	51,1	51,7	52,3	53,4
Mikołów	53,8	54,8	55,9	57,7	59,3
Orzesze	55,7	55,5	55,6	56	56,8
Ornontowice	51,9	51,4	52,2	53,4	54,8
Wiry	57,2	56,7	55,8	57	57,9

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

W 2015 roku wskaźnik obciążenia demograficznego, w tym przypadku rozumiany jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, najwyższy był w okręgach numer 2 i 3, najniższy – w okręgu 15 i 12.

¹ Jerzy Zdzisław Holzer, „Demografia”, PWE W-wa, 2003 [http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2315,pojcie.html, dostęp 24.05.2016]

Tabela 9. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 roku w podziale na okręg wyborczy

okręg wyborczy	wskaźnik obciążenia demograficznego
1	18,3
2	29,5
3	29,7
4	19,4
5	18,3
6	17,6
7	19,9
8	20,7
9	18,8
10	20,3
11	21,5
12	14,9
13	20
14	16,3
15	13,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców ulegała wahaniom, cały czas pozostając jednak powyżej średniej dla powiatu. Według najnowszych danych jest drugą najwyższą w powiecie.

Tabela 10. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,73	10,08	10,02	9,60	9,75
woj. śląskie	10,31	9,68	9,64	9,30	9,30
powiat mikołowski	11,62	11,05	10,36	10,21	10,82
Łaziska Górne	10,93	11,92	11,13	10,47	9,69
Mikołów	11,76	10,27	9,20	9,06	10,51
Orzesze	12,31	10,83	11,21	11,20	12,28
Ornontowice	9,85	12,87	12,12	10,91	11,27
Wiry	12,54	11,83	10,52	12,36	11,52

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Zmienna była również liczba zgonów na 1000 mieszkańców, tu jednak można zaobserwować wyraźną tendencję wzrostową począwszy od roku 2012.

Tabela 11. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78
woj. śląskie	10,29	10,30	10,61	10,67	10,41
powiat mikołowski	9,04	9,25	9,11	8,76	9,79
Łaziska Górne	8,41	9,37	9,70	8,69	9,92
Mikołów	9,86	9,89	8,93	8,86	9,73
Orzesze	8,29	8,22	9,69	9,69	10,29
Ornontowice	6,69	7,31	7,51	5,20	7,90
Wiry	10,40	9,74	8,06	8,77	9,82

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Wiry charakteryzują się dodatnim przyrostem naturalnym, można jednak zwrócić uwagę, że w roku 2014 był on wyraźnie niższy niż w poprzednich latach.

Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,90	0,34	0,00	-0,46	0,00
woj. śląskie	0,00	-0,63	-0,97	-1,37	-1,11
powiat mikołowski	2,58	1,80	1,24	1,46	1,03

Łaziska Górne	2,52	2,56	1,43	1,78	-0,22
Mikołów	1,91	0,38	0,28	0,20	0,78
Orzesze	4,02	2,60	1,52	1,51	1,99
Ornontowice	3,17	5,57	4,61	5,71	3,36
Wry	2,14	2,09	2,46	3,59	1,70

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2015 liczba zameldowań w ruchu wewnętrznym była znacznie wyższa od liczby wymeldowań. Rezultatem takiego stanu rzeczy było dodatnie saldo migracji

Tabela 13. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu wewnętrznym					wymeldowania w ruchu wewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	422 621	419 9 46	395 2 78	427 2 79	407 6 04	42262 1	419 9 46	395 2 78	427 2 79	407 6 04
Śląskie	44 185	43 73 3	42 04 9	45 09 4	41 78 1	47379	47 38 5	45 34 7	48 97 4	45 41 4
Powiat mikołowski	1549	1444	1522	1735	1454	1033	1004	1042	1151	983
Łaziska Górne	262	310	338	311	259	292	293	266	320	287
Mikołów	671	560	535	678	579	489	425	469	491	412
Orzesze	286	268	305	390	345	129	173	158	192	143
Ornontowice	129	129	124	140	94	71	57	82	79	76
Wry	201	177	220	216	177	52	56	67	69	65

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 14. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0	0	0	0	0
woj. śląskie	-3194	-3652	-3298	-3880	-3633
powiat mikołowski	516	440	480	584	471
Łaziska Górne	-30	17	72	-9	-28
Mikołów	182	135	66	187	167
Orzesze	157	95	147	198	202
Ornontowice	58	72	42	61	18
Wry	149	121	153	147	112

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Migracje w ruchu zewnętrznym miały we wszystkich analizowanych latach znacznie mniejszą skalę od migracji wewnętrznych. Począwszy od roku 2013 ich saldo jest ujemne.

Tabela 15. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu zewnętrznym					wymeldowania w ruchu zewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	15 246	15 524	14 583	12 199	12 330	17360	19 858	21 200	32 103	28 080
woj. śląskie	2214	2165	2068	1704	1616	3958	4185	4672	7142	5147
powiat mikołowski	31	37	33	28	29	91	82	83	182	165
Łaziska Górne	5	10	7	8	1	6	14	25	26	28
Mikołów	15	15	18	13	21	50	49	33	70	85
Orzesze	7	8	2	4	4	28	14	23	53	28
Ornontowice	0	1	2	2	1	2	4	0	11	16
Wry	4	3	4	1	2	5	1	2	22	8

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 16. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-2114	-4334	-6617	-19904	-15750
woj. śląskie	-1744	-2020	-2604	-5438	-3531
powiat mikołowski	-60	-45	-50	-154	-136
Łaziska Górne	-1	-4	-18	-18	-27
Mikołów	-35	-34	-15	-57	-64
Orzesze	-21	-6	-21	-49	-24
Ornontowice	-2	-3	2	-9	-15
Wry	-1	2	2	-21	-6

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BDL/GUS

2.2.2. Pomoc społeczna

Podstawową jednostką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Wiry jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach Ośrodka funkcjonują Gminne Świetlice Środowiskowe w Wyrach i Gostyni, które są Placówkami Opiekuńczo-Wychowawczymi Wsparcia Dziennego. W ramach Ośrodka Pomocy Społecznej działają punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz ofiar przemocy. Wśród ważnych realizatorów działań z zakresu pomocy społecznej można wymienić również Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rozwiązywaniu problemów społecznych służy także procedura zakładania „Niebieskich Kart” realizowaną na terenie gminy Wiry przez Powiatową Komendę Policji w Mikołowie.

W latach 2010–2014 następowało stopniowe zmniejszanie się liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Spadek ten jest zauważalny zarówno w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim. W powiecie spadek był relatywnie niewielki. W latach 2010–2014 liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 1,4%.

W gminie Wiry w 2010 roku liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosiła 206 osób. W latach 2011 i 2012 następował wzrost liczby osób otrzymujących pomoc, wynosząc odpowiednio 219 i 247. Z kolei w latach 2013 i 2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej zmalała, osiągając odpowiednio liczbę 211 i 203 osób. W gminie Wiry liczba osób korzystających z pomocy społecznej fluktuuje. Nie dostrzegalna jest ani wyraźna tendencja malejąca, ani rosnąca. Liczba osób, którym zrealizowano świadczenia pomocy społecznej od 2010 do 2014 roku zmalała jedynie o 3 osoby z 206 do 203 osób. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Wyrach jest na relatywnie niskim poziomie. W 2014 roku z pomocy społecznej skorzystało 2,62% całkowitej liczby ludności gminy. Dla porównania w powiecie wskaźnik ten wynosił 4,8%.

Tabela 17. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964
woj. śląskie	265 433	242 878	248 978	259 862	241 695
powiat mikołowski	4 676	4 262	4 396	5 194	4 612
Łaziska Górne	1 531	1 099	1 199	1 858	1 633
Mikołów	1 828	1 983	2 070	2 181	1 899
Orzesze	910	815	716	798	771
Ornontowice	201	156	164	146	106
Wiry	206	219	247	211	203

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce w latach 2010–2014 większość wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby, których dochód był poniżej kryterium dochodowego. Podobnie było w województwie śląskim i powiecie mikołowskim.

W gminie Wiry w 2010 roku liczba osób poniżej kryterium dochodowego korzystających z pomocy społecznej wynosiła 92 osoby, w 2014 – 107. Nastąpił relatywnie niewielki wzrost o 16,3%. Odnośnie osób powyżej kryterium dochodowego miała miejsce tendencja spadkowa. W 2010 roku liczba tych osób wynosiła 114. Natomiast w 2014 ich liczba zmniejszyła się o 15,8 i wyniosła 96 osób.

Tabela 18. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej	Poniżej	Powyżej
Polska	2 134 852	1 203 854	1 944 680	1 159 152	2 248 823	862 52	2 299 796	905 33	2 048 461	905 03
woj. śląskie	161 213	104 21	145 53	97 225	170 490	78 42	178 448	81 411	164 237	77 458
powiat mikołowski	2 809	1 867	2 241	2 021	2 764	1 632	2 959	2 235	2 699	1 913
Łaziska Górne	1 235	296	561	538	760	439	821	1 037	833	800
Mikołów	910	918	1 058	925	1 286	784	1 437	744	1 209	690
Orzesze	522	388	441	364	489	227	478	320	493	278
Ornontowice	50	151	70	86	78	86	88	58	57	49
Wiry	92	114	111	108	151	96	135	76	107	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie ludności w latach 2014 – 2015 nie uległ znacznym zmianom. W 2015 roku najwięcej osób pobierających pomoc społeczną w stosunku do całkowitej liczby ludności było w okręgach 4 i 6, najmniej w 11 i 15. W ciągu roku najbardziej zmieniła się sytuacja w okręgach 1 i 13, gdzie znacząco wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Średnia liczba osób korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się w ciągu roku. W 2014 roku średni odsetek osób korzystających z pomocy społecznej do całkowitej liczby ludności wynosił 25,4, natomiast w 2015 – 24,3.

Tabela 19. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie ludności w latach 2014-2015

Nr okręgu wyborczego	2014	2015
1	3,73%	13,08%
2	36,19%	36,19%
3	12,84%	14,98%
4	52,51%	66,73%
5	39,38%	38,29%
6	41,86%	39,53%
7	37,6%	35,89%
8	17,42%	19,6%
9	13,08%	14,95%
10	14,49%	15,55%
11	1,91%	1,91%
12	32,59%	30,87%
13	44,96%	14,98%
14	19,92%	17,92%
15	13,74%	5,15%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminach powiatu mikołowskiego stopniowo się zmniejsza. Jest to tendencja zauważalna na poziomie województwa śląskiego oraz całego kraju. W powiecie mikołowskim w 2010 roku zasiłki rodzinne na dzieci otrzymywało 1840 rodzin. W latach 2011, 2012 i 2013 liczba rodzin, którym zrealizowano omawiane świadczenie wynosiły odpowiednio 1696, 1468 i 1344. Z kolei

w roku 2014 liczba ta zmniejszyła się do 1255, co w stosunku do 2010 roku oznaczało spadek o 14,7%.

W gminie Wiry w 2010 roku z zasiłku rodzinnego na dzieci korzystało 111 rodzin. Podobnie jak w pozostałych gminach powiatu mikołowskiego liczba ta zmniejsza się. W 2011 roku zasiłek na dzieci pobierało 100 rodzin. W latach 2012, 2013 liczba ta wynosiła odpowiednio 83 i 82. Ostatnie dane dla roku 2014 wskazują, że zasiłek rodzinny na dzieci pobierało 76 rodzin. W stosunku do 2010 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 14,6%.

Tabela 20. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853
woj. śląskie	120 445	108 784	98 089	92 263	85 989
powiat mikołowski	1840	1 696	1 468	1 344	1 255
Łaziska Górne	533	492	420	347	316
Mikołów	674	649	576	545	506
Orzesze	445	391	335	316	297
Ornontowice	77	64	54	54	60
Wiry	111	100	83	82	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2015 roku najwięcej rodzin pobierających pomoc społeczną w stosunku do całkowitej liczby ludności było w okręgach 4 i 13, najmniej w 11 i 15. W ciągu roku najbardziej zmieniła się sytuacja w okręgach 1, 4 i 13, gdzie znacząco wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2015 roku w stosunku do 2014 wzrósł średni odsetek liczby rodzin do całkowitej populacji Wyr. W 2014 roku średnia wynosiła 9,3, natomiast w 2015 roku było 12,7.

Tabela 21. Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie ludności w latach 2014-2015

Nr okręgu wyborczego	2014	2015
1	5,6%	13,08%
2	13,57%	26,01%
3	4,28%	5,35%
4	29,54%	47,04%
5	16,41%	16,41%
6	9,3%	9,3%
7	8,54%	8,54%
8	13,07%	13,07%
9	5,6%	3,73%
10	3,83%	4,83%
11	1,91%	1,91%
12	13,72%	10,29%
13	4,98%	19,97%
14	6,63%	6,63%
15	2,28%	4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

W 2014 roku w gminie Wiry wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 266,07 złotych. Zaś na całkowite wydatki w tej sferze w 2014 roku przeznaczono 2 058 335,29 złotych.

Tabela 22. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku

Jednostka terytorialna	Całkowite wydatki na pomoc społeczną	Wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Polska	20 664 564 848,72	537,04
woj. śląskie	2 289 856 566,75	499,32
powiat mikołowski	34 194 007,15	355,79

Jednostka terytorialna	Całkowite wydatki na pomoc społeczną	Wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Łaziska Górne	8 856 216,02	395,03
Mikołów	15 542 402,47	390,56
Orzesze	6 054 318,97	299,81
Ornontowice	1 682 734,40	282,20
Wiry	2 058 335,29	266,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2015 roku w Wyrach świadczenia pomocy społecznej zrealizowano dla 70 rodzin, liczba ich członków wyniosła 184 osoby. Liczba świadczeń zrealizowanych w 2015 roku wyniosła 7436. Całkowita kwota pomocy społecznej udzielonej w gminie Wiry wynosiła 285510,70 złotych. Najwięcej świadczeń przyznano z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – ich liczba wynosiła 3041. Pomoc z tego powodu uzyskało 55 osób, czyli 27 rodzin. W tym zakresie kwota wypłaconych świadczeń stanowiła 131300,08 złotych, czyli 46% całkowitej kwoty świadczeń pomocy społecznej udzielonej w Wyrach w 2015 roku. Najwięcej rodzin (28) otrzymało pomoc z powodu bezrobocia, liczba ich członków wynosiła 73 osoby. Liczba świadczeń przyznanych z powodu bezrobocia wynosiła 1921, ich kwota osiągnęła w sumie 68814,26 złotych. Relatywnie dużo rodzin otrzymało świadczenia z powodu niepełnosprawności. W tym zakresie liczba rodzin wynosiła 14, co przełożyło się na 23 osoby w rodzinach. Kwota świadczeń wypłaconych w tym zakresie wynosiła 51189,67 złotych. Dość wysokie były również kwoty świadczeń zrealizowanych z powodu ubóstwa i potrzeby ochrony macierzyństwa, ich wysokości wynosiły odpowiednio 47151,91 i 35428,16 złotych. W 2015 roku zrealizowano świadczenia w wysokości 38000 złotych z powodu klęsk żywiołowych lub ekologicznych. Z tego względu udzielono pomocy 3 rodzinom (w sumie 6 osobom). Pojedynczym rodzinom wypłacono świadczenia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodzin wieloletnich i niepełnych, przemocy w rodzinie, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzeń losowych i wielodzietności. W sumie kwota świadczeń wypłaconych w związku z wymienionymi przyczynami wynosiła 48058,85 złotych, co stanowiło 16,8% całkowitej kwoty pomocy wypłaconej w Wyrach w 2015 roku.

Tabela 23. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej w 2015 roku wg problemu przyznania świadczenia z uwzględnieniem kwoty pomocy

problem rodziny	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	kwota pomocy	liczba świadczeń
razem	70	184	285510,7	7436
alkoholizm	2	2	1771,95	13
bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	5	30	4937	523
bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina niepełna	4	15	3976	606
bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5	15	4309,35	794
bezrobocie	28	73	68814,26	1921

problem rodziny	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	kwota pomocy	liczba świadczeń
brak problemu	2	3	1403	169
długotrwała lub ciężka choroba	27	55	131300,08	3041
klęska żywiołowa lub ekologiczna	3	6	38000	5
niepełnosprawność	14	23	51189,67	158
potrzeba ochrony macierzyństwa	5	17	35428,16	704
przemoc w rodzinie	2	7	1265	262
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	400	2
ubóstwo	3	5	47151,91	218
zdarzenie losowe	6	15	25854	342
wielodzietność	4	25	5914,5	1335

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrach

Najwięcej rodzin, które otrzymywały świadczenia z pomocy społecznej w 2014 i 2015 roku zamieszkiwało ulice Pszczyńską i Dąbrowszczaków.

2.2.3. Edukacja

Na terenie gminy Wiry funkcjonuje Gminne Przedszkole z siedzibą w Wyrach oraz Gminne przedszkole w Gostyni. Na poziomie podstawowym działa jedna placówka w Wyrach (w ramach Zespołu Szkół) i jedna w Gostyni.

Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Wyrach stale rośnie, taka sama tendencja utrzymuje się w powiecie mikołowskim.

Tabela 24. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1158628	1220734	1270585	1280398	1244861
woj. śląskie	128454	135896	141812	143927	141037
powiat mikołowski	2936	3086	3261	3376	3398
Łaziska Górne	678	702	755	756	773
Mikołów	1216	1289	1329	1391	1350
Orzesze	602	624	665	702	707
Ornontowice	186	205	219	209	224
Wiry	254	266	293	318	344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 25. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13927	13777	13555	13446	13528
woj. śląskie	1248	1249	1245	1245	1256
powiat mikołowski	24	24	24	25	26
Łaziska Górne	3	3	3	4	4
Mikołów	10	10	10	10	11
Orzesze	8	8	8	8	8
Ornontowice	1	1	1	1	1
Wiry	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów w szkołach podstawowych systematycznie rośnie od 2010 roku. Tendencja ta zauważalna jest w całym powiecie mikołowskim.

Tabela 26. Uczniowie w szkołach podstawowych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2191896	2187405	2160861	2152655	2306102
woj. śląskie	240404	240429	236536	237020	256253
powiat mikołowski	5168	5392	5406	5427	6055
Łaziska Górne	1140	1237	1205	1184	1292
Mikołów	2172	2240	2231	2262	2522
Orzesze	1102	1123	1166	1164	1292
Ornontowice	325	325	328	326	399
Wry	429	467	476	491	550

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy działają dwa gimnazja – jedno w Wyrach w ramach Zespołu Szkół i jedno w Gostyni również umiejscowione w Zespole Szkół.

Tabela 27. Gimnazja ogółem

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7442	7510	7573	7612	7635
woj. śląskie	781	790	795	793	795
powiat mikołowski	16	16	16	16	16
Łaziska Górne	3	3	3	3	3
Mikołów	6	6	6	6	6
Orzesze	4	4	4	4	4
Ornontowice	1	1	1	1	1
Wry	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów w gimnazjum od 2010 do 2013 roku systematycznie zmniejszała się. W 2014 roku nieznacznie wzrosła.

Tabela 28. Liczba uczniów w gimnazjach

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1277473	1225807	1177480	1138592	1105868
Śląskie	140906	135108	129411	125361	121445
Powiat mikołowski	2962	2819	2684	2662	2642
Łaziska Górne	674	601	600	560	541
Mikołów	1214	1208	1157	1223	1213
Orzesze	648	609	550	509	511
Ornontowice	200	187	171	181	165
Wry	226	214	206	189	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 29. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 r. (średnia)

nazwa szkoły	część humanistyczna		część matem.przyr.		j. obcy	
	historia	j.polski	przyroda	matematyka	podstawa	rozszerzenie
Gimnazjum Wry	66,03	64,62	50,72	48,03	71,51	54,62
Gimnazjum Gostyń	62,09	61,62	47,97	49,24	67,79	50,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Uczniowie Zespołu Szkół w Wyrach mają do dyspozycji 13 sal lekcyjnych, jedną pracownię komputerową i bibliotekę. Placówka jest wyposażona w pracownię fizyczno-chemiczną, biologiczną, historyczną, geograficzną, matematyczną, plastyczną i obiekty sportowe: salę gimnastyczną, salkę do ćwiczeń korekcyjnych, boiska szkolne oraz

świetlicę szkolną. W szkole działa sklepik i stołówka, z której korzysta dziennie ponad 180 uczniów. Natomiast w Zespole Szkół w Gostyni, w szkole podstawowej, w 12 klasach uczy się w 267 uczniów. W gimnazjum w 6 klasach uczy się 120 uczniów. Uczniowie mają do dyspozycji pracownię komputerową, sprzęt multimedialny, bibliotekę, świetlicę oraz dużą i małą salę gimnastyczną oraz siłownię.²

Tabela 30. Wyposażenie placówek oświatowych w gminie Wyrach w 2015 r.

nazwa szkoły	liczba oddziałów	liczba pomieszczeń do nauczania	liczba komputerów z dostępem do internetu	liczba nauczycieli
Zespół Szkół w Wyrach:				
Szkoła Podstawowa	16	20 (w tym dwie sale gimnastyczne)	47	44
Gimnazjum	6			
Zespół Szkół w Gostyni:				
Szkoła Podstawowa	14	20 (w tym dwie sale gimnastyczne)	36	43
Gimnazjum	6			
Łącznie	42	40	83	87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

W ramach niepublicznych placówek oświatowych działa:

- Niepubliczny Żłobek oraz Przedszkole „Troskliwe Misie” w Gostyni, które rozpoczyna swoją działalność w kwietniu 2016 r. Placówka będzie w stałym kontakcie z władzami gminy.
- Bukowy Dom Naturalna Szkoła w Wyrach, która oferuje punkt przedszkolny oraz edukację domową. Szkoła jest przystosowana do nauczania dzieci z zaburzeniami (zespół Aspergera, niedosłuch, dysleksja, ADHD itp.).

2.2.4. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest zagadnieniem socjologicznym, wykorzystywanym również w innych dziedzinach nauk, np. w ekonomii, naukach politycznych czy o gospodarce. Kapitał społeczny może być niski lub wysoki, można go mierzyć za pomocą takich wskaźników jak np.: frekwencja wyborcza, przynależność do grup formalnych i nieformalnych, czytelnictwo, uczestnicy zajęć w domach kultury czy w wydarzeniach lokalnych. Wynikiem niskiego kapitału społecznego są dysfunkcje społeczne, jak np. wskaźniki samobójstw, uzależnienia, dewiacje społeczne. W dotychczasowych definicjach kapitał społeczny określa się takimi cechami jak: zaufanie i wspólne wartości, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego czy altruizm.³

Grupy nieformalne

Dom Kultury w Gostyni — Bank Wolontariatu zrzesza osoby samotne, uczniów potrzebujących korepetycji oraz osoby, które chcą pomagać. Wolontariuszem może zostać każda osoba, która ukończyła 13 r.ż.

Klub kobiet aktywnych w Gostyni w 2015 roku zrzeszał 50 kobiet. Przynależność do grupy to sposób na spędzanie czasu wolnego oraz integracja społeczna z mieszkankami

² <http://wyrach.pl/dla-mieszkanow/edukacja/szkola/> [dostęp 02.03.2016 roku]

³ Katarzyna Sierocińska, „Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy”, Studia Ekonomiczne nr 1, 2011 [http://www.inepan.waw.pl/pliki/Studia%202011%201%204%20sierocinska.pdf, dostęp 03.03.2016]

gminy. Każde spotkanie ma inną tematykę, głównie skupiają się na rozmowach, spotkaniach ze specjalistami, wyjazdami turystycznymi.

Dom Kultury w Gostyni organizuje również zajęcia sportowe dla dorosłych, dla dzieci i młodzieży prowadzone są warsztaty plastyczno-teatralne (teatrzyk lalkowy dla dzieci w wieku od 6-12 lat), plastyka, rytmika, robotyka i zajęcia z tańca nowoczesnego. W ramach działalności placówki działa nieformalna grupa, chór mieszany Zorza. Od 2009 r. działalność została wznowiona, próby odbywają się w Pawilonie Handlowym w Wyrach we wtorki i w czwartki w godzinach popołudniowych. Repertuar jest bardzo rozbudowany, zaczynając od utworów średniowiecznych do współczesności, biesiad, pieśni ludowych, patriotycznych, świeckich czy religijnych. Łącznie grupa zrzesza 25 osób.

W Wyrach w 1989 roku w Klubie Sportowym „Fortuna Wiry” utworzono sekcję skata. Drużyna uczestniczy w rozgrywkach Polskiego Związku Skatowego. Skat jest formą gry karcianej dla 3 graczy.

W ramach nieformalnych grup działa również Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych - sekcja Wiry. W 2015 roku grupa obchodziła 66 rocznicę istnienia.

Organizacje non-profit współpracujące z gminą Wiry

Gmina współpracuje z 12 organizacjami pozarządowymi. Część z nich zarejestrowana jest w Katowicach, Mikołowie, Wyrach, Gostyni. Tematyka ich działalności obejmuje takie dziedziny jak: sport, turystyka-podróż, zdrowie, edukacja. W samej gminie jest zarejestrowanych lub zlokalizowanych 10 organizacji pozarządowych. Najwięcej organizacji funkcjonuje w okręgu 11, najmniej w okręgach 2, 5, 14.

nr okręgu	liczba organizacji w okręgach	liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 10000 osób
2	1	22,624
3	2	42,826
5	1	21,881
6	2	46,511
11	3	57,361
14	1	19,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Wybory samorządowe

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja w I turze wyniosła 52,83% i była najwyższą w powiecie.

Tabela 31. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

jednostka terytorialna	2014
Polska	39,28%
Śląskie	35,29%
Powiat mikołowski	40,09%
Łaziska Górne	39,69%
Mikołów	37,49%
Orzesze	41,10%
Ornontowice	39,74%
Wiry	52,83%

Źródło: PKW

W wyborach samorządowych w 2014 roku najwyższą frekwencję odnotowano w okręgach 2 i 3, wynosiła odpowiednio 66,3% i 64,1%. Najniższa frekwencja była w okręgu wyborczym numer 4, gdzie zagłosowało niewiele ponad połowę uprawnionych do głosowania (51,2%).

Tabela 32. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. w podziale na okręgi wyborcze (I tura wyborów, 16 listopada 2014r.)

nr okręgu wyborczego	frekwencja
1	60,5%
2	66,3%
3	64,1%
4	51,2%
5	55,8%
6	58,0%
7	55,9%
8	59,7%
9	58,4%
10	62,1%
11	62,1%
12	59,0%
13	62,5%
14	57,8%
15	59,9%

Źródło: PKW

2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Dane dotyczące bezpieczeństwa dla gminy Wiry są wyodrębnione za lata 2014-2015. Na terenie gminy Mikołów w 2015 r. odbyło się 8 procedur dotyczących „Niebieskich Kart”. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z niższych wyników. Mniejszą liczbę postępowań odnotowano jedynie w gminie Ornontowice (6). W Wyrach procedurę „Niebieskich kart” wszczęto na ulicach Zalesnej, Wagonowej, Tyskiej, Pszczyńskiej, Puszkina, Rybnickiej, Dwór⁴. Tylko na ulicy Puszkina wszczęto 2 tego typu procedury, na pozostałych wymienionych ulicach były to pojedyncze przypadki.

Tabela 33. Liczba „Niebieskich kart” wydanych w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Mikołów	55	65	68	55
Wiry			13	8
Łaziska Górne	18	18	47	39
Orzesze	8	12	14	28
Ornontowice	4	7	8	6
Ogółem powiat	85	102	150	137

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Dane nt. wszczętych postępowań wyniku przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207kk, art. 209 kk są zagregowane dla gmin Wiry oraz Mikołów. W obu gminach w 2015 r. wszczęto łącznie 53 ww. postępowania. W odniesieniu do roku 2011 liczba ta wzrosła o 10 postępowań. W 2015 roku liczba zdarzeń noszących znamiona czynów przeciwko rodzinie w Wyrach wynosiła 3⁵.

⁴ Dane Starostwa Powiatowego w Mikołowie

⁵ Dane Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Tabela 34. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Mikołów Wyry	43	34	41	37	53
Łaziska Górne	11	12	10	6	9
Orzesze Ornontowice	13	12	7	6	15
Ogółem powiat	67	58	58	49	77

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Na terenie gminy działają 2 ochotnicze straże pożarne. Jedna w Wyrach i jedna w Gostyni. Co roku strażacy ochotnicy biorą udział w kilkudziesięciu działaniach o charakterze ratowniczo – gaśniczym (gaszenie pożarów, akcje przeciwpowodziowe, usuwanie skutków wichury, zabezpieczenie imprez. Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Wyry czuwa również jeden dzielnicowy oraz jeden strażnik miejski, na podstawie Porozumienia nr 1/2008 z 09.05.2008 r. pomiędzy Gminą Wyry, a Gminą Łaziska Górne o utworzeniu wspólnej Straży Miejskiej.

2.2.6. Charakterystyka bezrobocia

Począwszy od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim systematycznie spadała. Można też zwrócić uwagę, że w całym analizowanym okresie (tzn. 2011-2015) utrzymywała się ona na poziomie niższym niż wartości krajowe i wojewódzkie. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych⁶ również pozostawała niższa niż w województwie śląskim i całej Polsce, jednak począwszy od roku 2013 wzrasta.

Począwszy od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim systematycznie spadała. Można też zwrócić uwagę, że w całym analizowanym okresie (tzn. 2011-2015) utrzymywała się ona na poziomie niższym niż wartości krajowe i wojewódzkie. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych⁷ również pozostawała niższa niż w województwie śląskim i całej Polsce, jednak począwszy od roku 2013 wzrasta.

Tabela 35. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,8
Śląskie	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2
Powiat mikołowski	7,1	8,1	8,3	6,8	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 36. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	bd	bd	1,4	1,4	1,5

6 Stopę napływu obliczono jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

7 Stopę napływu obliczono jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Śląskie	bd	bd	1,3	1,2	1,4
Powiat mikołowski	bd	bd	0,8	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na koniec ostatniego kwartału 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 149 bezrobotnych. Na przestrzeni lat 2011-2015 ta liczba zmniejszyła się, przy czym spadek rok do roku następuje od 2013 roku.

Tabela 37. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Powiat mikołowski	2780	3085	3273	2652	2302	82,81%
Łaziska Górne	670	762	800	697	611	91,19%
Mikołów	1282	1389	1509	1177	966	75,35%
Orzesze	542	625	625	522	477	88,01%
Ornontowice	122	115	136	97	99	81,15%
Wry	164	194	203	159	149	90,85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

W 2015r. odsetek osób bezrobotnych w całkowitej liczbie ludności wynosił 21,4. Największy odsetek bezrobotnych był w okręgu 4 i 8, najmniejszy w 10 i 11.

Tabela 38. Odsetek bezrobotnych w całkowitej liczbie ludności w okręgach wyborczych w 2015 r.

nr okręgu wyborczego	odsetek bezrobotnych w całkowitej liczbie ludności
1	20,56
2	29,41
3	12,84
4	40,48
5	27,35
6	15,11
7	17,94
8	45,75
9	20,56
10	9,66
11	9,56
12	18,86
13	26,98
14	23,1
15	13,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

W gminie zaobserwować można feminizację bezrobocia. Jest to tendencja występująca we wszystkich gminach powiatu, jednak ta tendencja jest mniej widoczna niż w pozostałych gminach powiatu.

Tabela 39. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)

jednostka terytorialna	mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%
Powiat mikołowski	1004	43,61%	1298	56,39%
Łaziska Górne	241	39,44%	370	60,56%
Mikołów	454	47,00%	512	53,00%
Orzesze	209	43,82%	268	56,18%
Ornontowice	34	34,34%	65	65,66%
Wry	66	44,30%	83	55,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Nieco ponad połowa bezrobotnych pozostawała bez pracy przez czas krótszy niż pół roku. Takie stosunkowo krótkotrwałe bezrobocie może być interpretowane jako mające

charakter frykcyjny (naturalny - związany ze zmianą miejsca zatrudnienia lub wchodzeniem na rynek pracy).

Tabela 40. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)

czas	liczba	%
do 1	103	16,86%
1-3	135	22,09%
3-6	130	21,28%
6-12	90	14,73%
12-24	67	10,97%
powyżej 24	86	14,08%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Grupy wieku są stosunkowo równo reprezentowane wśród bezrobotnych. Można jednak zwrócić uwagę na dwie grupy nieco liczniejsze od pozostałych, to jest osoby od 25 do 34 roku życia oraz od 45 do 54 roku życia.

Tabela 41. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wiek	liczba	%
18-24	90	14,73%
25-34	208	34,04%
35-44	103	16,86%
45-54	104	17,02%
55-59	82	13,42%
60 lat i więcej	24	3,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Jeśli chodzi o wykształcenie to najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby, które ukończyły naukę w zasadniczej szkole zawodowej. Z drugiej strony jednak można zwrócić uwagę na fakt, iż niemalże dwie trzecie osób bezrobotnych ma wykształcenie co najmniej średnie. Można więc uznać, że nie gwarantuje ono znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Tabela 42. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)

Wykształcenie	Liczba	%
Wyższe	84	13,75%
Policealne i średnie zawodowe	106	17,35%
Średnie ogólnokształcące	73	11,95%
Zasadnicze zawodowe	228	37,32%
Gimnazjalne i poniżej	120	19,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Szczególna sytuacja na synku pracy w gminie Wyrzy wiąże się przede wszystkim z długotrwałością bezrobocia⁸. Można również zwrócić uwagę na dwie grupy wyróżnione ze względu na wiek – poniżej 30 roku życia oraz powyżej 50 roku życia.

Tabela 43. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)

grupa	liczba	%
do 30 roku życia	188	30,77%
w tym do 25 roku życia	90	14,73%
długotrwale bezrobotni	268	43,86%
powyżej 50 roku życia	163	26,68%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	9	1,47%

⁸ Bezrobotni długotrwale to młodzież poniżej 25 roku życia pozostająca w rejestrze PUP przez więcej niż 6 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat oraz osoby powyżej 25 roku życia, pozostające w rejestrze PUP przez więcej niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

grupa	liczba	%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	75	12,27%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	0,98%
osoby niepełnosprawne	27	4,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikolajowie

2.2.7. Podsumowanie

Na przestrzeni lat 2010-2014 gmina Wyry charakteryzowała się największą dynamiką przyrostu liczby mieszkańców w powiecie. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogóle mieszkańców jest w gminie niższy niż w pozostałych gminach powiatu, jednak z drugiej strony Wyry mają najwyższy w powiecie procent ludności w wieku przedprodukcyjnym – świadczy to o mniejszym nasileniu starzenia się ludności. Według najnowszych danych liczba urodzeń na 1000 mieszkańców jest drugą najwyższą w powiecie, zaś przyrost naturalny w całym analizowanym okresie miał wartość dodatnią. W latach 2010-2014 saldo migracji wewnętrznych pozostawało dodatnie, zaś zewnętrznych ujemne (jednak ich natężenie było znacząco niższe).

Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej rosła w latach 2010-2012, by następnie zacząć spadać. Zmniejszyła się również liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. W roku 2015 najwięcej świadczeń zostało przyznanych z powodu bezrobocia lub długotrwałej lub ciężkiej choroby.

W gminie działają niepubliczny żłobek, niepubliczny punkt przedszkolny, dwa przedszkola, dwa zespoły szkół (łącznie szkoły podstawowe oraz gimnazja). W okresie 2010-2014 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła zaś gimnazjów spadła.

Lokalną społeczność integruje udział w zajęciach i wydarzeniach organizowanych przez Dom Kultury w Gostyni. W gminie działają również grupy nieformalne, m.in. Klub kobiet aktywnych w Gostyni i Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - sekcja Wyry. O wysokiej aktywności społecznej świadczy również najwyższa w powiecie frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 roku.

W latach 2011-2015 zaobserwować można dość znaczący spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Rozkład grup wieku wśród bezrobotnych jest stosunkowo równomierny, jednak nieznacznie liczniejsze są grupy od 25 do 34 roku życia oraz od 45 do 54 roku życia, zaś feminizacja bezrobocia jest słabsza niż w pozostałych gminach powiatu. Ponad połowa osób bezrobotnych pozostaje bez pracy przez czas krótszy niż pół roku, co wskazuje na frykcyjny charakter bezrobocia. Z drugiej strony jednak długotrwalą bezrobotne są obok osób do 30 roku życia najliczniejszą kategorią bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim postępuje wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Tendencja ta jest zauważalna również w powiecie niskońskim. Od roku 2010 do 2014 liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się tam o 7,5% z 8550 podmiotów do 9191. Wyjątek od tendencji rosnącej stanowił rok 2011, kiedy liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu. Jednak już w 2012 roku ich liczba w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 3,2%. Od 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych ulega stopniowemu wzrostowi. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarki w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie niskońskim oraz w gminach wchodzących w jego skład stanowią podmioty prywatne. Ich liczba oraz ich udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych z 8005 do 8897, co oznacza wzrost o 11,1%.

W gminie Wyry następuje stały wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. W 2010 roku liczba podmiotów wynosiła 643 i w roku następnym zwiększyła się osiągając liczbę 653 podmiotów. W latach 2012 i 2013 liczba podmiotów gospodarki narodowej dalej zwiększała się do odpowiednio 702 i 727. W 2014 roku liczba podmiotów osiągnęła wartość 754. Między rokiem 2010, a 2014 zauważalna była tendencja wzrostowa, liczba podmiotów zwiększyła się w tym okresie o 17,7%. Stopa wzrostu w tym okresie w gminie Wyry była znacznie wyższa (o 10%) niż w całym powiecie niskońskim. Udział podmiotów prywatnych w Wyrach wzrósł w latach 2010 – 2014 o 22,1% z 596 do 728 podmiotów. W omawianym okresie nastąpił wzrost udziału liczby prywatnych podmiotów w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki w Wyrach z 92,7% w 2010 roku do 96,5% w 2014 roku.

Tabela 44. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny
Polska	3 909 802	3 709 891	3 869 897	3 745 246	3 975 334	3 780 533	4 070 259	3 897 194	4 119 671	3 971 751
woj. śląskie	451 635	425 729	443 420	427 619	453 496	430 023	460 350	440 398	461 933	443 131
powiat mikołowski	8550	8005	8529	8293	8826	8422	9087	8682	9191	8897
Łaziska Górne	1514	1410	1479	1460	1510	1447	1553	1473	1551	1510
Mikołów	4345	4080	4396	4251	4559	4360	4654	4476	4699	4576
Orzesze	1584	1505	1541	1521	1591	1530	1671	1597	1699	1638
Ornontowice	464	414	460	420	464	419	482	438	488	445
Wry	643	596	653	641	702	666	727	698	754	728

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całej Polsce zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przypadająca na 1000 osób. Tendencja ta jest również zauważalna w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład.

W Wyrach zauważalny jest wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych przypadających na 1000 mieszkańców. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych na 1000 mieszkańców o 6,6%, tym samym wzrastając z 91 do 97 podmiotów.

Tabela 45. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	101	100	103	106	107
woj. śląskie	97	96	98	100	101
powiat mikołowski	91	90	93	95	96
Łaziska Górne	68	66	67	69	69
Mikołów	110	111	115	117	118
Orzesze	81	78	80	84	84
Ornontowice	81	79	78	81	82
Wiry	91	90	95	96	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zwiększa się w Polsce aktywność gospodarcza osób fizycznych. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 11,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta w 2014 roku zwiększyła się wynosząc 12,2. Podobna tendencja zauważalna jest w województwie śląskim, jednak tempo wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest wolniejsze niż na terenie Polski. W powiecie mikołowskim liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym stopniowo rośnie. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost o niecałe 5%.

W gminie Wiry tendencja rosnąca jest bardzo widoczna. W 2010 roku liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosiła 11,8. W 2014 zwiększyła się o 6,8% do 12,6.

Tabela 46. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
woj. śląskie	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6
powiat mikołowski	10,8	10,6	10,9	11,2	11,2
Łaziska Górne	8,1	7,9	7,9	8,1	8,1
Mikołów	12,4	12,5	13,0	13,3	13,3
Orzesze	10,7	10,1	10,4	10,8	10,8
Ornontowice	9,3	8,9	9,0	9,4	9,5
Wiry	11,8	11,6	12,2	12,4	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce znaczna większość przedsiębiorców stanowią podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników, najmniej jest podmiotów zatrudniających 1000 pracowników i więcej. Podobna struktura istnieje w województwie śląskim i powiecie mikołowskim. W powiecie w 2014 roku funkcjonowało 9191 podmiotów zatrudniających do 9 pracowników. W powiecie mikołowskim funkcjonuje tylko jeden podmiot zatrudniający 1000 osób i więcej.

W gminie Wiry największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób, ich liczba wynosiła 721. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób liczyły 31. Na terenie gminy funkcjonują jedynie 2 podmioty zatrudniające od 50 do

249. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden duży zakład zatrudniający więcej niż 250 pracowników.

Tabela 47. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku

jednostka terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	4 119 671	3 938 654	146 926	29 610	3 706	775
woj. śląskie	461 933	438 364	19 291	3708	492	78
powiat mikołowski	9191	8649	453	82	6	1
Łaziska Górne	1551	1459	77	14	1	0
Mikołów	4699	4390	260	44	4	1
Orzesze	1699	1624	61	14	0	0
Ornontowice	488	455	24	8	1	0
Wiry	754	721	31	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najwięcej przedsiębiorców działa w okręgu 4 i 7. Na 1000 mieszkańców przypadało tam odpowiednio 129 i 87 przedsiębiorców. Najmniej przedsiębiorców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działa w okręgu 10 i 3.

Tabela 48. Liczba przedsiębiorców przypadająca na 1000 mieszkańców w 2015 r.

nr okręgu wyborczego	liczba przedsiębiorców	liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców
1	42	78,5
2	27	61,08
3	24	51,39
4	59	129,1
5	30	65,64
6	31	72,09
7	51	87,18
8	28	61
9	28	52,34
10	25	40,26
11	41	78,39
12	33	56,6
13	36	77,08
14	28	55,78
15	37	63,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie

W gminie Wiry najważniejsze znaczenie ma sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych). Relatywnie są również sekcje F (budownictwo), C (przetwórstwo przemysłowe) i M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna).

Tabela 49. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja G	28,90%
Sekcja F	13,15%
Sekcja C	11,36%
Sekcja M	9,57%
Sekcja H	7,14%
Sekcja Q	5,68%
Sekcje S, T, U	4,54%
Sekcja J	4,22%
Sekcja I	3,57%
Sekcja N	3,24%

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja K	2,90%
Sekcja A	1,78%
Sekcja L	1,30%
Sekcja P	1,13%
Sekcja R	0,80%
Sekcja E	0,48%
Sekcja B	0,16%
Sekcja D	0%
Sekcja O	0%

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych BUS/BDL

Najważniejsze zakłady pracy działające w gminie:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ADW” Sp. z o.o. – firma zajmująca się instalacjami technicznymi
- Rafako S.A. Oddział Wiry – producent kotłów i urządzeń ochrony środowiska
- Ceramika EVA – producent płytek ceramicznych

2.3.3. Podsumowanie

Gmina Wiry charakteryzuje się stałym wzrostem liczby podmiotów gospodarczych. Analogicznie do ogólnej liczby podmiotów stale wzrasta liczba podmiotów prywatnych działających w Wyrach. W latach 2010 – 2014 liczba podmiotów prywatnych działających w Wyrach zwiększyła się o ponad 22%. Zwiększyła się również liczba podmiotów zarejestrowanych przypadających na 1000 osób. W omawianym okresie nastąpił wzrost o 6,6%. W gminie wzrasta również aktywność gospodarcza ludności. Przykładowo między 2010, a 2014 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się o 6,7%.

Największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób. Na terenie gminy działają jedynie 2 zakłady zatrudniające od 50 do 249 osób.

Najwięcej podmiotów gospodarczych działających w Wyrach to podmioty świadczące usługi w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, budownictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone

Tereny leśne stanowią znaczącą część gminy Wiry. W 2014 roku lasy zajmowały 1309,47 ha powierzchni gminy. W przeciągu ostatnich pięciu lat zwiększyły się one nieznacznie, o 5,09 ha.

Tabela 50. Powierzchnia lasów (ha)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9121928,59	9143313,89	9163786,95	9177193,09	9197879,01
woj. śląskie	392084,74	392088,81	392194,64	392960,09	393849,16
powiat mikołowski	8255,89	8269,22	8354	8384,02	8383,27
Łaziska Górne	217,48	217,38	198,99	199,29	199,31
Mikołów	2047,5	2062,46	2157,21	2177,93	2177,33
Orzesze	4295,39	4297,87	4302,18	4310,21	4310,04
Ornontowice	391,14	387,13	387,13	387,12	387,12

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Wyry	1304,38	1304,38	1308,49	1309,47	1309,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Gmina Wyry charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników lesistości spośród gmin powiatu mikołowskiego (wyższy ma jedynie gmina Orzesze). W 2014 roku lasy stanowiły 37,82% powierzchni całej gminy, co jest wynikiem wyższym niż lesistość Polski (29,41%) czy woj. śląskiego (31,93%).

Tabela 51. Lesistość w %

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	29,17	29,24	29,31	29,35	29,41
woj. śląskie	31,79	31,79	31,80	31,86	31,93
powiat mikołowski	35,42	35,48	35,83	35,96	35,96
Łaziska Górne	10,84	10,83	9,91	9,93	9,93
Mikołów	25,85	26,04	27,23	27,50	27,49
Orzesze	51,26	51,29	51,34	51,44	51,44
Ornontowice	25,32	25,06	25,06	25,06	25,06
Wyry	37,75	37,75	37,80	37,82	37,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy Wyry nie występują powierzchniowe formy ochrony przyrody.

Tabela 52. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)

jednostka terytorialna	ogółem	parki krajobrazowe razem	obszary chronione go krajobrazu razem	użytki ekologiczne	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Polska	10165112,01	2606038,52	7096928,97	51843,71	904,97	95869,89
woj. śląskie	273644,58	229669	36987,3	834,12	16,15	4549,31
powiat mikołowski	3208,6	2890	94,1	26,2	0,1	198,2
Łaziska Górne	26,3	0	0	26,2	0,1	0
Mikołów	198,2	0	0	0	0	198,2
Orzesze	2890	2890	0	0	0	0
Ornontowice	94,1	0	94,1	0	0	0
Wyry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2014 na terenie gminy znajdował się jeden pomnik przyrody.

Tabela 53. Pomniki przyrody w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	36293	36318	36316	36353	36417
woj. śląskie	1518	1521	1532	1532	1539
powiat mikołowski	67	68	68	68	68
Łaziska Górne	19	20	20	20	20
Mikołów	7	7	7	7	7
Orzesze	2	2	2	2	2
Ornontowice	38	38	38	38	38
Wyry	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.4.2. Jakość środowiska

W woj. śląskim analizę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadza się zgodnie z podziałem na strefy wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (w skład której wchodzi Gmina Wyry).

Na podstawie badań substancji, strefy te zalicza się do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego⁹.

Na podstawie opracowania: „Trzynastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim obejmującej 2014 r.” obszar Gminy Wyry, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom następujących substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni. Oznacza to, że wskazane jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub jeszcze lepszym poziomie. Obszar śląski został zakwalifikowany do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P oraz O₃.

2.4.3. Gospodarka odpadami

W okresie ostatnich pięciu lat zwiększyła się aż o 80,2 % ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych przez jednego mieszkańca w kg. Wartość tego wskaźnika jest w gminie Wyry najwyższa spośród wszystkich gmin powiatu mikołowskiego.

Tabela 54. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)

jednostka administracyjna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmiana
Polska	238,34	229,55	222,54	212,94	215,19	90,28
woj. śląskie	271,72	263,80	262,72	252,16	258,41	95,1
powiat mikołowski	274,26	277,81	270,67	256,03	246,55	89,9
Łaziska Górne	268,55	280,41	302,42	274,45	276,36	102,9

⁹ Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, WIOŚ Katowice 2015.

Mikołów	343,44	335,99	317,68	256,98	199,80	58,18
Orzesze	153,21	163,86	164,06	235,20	275,04	179,5
Ornontowice	357,71	383,22	366,56	264,48	270,41	75,59
Wiry	171,62	175,81	129,24	244,50	309,25	180,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2015 roku w gminie Wiry osiągnięto następujące wartości wskaźników:

- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 40,4%
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł 100%
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wyniósł 24,2%

Wszystkie te wskaźniki mieściły się w dopuszczalnych normach określonych m.in. w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Na terenie Gminy Wiry zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny przyjmuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) na ul. Słonecznej 50 w Wyrach.

2.4.4. Podsumowanie

Tereny leśne stanowią znaczącą część gminy Wiry. Ich powierzchnia w ciągu ostatnich pięciu lat nieznacznie się zwiększyła. Gmina Wiry ma drugi, po gminie Orzesze, najwyższy wskaźnik lesistości spośród gmin powiatu mikołowskiego. Na podstawie badań jakości powietrza obszar gminy Wiry pod względem kryterium ochrony zdrowia został zakwalifikowany do klasy A. Stanowi to dobry wynik zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że sam okręg śląski został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych norm jakości powietrza. Wartość wskaźnika obrazującego ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych przez jednego mieszkańca w kg jest w gminie Wiry najwyższa spośród wszystkich gmin powiatu mikołowskiego i w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększyła się o ponad 80%.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Za podstawę tworzenia struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy uznaje się poziom rozwoju infrastruktury gminy i istniejące uwarunkowania w sferze przyrodniczej, ekologicznej, demograficznej, technicznej i komunikacyjnej. Na strukturę przestrzenną w sposób szczególnie wpływa ukształtowanie terenu warunkujące procesy urbanizacyjne.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyróżnia się dwa centra lokalne w miejscowości Wiry i Gostyń odpowiadające potrzebom omawianej jednostki terytorialnej. W Wyrach centrum lokalne ograniczone jest ulicami Dąbrowszczaków, Bojdoła i Tysiąclecia. Za elementy centrotwórcze uznawane są tu Urząd Gminy, biblioteka publiczna, apteka, usługi wbudowane oraz handel w niewielkich obiektach. Centrum lokalne miejscowości Gostyń jest w początkowej fazie rozwoju. Za jego źródło uważa się skrzyżowanie ulic Pszczyńskiej, Tyskiej i Rybnickiej. Wyróżnia się także centrum gminne zlokalizowane w

północnej części gminy Wiry wzdłuż ulicy Pszczyńskiej, stanowiące ośrodek realizacji różnorodnych usług o zasięgu ogólnogminnym.

W gminie Wiry dynamicznie rozwija się zabudowa mieszkaniowa, czego dowód stanowią ulice Magnolii, Leśna, Akacyjowa, Dębowa, Brzozowa, Jesionowa, Jarzębinowa w miejscowości Gostyń czy ulice Spokojna, Wrzosowa, Rubinowa w Wyrach. Na terenie gminy Wiry preferowana jest budownictwo jednorodzinne indywidualne lub zorganizowane.

Do najbardziej rozwiniętych inwestycyjnych terenów infrastrukturalnych w gminie Wiry należy obszar ulicy Pszczyńskiej od przejazdu kolejowego do granicy gminy z Mikołowem. Na tym terenie mieszczą się w znacznej większości usługi o charakterze ponadlokalnym. Wśród nich można wyróżnić Raciborską Fabrykę Kotłów „RAFAKO”, firmę „CERAMIKA EVA” oraz „ADW”.

Tereny działalności gospodarczej o charakterze produkcyjnym i produkcyjno – usługowym, na których znajdują się obiekty produkcyjne, składy, magazyny oraz obiekty zabudowy usługowej w gminie zlokalizowane są i mają być rozwijane na ulicach Zbożowej, Magazynowej, Łaziskiej w Wyrach, na skrzyżowaniu ulic Pszczyńskiej i Łaziskiej w Wyrach.

Tereny rekreacyjne w gminie Wiry określone są jako:

- obszary obejmujące północny i zachodni brzeg jeziora Wicie,
- obszary znajdujące się w sąsiedztwie gajówki Wiry,
- obszary zlokalizowane w sąsiedztwie stawów „Kaśka”
- liczne ścieżki rowerowe
- obiekty sportowe w Wyrach i Gostyni
- Zagroda Śląska w Gostyni.

2.5.2. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Wiry stanowi 15% powierzchni powiatu mikołowskiego i jedynie 0,28% powierzchni całego województwa śląskiego. Całkowita powierzchnia gminy Wiry wynosi 35 km².

Tabela 55. Powierzchnia całkowita gminy

jednostka terytorialna	powierzchnia całkowita (km ²)
Polska	312679
woj. śląskie	12 333
powiat mikołowski	233
Łaziska Górne	20
Mikołów	79
Orzesze	84
Ornontowice	15
Wiry	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największą powierzchnię w Wyrach stanowią użytki rolne, które zajmują 1791 hektarów, czyli 51% całkowitej powierzchni gminy. Dużą powierzchnię w gminie zajmują również grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione – ich powierzchnia wynosi 1358 hektarów, co stanowi niemal 39% powierzchni całej gminy. Tereny mieszkaniowe zajmują w gminie 135 hektarów, co odpowiada niespełna 4% powierzchni gminy. Tereny przemysłowe zajmują w gminie 24 hektary. Relatywnie dużo zajmują w gminie nieużytki, ich

powierzchnia wynosi 37 hektarów, co stanowi niewiele ponad 1% całkowitej powierzchni gminy Wiry. Tereny rekreacji i wypoczynku mają powierzchnię 2 hektarów. Powierzchnia gruntów pod wodami wynosi 7 hektarów.

Tabela 56. Struktura użytkowania gruntów

jednostka terytorialna	użytki rolne razem (ha)	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	grunty pod wodami razem (ha)	tereny mieszkaniowe (ha)	tereny przemysłowe (ha)	tereny rekreacji i wypoczynku (ha)	nieużytki (ha)
Polska	18 717 088	9 658 505	648 560	315 578	116 586	64 911	474 926
woj. śląskie	629 714	412 912	18 709	47 818	17 975	7 831	14 265
powiat mikołowski	11 027	8 713	45	1 352	594	107	192
Łaziska Górne	910	219	0	263	301	54	50
Mikołów	4 372	2 247	21	527	113	40	83
Orzesze	3094	4 467	13	352	78	4	14
Ornontowice	860	422	4	75	78	7	8
Wiry	1791	1358	7	135	24	2	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne

Na terenie gminy Wiry, w miejscowości Gostyń, ważnym elementem przestrzeni publicznej jest Zagroda Śląska. Obiekt stanowi teren rekreacyjny zlokalizowany między budynkiem Domu Kultury, a zabudowaniami Gminnego Przedszkola w Gostyni. Zagroda Śląska wyposażona jest w scenę, 350 miejsc siedzących oraz punkt dla małej gastronomii. Prace nad obiektem trwały od 2008 do 2011 roku, całkowity koszt projektowania i budowy wynosił 1 mln 100 tys. złotych. Na terenie Zagrody Śląskiej odbywają się na przykład Dożynki Gminne.

Ważnym elementem gminnej przestrzeni publicznej i rekreacyjnej jest również obiekt sportowo – rekreacyjny im. Braci Góralczyków w Wyrach, który zlokalizowany jest przy ulicy Markiela. Na co dzień na terenie obiektu trenują drużyny Klubu Sportowego „Fortuna Wiry”. Okazjonalnie obiekt wykorzystywany jest jako przestrzeń gminnych wydarzeń kulturalnych, do których można zaliczyć między innymi „Festyn Gminny”, koncerty charytatywne.

2.5.4. Dostępność komunikacyjna

Gmina leży w ciągu drogi wojewódzkiej numer 928, czyli ulicy Pszczyńskiej. Droga ta stanowi główną trasę dojazdową do Mikołowa, Kobióra, Tychów. Jednocześnie droga ta pełni rolę korytarza transportowego o znaczeniu regionalnym, łącząc drogi krajowe numer 44 i 1. Przez teren gminy Wiry przebiega około 7 kilometrów drogi.

Drogi powiatowe znajdujące się na terenie gminy stanowią ulice Dąbrowszczaków, Drzymały, Łaziska, Łuczników, Macierzanki, Magazynowa, Miarowa, Puszkińska, Rybnicka, Zbożowa.

Najwięcej dróg do remontu znajduje się w 2, 8 i 15 okręgu wyborczym, najmniej w okręgach 5 i 6. W sumie długość dróg przeznaczonych do remontu w gminie Wyrzy wynosi nieco ponad 25 kilometrów.

Tabela 57. Długość dróg do remontu [w km] w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu	długość dróg do remontu [km]
1	0,59
2	3,47
3	1,47
4	1,93
5	0,34
6	0,34
7	0,85
8	2,05
9	4,69
10	0,80
11	1,94
12	0,88
13	1,09
14	1,8
15	2,74
łącznie	25,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrzy

Organizatorem publicznego transportu zbiorowego jest MZK w Tychach. Przez teren miejscowości Gostyń przebiegają 2 linie autobusowe (nr 294 i 157) łączące Gostyń z Wyrzy, Mikołowem, Łaziskami Górnymi, Kobiórem, Tychami. Przez miejscowość Wyrzy przebiegają 3 linie autobusowe (nr 294, 157, 69) łączące Wyrzy z Gostynią, Mikołowem, Łaziskami Górnymi, Kobiórem, Tychami, Orzeszem i Żorami. Wymienionymi liniami można bezpośrednio dojechać do miast takich jak Mikołów, Tychy, Łaziska Górne, Żory. Na terenie gminy działa oprogramowanie systemu dynamicznej informacji pasażerskiej „Kiedy przyjedzie?”. System działa na bazie danych lokalizacyjnych uzyskanych z telefonii komórkowej. Dzięki temu każdy pasażer może się dowiedzieć o prognozowanym czasie przyjazdu autobusu na wybrany przystanek wchodząc na dedykowaną stronę internetową: www.tychy.kiedyprzyjedzie.pl.

Na terenie Wyrzy znajduje się ok. 5 km infrastruktury kolejowej. Do 2001 roku przebiegała tu linia kolejowa numer 169 łącząca Tychy z Orzeszem-Jaśkowice. Obecnie odbywa się tu przede wszystkim ruch towarowy.

2.5.5. Zabytki

W Wyrzy znajdują się liczne obiekty zabytkowe. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej zabytków znajduje się w okręgach wyborczych numer 5 i 6, najmniej – w 3 i 12.

Tabela 58. Liczba obiektów zabytkowych w okręgach wyborczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

nr okręgu wyborczego	liczba obiektów zabytkowych
1	7,47
2	13,57
3	2,14
4	10,94
5	37,19

nr okręgu wyborczego	liczba obiektów zabytkowych
6	30,23
7	10,25
8	15,25
9	11,21
10	8,05
11	17,2
12	3,43
13	19,27
14	3,98
15	12,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Do jednego z najcenniejszych gminnych obiektów zabytkowych można zaliczyć schron bojowy „Sowiniec” w Gostyni, który wchodzi w skład obszaru warownego „Śląsk”. Obiekt został wybudowany przed II wojną światową, ale przed jej rozpoczęciem nie został w pełni ukończony. Z inicjatywy Stowarzyszenia Na Rzecz Zabytków Fortyfikacji „Pro Fortalicium” dokończono budowę obiektu odtwarzając go pod względem, hipotetycznego, wyposażenia i uzbrojenia z 1939 roku. W schronie znajduje się ekspozycja poświęcona „Bitwie Wyrskiej” z 1939 roku. Od 2005 roku w rejonie schronu odbywają się inscenizacje bitwy.

Niedaleko schronu mieści się Pomnik Pamięci Żołnierzy Września 1939 roku, gdzie co roku odbywają się obchody upamiętniające walki, które miały miejsce na tym terenie. W obchodach uczestniczą między innymi władze lokalne i wojewódzkie, Związek Kombatantów.

Do cennych obiektów zabytkowych na terenie gminy można zaliczyć liczne obeliski i zbiorowe mogiły upamiętniające poległych w czasie II wojny światowej. Poza tym można wyróżnić liczne zabytki sakralne takie jak przydrożne kapliczki, figury i krzyże.

2.5.6. Podsumowanie

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyróżnia się dwa centra lokalne w miejscowości Wiry i Gostyń odpowiadające potrzebom omawianej jednostki terytorialnej. W gminie Wiry dynamicznie rozwija się zabudowa mieszkaniowa. Na terenie gminy Wiry preferowana jest budownictwo jednorodzinne indywidualne lub zorganizowane. Do najbardziej rozwiniętych inwestycyjnych terenów infrastrukturalnych w gminie Wiry należy obszar ulicy Pszczyńskiej od przejazdu kolejowego do granicy gminy z Mikołowem. Na tym terenie mieszczą się w znacznej większości usługi o charakterze ponadlokalnym.

Największą powierzchnię w Wyrach stanowią użytki rolne i grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione.

Na terenie gminy Wiry, w miejscowości Gostyń, ważnym elementem przestrzeni publicznej jest Zagroda Śląska oraz obiekt sportowo – rekreacyjny im. Braci Góralczyków w Wyrach. Obiekty te stanowią tereny rekreacyjne, na których odbywają się liczne wydarzenia i imprezy integrujące społeczność lokalną.

Podstawą transportu w gminie stanowią drogowe ciągi komunikacyjne. Na terenie gminy znajduje się droga wojewódzka stanowi główną trasę dojazdową do Mikołowa, Kobióra, Tychów, jednocześnie stanowiąca łącznik z drogami krajowymi. Przez teren gminy przebiega 10 dróg powiatowych oraz liczne drogi gminne o mniejszym znaczeniu. W sumie długość dróg przeznaczonych do remontu w gminie Wiry wynosi nieco ponad 25 kilometrów. Za komunikację autobusową na terenie gminy odpowiada MZK w Tychach. Na terenie gminy działa oprogramowanie systemu dynamicznej informacji pasażerskiej

„Kiedy przyjedzie?“, dzięki któremu każdy pasażer może się dowiedzieć o prognozowanym czasie przyjazdu autobusu.

Na atrakcyjność gminy wpływają liczne obiekty zabytkowe. Większość z nich to obiekty poświęcone wydarzeniom i osobom poległym w czasie II wojny światowej oraz obiekty kultu wśród których można wymienić liczne krzyże i figury.

2.6. Sfera techniczna

2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu

W Wyrach w 2014 r. oddano 64 mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 114,3, co obok gminy Orzesze (dynamika=121,4) stanowi najwyższą wartość w powiecie mikołowskim. Na uwagę zasługuje fakt, iż liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w mieście oddawanych w latach 2010-2014 nie charakteryzowała stała tendencja. Największą liczbę ww. mieszkań oddano do użytkowania w roku 2014 (64), najmniejszą natomiast w roku 2011 (43).

Tabela 59. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	130801	126474	148663	141160	139557	106,7
woj. śląskie	9727	9041	9197	9886	9323	95,8
powiat mikołowski	358	276	397	409	310	86,6
Łaziska Górne	66	28	130	81	36	54,5
Mikołów	127	111	121	142	120	94,5
Orzesze	56	53	69	106	68	121,4
Ornontowice	53	41	14	24	22	41,5
Wiry	56	43	63	56	64	114,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL

W gminie Wiry przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 100,9 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to najwyższa wartość. Wartość ww. wskaźnika jest również znacznie wyższa niż średnia dla kraju i województwa śląskiego. Na uwagę również zasługuje fakt, iż w latach 2010-2014 w Wyrach nastąpił również najwyższy przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania wśród wszystkich gmin w powiecie (dynamika=104,7)

Tabela 60. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	101,5
woj. śląskie	69	69,3	69,6	69,9	70,2	101,7
powiat mikołowski	81,5	82,1	82,8	83,8	84,5	103,7
Łaziska Górne	67,9	68,2	68,9	69,5	69,9	102,9
Mikołów	81,7	82,3	83	83,8	84,4	103,3
Orzesze	94,4	95	95,9	97,4	98,1	103,9
Ornontowice	85,6	86	86,5	87,3	87,8	102,6
Wiry	96,4	97,5	98,4	99,9	100,9	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL

Gminę Wiry w 2014 r. charakteryzowała jedna z niższych wartości wskaźnika – mieszkania na 1000 mieszkańców – 330,4. W stosunku do roku 2010 wartość tego

wskaźnika praktycznie nie uległa zmianom (dynamika 100,2). Niższą wartość odnotowano jedynie w gminie Orzesze (250,4). Należy również zauważyć, że wartość wskaźnika dla Gminy była niższa niż dla kraju oraz województwa śląskiego.

Tabela 61. Mieszkania na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	103,9
woj. śląskie	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5	103,1
powiat mikołowski	329,9	330,8	332,8	335,1	337,0	102,2
Łaziska Górne	350,4	350,5	353,9	357,4	359,6	102,6
Mikołów	359,0	360,7	364,0	365,8	368,6	102,7
Orzesze	244,2	245,3	246,4	249,6	250,4	102,5
Ornontowice	341,4	342,3	339,5	341,4	342,6	100,4
Wry	329,6	329,3	328,5	328,6	330,4	100,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w gminie Wry wynosiła jedynie 33,3 m². Była to najwyższa wartość w powiecie mikołowskim. Na uwagę również zasługuje fakt, że jest to wartość znacznie wyższa niż średnia dla kraju i województwa śląskiego.

Tabela 62. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	105,5
woj. śląskie	25,3	25,5	25,8	26,2	26,5	104,7
powiat mikołowski	26,9	27,2	27,6	28,1	28,5	105,9
Łaziska Górne	23,8	23,9	24,4	24,8	25,2	105,9
Mikołów	29,3	29,7	30,2	30,7	31,1	106,1
Orzesze	23,0	23,3	23,6	24,3	24,6	107,0
Ornontowice	29,2	29,5	29,4	29,8	30,1	103,1
Wry	31,8	32,1	32,3	32,8	33,3	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL

Najwięcej budynków zlokalizowanych jest w okręgach 4 i 7, ich liczba wynosi odpowiednio 466 i 345. Najwięcej budynków wybudowanych przed 1970 rokiem mieści się w okręgu 6. Średnio ponad jedną trzecią wszystkich budynków stanowią te wybudowane przed 1970 rokiem. Najmniej takich budynków znajduje się w okręgu 1 i 13.

Tabela 63. Liczba budynków sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków

nr okręgu wyborczego	liczba budynków w okręgu	odsetek budynków sprzed 1970
1	266	32,65
2	210	34,05
3	232	36,34
4	466	36,01
5	228	43,76
6	163	56,03
7	345	40,23
8	245	39,59
9	268	42,54
10	177	36,05
11	184	41,73
12	241	44,81
13	259	34,75
14	210	33,33
15	246	34,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Do gminy należy łącznie 18 budynków. Ogólny stan budynków, na podstawie przeprowadzonych w 2015 r. kontroli, można ocenić jako dobry. Jedynie budynek przy

ulicy Słonecznej 50 podczas kontroli dostał wszystkie oceny złe lub niezadowolające. W pozostałych budynkach negatywne oceny dotyczyły pojedynczych elementów. Najczęściej wskazywanym mankamentem były zły stan piwnic i fundamentów, a także ścian zewnętrznych. Nielicznie pojawiały się wskazania na uchybienia techniczne dachów, instalacji elektrycznej, stolarki okiennej oraz ścian wewnętrznych.

2.6.2. Infrastruktura techniczna

W gminie Wyrzy 97,2% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci wodociągowej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych z powiatu mikołowskiego jest to najniższy wynik, chociaż wartość jest bliska 100%. Wynik ten jest również wyższy od średniej dla kraju oraz województwa śląskiego. Należy również zauważyć, iż gminę Wyrzy charakteryzowała jedna z wyższych dynamik ww. zjawiska w całym powiecie (dynamika=112,75). Wyższą dynamikę odnotowano jedynie w gminie Ornontowice (112,24).

Tabela 64. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	87,4	87,6	87,9	88	91,6	104,81
woj. śląskie	93,3	93,4	93,6	93,6	95,6	102,47
powiat mikołowski	95,1	95,1	95,2	95,5	98,8	103,89
Łaziska Górne	98,9	98,9	98,9	99	100	101,11
Mikołów	97,3	97,4	97,4	98	98	100,72
Orzesze	91,2	91,3	91,5	91,7	99,5	109,10
Ornontowice	88,6	88,7	88,2	88,9	99,9	112,75
Wyrzy	86,6	86,8	87,5	87,8	97,2	112,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najwięcej przyłączy do sieci kanalizacyjnej na 1000 mieszkańców znajduje się o okręgu 4 – jest ich ponad 400. Najmniej tego typu instalacji znajduje się w okręgu 5, w którym przyłączy jest 156.

Tabela 65. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców w okręgach wyborczych

nr okręgu wyborczego	liczba przyłączy na 1000 mieszkańców
1	310,28
2	289,59
3	295,5
4	401,53
5	156,45
6	181,39
7	341,88
8	294,11
9	271,02
10	213,36
11	264,81
12	281,3
13	294,06
14	231,73
15	263,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

W gminie Wyrzy jedynie 69% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci kanalizacyjnej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to wynik przeciętny, zbliżony do średniej powiatowej (średnia dla powiatu=71,3%) oraz kraju (68,7%). Należy również zauważyć, iż gmina Wyrzy charakteryzowała się bardzo wysoką dynamiką ww. zjawiska (dynamika=179,69) w latach 2010-2014.

Tabela 66. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	62	63,5	64,3	65,1	68,7	110,81
woj. śląskie	69	70,1	70,9	71,5	75,8	109,86
powiat mikołowski	62,3	63,3	64,3	66,7	71,3	114,45
Łaziska Górne	89	89,2	89,6	89,8	89,9	101,01
Mikołów	66,9	67,5	69,6	73,3	80,2	119,88
Orzesze	36,8	38,9	38,9	39,8	40,5	110,05
Ornontowice	42,7	46	46,5	48,5	49,3	115,46
Wiry	38,4	40,6	41,4	48,4	69	179,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Wyrach z sieci gazowej w 2014 r. korzystało jedynie 56,1% mieszkańców. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to przeciętny zbliżony do średniej powiatowej (średnia dla powiatu=52,5%) oraz kraju (52,2%).

Tabela 67. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	99,43
woj. śląskie	61,4	61,3	62,6	62,5	62,4	101,63
powiat mikołowski	50,9	50,8	52,9	52,7	52,5	103,14
Łaziska Górne	66,5	66,4	68,7	68,7	68,4	102,86
Mikołów	65,2	65,2	66,5	66,2	66,1	101,38
Orzesze	14	14	17,8	17,6	17,4	124,29
Ornontowice	16,3	16,3	16,8	16,8	17	104,29
Wiry	51,9	51,9	55,4	55,7	56,1	108,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Niecały obszar gminy Wiry objęty jest siecią kanalizacyjną. W Wyrach najwięcej umów na odbiór ścieków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców podpisano w okręgu 4 (402,6), nieco mniej w okręgach 7 (357,7) i 2 (355,2). Kanalizacji nie ma w okręgu 15.

Tabela 68. Liczba umów na odbiór ścieków w okręgach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

nr okręgu wyborczego	liczba umów na 1000 mieszkańców
1	272,9
2	355,2
3	124,2
4	402,6
5	297,6
6	186
7	357,7
8	202,6
9	256,1
10	169,1
11	114,7
12	289
13	103,6
14	163,3
15	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Na terenie gminy zaobserwowano 12 pustostanów¹⁰. Znajdują się one na ulicach Puskina, Wróbla, Wagonowej, Dąbrowszczaków, Dwór, Leszczynowej i Zjednoczenia.

2.6.3. Podsumowanie

Z roku na rok w Wyrach oddaje się coraz więcej budynków do użytkowania. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 114,3, co obok gminy Orzesze (dynamika=121,4) stanowi najwyższą wartość w powiecie mikołowskim. W gminie Wiry przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 100,9 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to najwyższa wartość. Gminę Wiry w 2014 r. charakteryzowała jedna z niższych wartości wskaźnika – mieszkania na 1000 mieszkańców – 330,4. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w gminie Wiry wynosiła jedynie 33,3 m². Była to najwyższa wartość w powiecie mikołowskim.

Do gminy należy łącznie 18 budynków, których ogólny stan budynków, na podstawie przeprowadzonych w 2015 r. kontroli, oceniono jako dobry.

W gminie Wiry 97,2% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci wodociągowej, 69% - z sieci kanalizacyjnej, natomiast z sieci gazowej nieco ponad 56% mieszkańców.

2.7. Wyniki badania ankietowego

2.7.1. Metodologia

Badanie było prowadzone z zastosowaniem połączenia dwóch metod zbierania danych (mixed mode): ankiety internetowej do samodzielnego wypełniania oraz wywiadów kwestionariuszowych.

Wywiady kwestionariuszowe PAPI to tradycyjna forma zbierania danych podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Ankieter przeprowadza wywiad w oparciu o kwestionariusz, na którym zapisuje odpowiedzi, co zmniejsza ryzyko braków odpowiedzi oraz błędów przy wypełnianiu ankiet.

Ankieta internetowa do samodzielnego wypełnienia CAWI (ang. Computer-Assisted Web-Interview) to technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na należącej do wykonawcy platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl.

2.7.2. Próba

W badaniu udział wzięło łącznie 385 osób. Odsetki kobiet i mężczyzn były bardzo zbliżone, zaś jeśli chodzi o rozkład grup wieku to nieco liczniejsze od pozostałych były osoby pomiędzy 35 a 44 rokiem życia oraz te powyżej 65 roku życia.

¹⁰ Dane Urzędu Gminy w Wyrach

Tabela 69. Respondenci według płci i wieku

Płeć Wiek	Kobieta		Mężczyzna		Łącznie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Poniżej 25 lat	24	6,23%	26	6,75%	50	12,99%
25-34 lata	35	9,09%	32	8,31%	67	17,40%
35-44 lata	37	9,61%	43	11,17%	80	20,78%
45-54 lata	30	7,79%	30	7,79%	60	15,58%
55-64 lata	27	7,01%	26	6,75%	53	13,77%
65 i więcej	43	11,17%	32	8,31%	75	19,48%
Łącznie	196	50,91%	189	49,09%	385	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Największa grupa Respondentów ma wykształcenie średnie, dość liczne były również osoby z wykształceniem zawodowym oraz wyższym.

Tabela 70. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	Liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	16	4,16%
Zasadnicze zawodowe	124	32,21%
Średnie	144	37,40%
Wyższe	101	26,23%
Łącznie	385	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Rozkład terytorialny próby był stosunkowo wyrównany, przy czym nieco liczniej reprezentowani byli mieszkańcy Wyr.

Tabela 71. Respondenci według miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Wry	325	38,70%
Gostyń	149	61,04%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Z punktu widzenia wyników badania duże znaczenie ma to, że największa grup Respondentów mieszka w gminie od urodzenia a wśród pozostałych przeważają osoby, które mieszkają tu ponad 15 lat. Oznacza to, że ich odpowiedzi oparte są na długoletnim doświadczeniu i dogłębnej znajomości lokalnych uwarunkowań.

Tabela 72. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Od urodzenia	132	34,29%
Powyżej 15 lat	124	32,21%
9-15 lat	72	18,70%
5-8 lat	39	10,13%
Poniżej 5 lat	18	4,68%
Łącznie	385	100%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

2.7.3. Wyniki badania

Pierwsze pytanie kwestionariusza odnosiło się do ogólnej oceny gminy Wry jako miejsca zamieszkania. Najczęściej wybierana była ocena umiarkowanie pozytywna (*dobrze*). Dość liczne były również osoby, które wybrały odpowiedź *średnio*. Należy jednak zwrócić uwagę na wyraźną przewagę liczebną odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*).

Tabela 73. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	75	19,48%

Dobrze	141	36,62%
Średnio	110	28,57%
Źle	49	12,73%
Bardzo źle	10	2,60%
Łącznie	385	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Kolejne pytanie dotyczyło kluczowanych problemów społecznych występujących w gminie. Pomimo braku jednoznacznej dominacji żadnej opcji można zauważyć, że częściej niż pozostałe wskazywane były *bezrobocie, brak aktywności mieszkańców, ubóstwo oraz uzależnienia*.

Tabela 74. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Bezrobocie	110	14,18%
Ubóstwo	97	12,50%
Przestępczość	76	9,79%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	63	8,12%
Brak aktywności mieszkańców	107	13,79%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	75	9,66%
Bezdomność	44	5,67%
Uzależnienia	86	11,08%
Przemoc w rodzinie	30	3,87%
Wykluczenie społeczne	46	5,93%
Wandalizm	62	7,99%
Inne	23	2,96%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

W przypadku wszystkich rodzajów problemów nieco więcej osób wskazywała jako ich miejsce występowania Wiry. Może być to jednak kwestia wskazywania przez Respondentów raczej swojego miejsca zamieszkania (ze względu na lepszą znajomość).

Tabela 75. Części gminy, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno - funkcjonalne	Problemy techniczne	Indeks problem w*
Wiry	237	238	229	228	234	60,57%
Gostyń	147	148	160	163	149	39,84%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

*Indeks stanowi proporcje pomiędzy rzeczywistą liczbą wskazań a maksymalną możliwą liczbą wskazań na daną dzielnicę (która wynosi pięciokrotność liczby osób biorących udział w badaniu – w sytuacji gdyby wszyscy Respondenci wskazali daną część gminy w odniesieniu do każdego typu problemów)

Patrząc na wskazania poszczególnych rodzajów problemów w Wyrach i Gostyni można zauważyć, że w odniesieniu do obu miejscowości rozkład sfer problematycznych był bardzo wyrównany.

Tabela 76. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych częściach gminy (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno - funkcjonalne	Problemy techniczne
Wiry	20,33%	20,41%	19,64%	19,55%	20,07%
Gostyń	19,17%	19,30%	20,86%	21,25%	19,43%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Wśród odpowiedzi na pytanie dotyczące aktualnej ochrony zabytków i opieki nad nimi wyraźne przeważały odpowiedzi *dobrze* i *średnio*. Można jednak zwrócić uwagę

na to, iż łączna liczba odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) była wyraźnie wyższa niż negatywnych *bardzo źle* i *źle*).

Tabela 77. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	35	9,19%
Dobrze	150	39,37%
Średnio	143	37,53%
Źle	53	13,91%
Bardzo źle	4	1,05%
łącznie	385	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Następne pytanie dotyczyło zabytków wymagających lepszej ochrony i opieki. Nieco ponad połowa respondentów była zdania, że obiekty takie znajdują się w Wyrach.

Tabela 78. Części gminy gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Wiry	216	55,24%
Gostyń	175	44,76%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Poniższa tabela zawiera zestawienie najczęściej wskazywanych zabytków wymagających lepszej ochrony i opieki w przyszłości w obydwu miejscowościach.

Tabela 79. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

Miejscowość	Zabytki
Wiry	Kapliczka przy Dąbrowszczaków, Obelisk ku czci pomordowanych w czasie II wojny światowej, Pomnik „W Hołdzie Bohaterom Poległym Za Wolność Ojczyzny 1919-1945", kamienna figurka św. Jana Nepomucena
Gostyń	Pomnik Przyrody – 350 letni dąb, Schron bojowy „SOWINIEC, Pomnik Pamięci Żołnierzy Września z 1939 r, kamienny krzyż przy ul Pszczyńskiej. Kapliczka słupowa przy ulicy Motyla, kapliczka przy ul Pszczyńskiej, kolumna trójcy świętej

Źródło: badanie mixed mode, n=385

Jako miejsca o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności (jako miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu i wspólnego działania) najczęściej wskazywane były Domy Kultury (60 osób, 15,58% próby), biblioteki (44, 11,43%) oraz obiekty sportowe (42, 10,91%) i park (37, 9,61%).

Jeśli chodzi o grupy do których powinny być przede wszystkim skierowane działania rewitalizacyjne to wyraźnie częściej niż pozostałe wskazywana była *młodzież*. Dość liczne były również odpowiedzi odnoszące się do *dzieci*, *seniorów* i *osób niepełnosprawnych*.

Tabela 80. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	102	10,60%
Rodziny wielodzietne	103	10,71%
Dzieci	117	12,16%
Młodzież	158	16,42%
Seniorzy	113	11,75%
Osoby niepełnosprawne	113	11,75%
Osoby bezrobotne	100	10,40%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	61	6,34%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	60	6,24%

Właściciele obiektów zabytkowych	35	3,64%
łącznie	962	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=385

2.8. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

2.8.1. Sfera społeczna:

Wskaźniki wybrane do analizy sfery społecznej gminy odnosiły się z jednej strony do występowania zjawisk negatywnych, a z drugiej do kapitału społecznego i aktywności mieszkańców. Pierwszym z nich jest wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, którego wartość była wyraźnie wyższa od pozostałych w okręgu wyborczym 4. Okręg ten charakteryzował się również drugą co do wysokości liczbą osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców (była ona najwyższa w okręgu 8). Jeśli chodzi o liczbę organizacji pozarządowych na 10 000 mieszkańców, to ponieważ w większości okręgów wynosi ona zero, można stwierdzić, że pozytywnie wyróżniają się okręgi: 2, 3, 5, 6, 11 i 15 (przy czym największą wartość wskaźnika odnotowano w okręgu 11). Wskaźniki frekwencji w wyborach samorządowych w 2014 na całym analizowanym obszarze są do siebie bardzo zbliżone, nieznacznie niższe wartości odnotowano w przypadku okręgów numer: 4, 5 i 7.

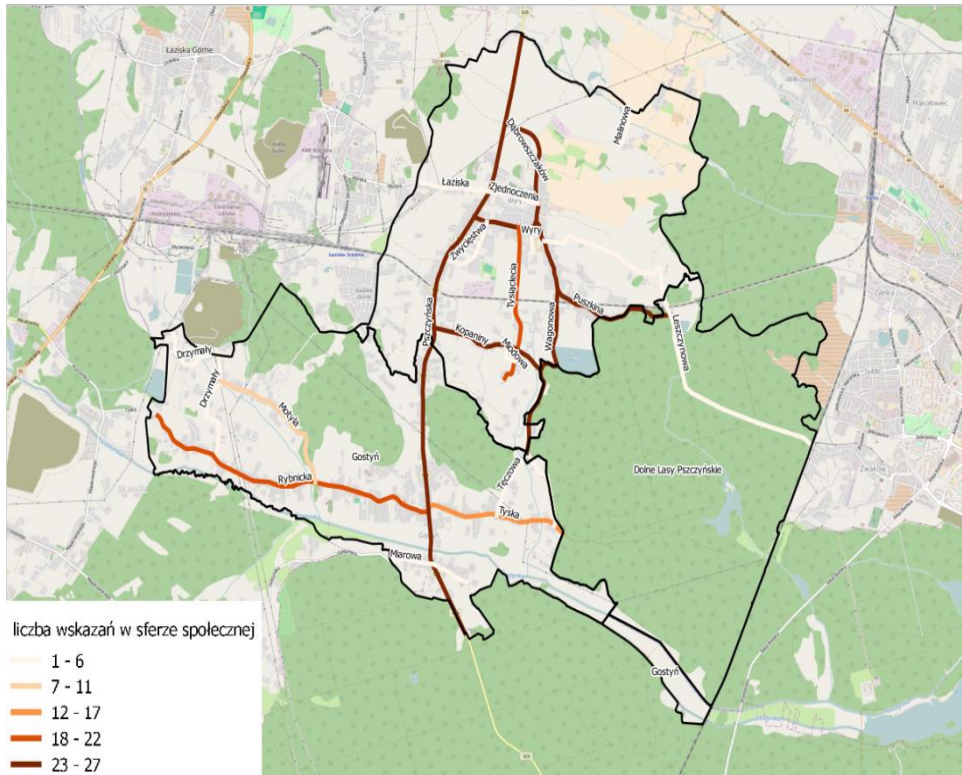
Tabela 81. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, liczba bezrobotnych, liczba organizacji pozarządowych na 1000 ludności, frekwencja w wyborach samorządowych w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu	liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	liczba NGO na 10000 mieszkańców	frekwencja w wyborach
1	5,6	20,6	0,00	60,5%
2	13,6	29,4	22,60	66,3%
3	4,3	12,8	42,80	64,1%
4	29,5	40,5	0,00	51,2%
5	16,4	27,4	21,80	55,8%
6	9,3	15,1	46,50	58,0%
7	8,5	17,9	0,00	55,9%
8	13,1	45,8	0,00	59,7%
9	5,6	20,6	0,00	58,4%
10	3,8	9,7	0,00	62,1%
11	1,9	9,6	57,30	62,1%
12	13,7	18,9	0,00	59,0%
13	5,0	27,0	0,00	62,5%
14	6,6	23,1	19,90	57,8%
15	2,3	13,1	0,00	59,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach, PKW

W badaniu kwestionariuszowym jako miejsca występowania problemów społecznych wskazywane były przede wszystkim ulice przebiegające przez centralną i zachodnią część miejscowości Wyrzy (okręgi 3, 5 i 6) w tym ulica Pszczyńska, która przebiega również przez Gostyń (okręgi 10 i 14).

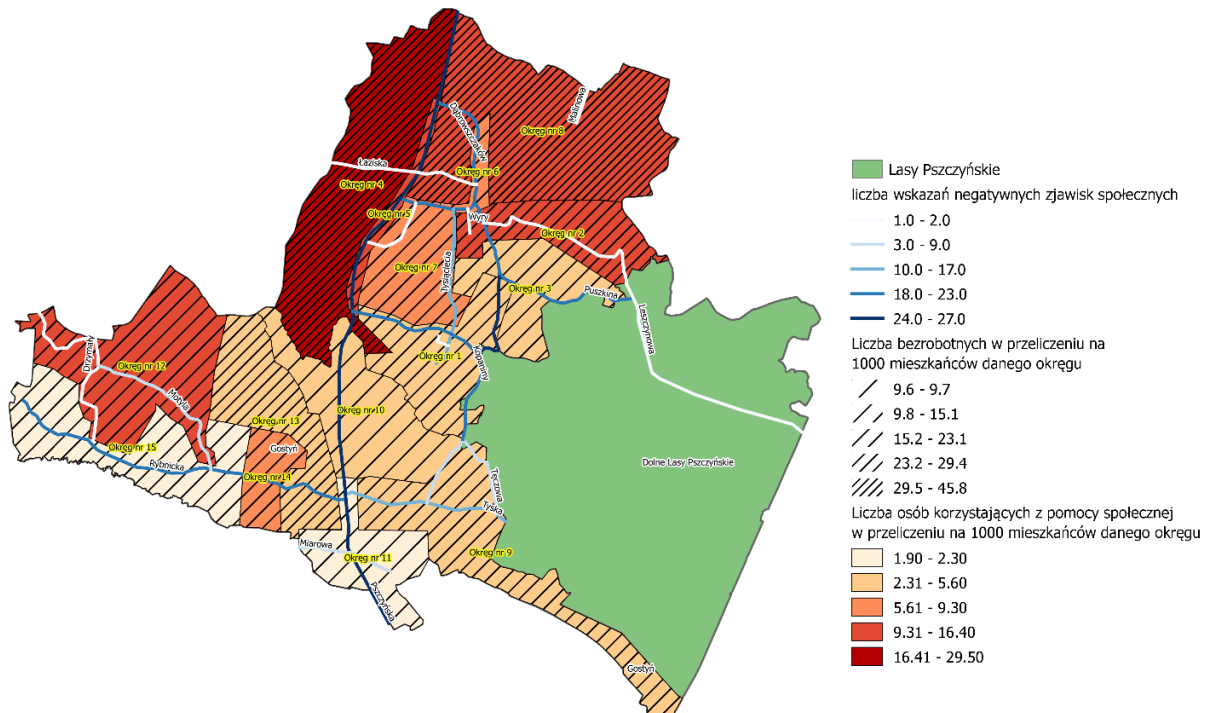
Rysunek 1. Wskazania w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

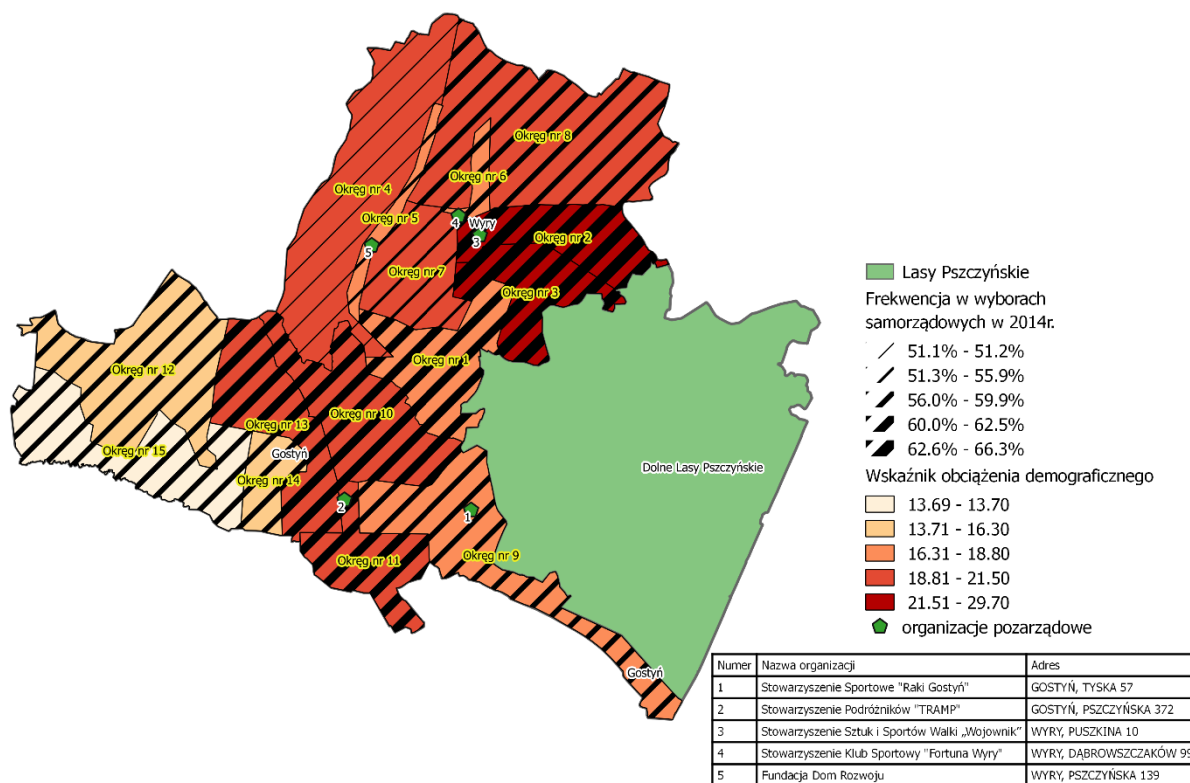
Poniższa mapa prezentuje zestawienie wszystkich wskaźników. Za jednoznacznie priorytetową można na ich podstawie uznać rewitalizację obszarów na terenie okręgu 4.

Rysunek 2. Wskaźniki stanu sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Rysunek 3. Wskaźniki stanu sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrych

2.8.2. Sfera gospodarcza

W analizie gospodarczej za główny wskaźnik przyjęto liczbę działalności gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika była najniższa w okręgach 10, 3 i 9.

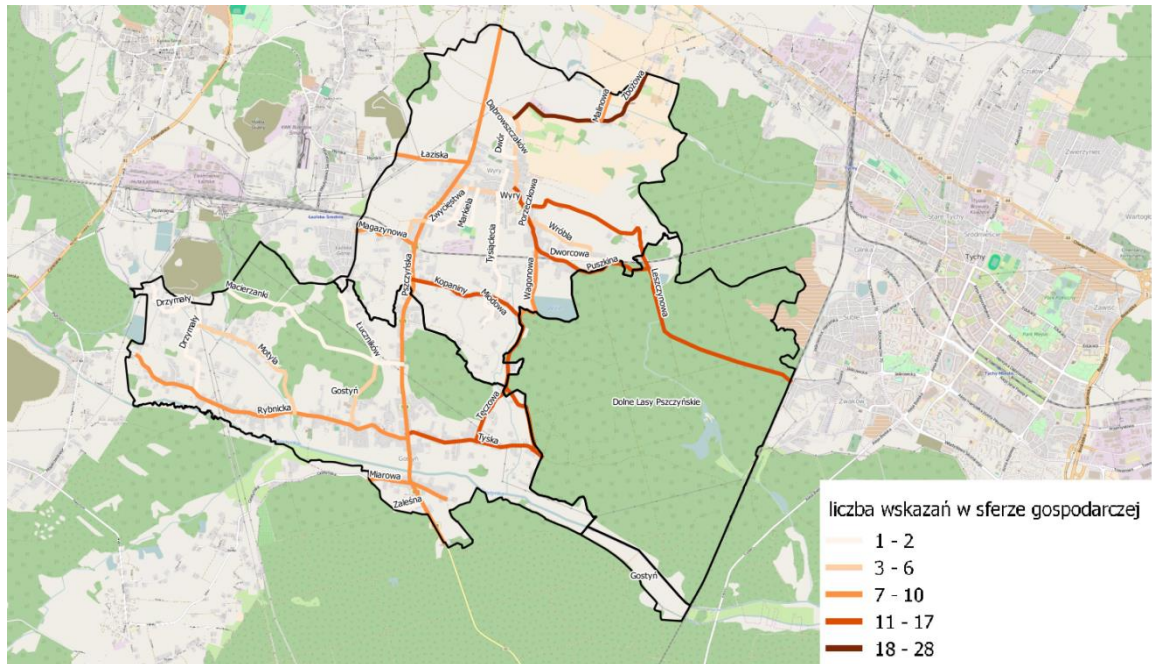
Tabela 82. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu	liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców
1	78,5
2	61,1
3	51,4
4	129,1
5	65,6
6	72,1
7	87,2
8	61
9	52,3
10	40,3

11		78,4
12		56,6
13		77,1
14		55,8
15		63,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

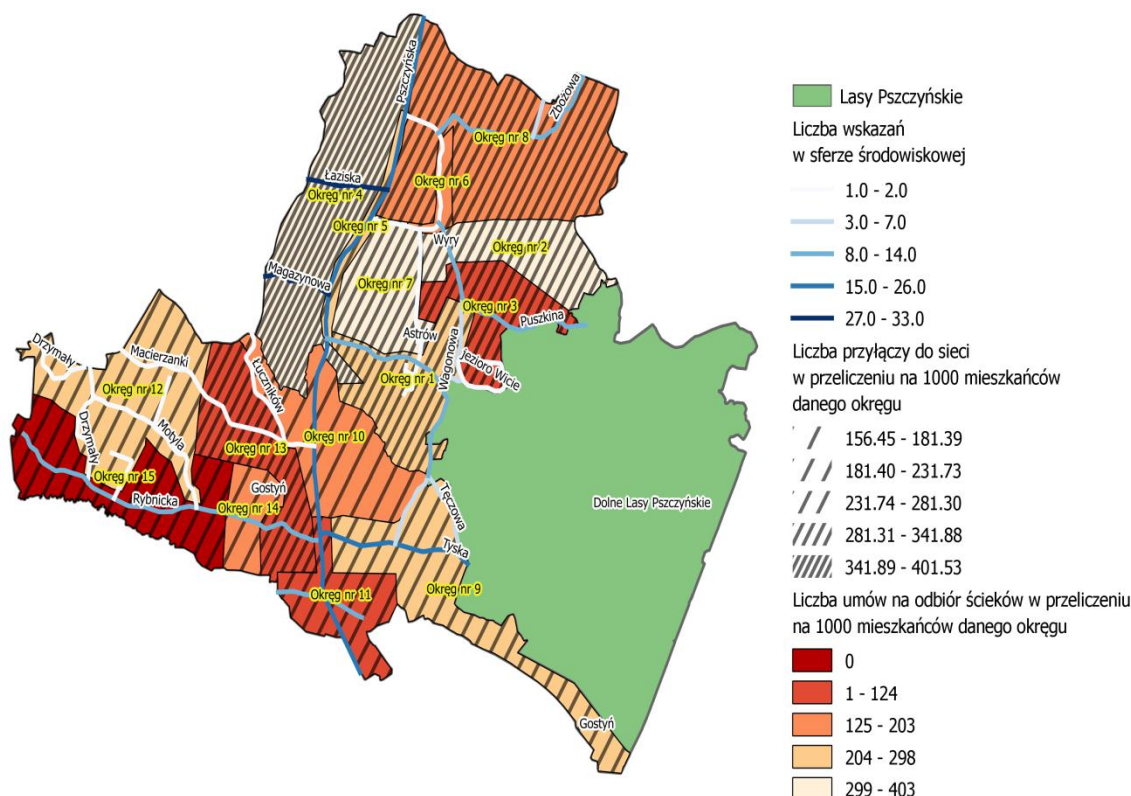
Rysunek 4. Wskazania w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Zestawienie wyników badania ze wskaźnikami z analizy danych zastanych zostało zaprezentowane na poniższej mapie. Na jej podstawie można wskazać na konieczność realizacji działań rewitalizacyjnych w ramach okręgu 10.

Rysunek 5. Wskazania w sferze gospodarczej i liczba przedsiębiorców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

2.8.3. Sfera środowiskowa

Za podstawę analizy stanu środowiska naturalnego uznane zostały dwa wskaźniki infrastrukturalne. Pierwszy z nich to liczba umów dotyczących odbioru ścieków na 1000 mieszkańców – jego wartość jest najniższa w okręgach 3, 11, 13 oraz w okręgu 15, w którym w ogóle nie ma umów dotyczących przyłączy do sieci kanalizacyjnej. Okręgi 5 i 6 charakteryzują się również najniższą wartością wskaźnika liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej na 1000 mieszkańców.

Tabela 83. Liczba umów dotyczących odbioru ścieków i liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi

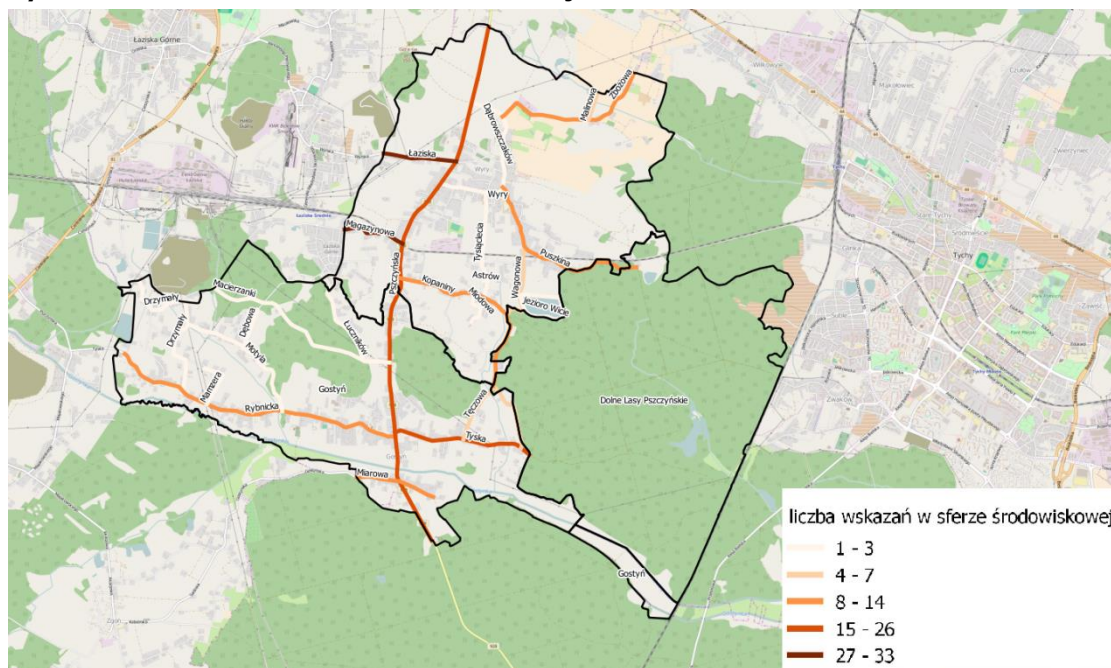
nr okręgu	liczba umów dotyczących odbioru ścieków na 1000 mieszkańców	liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców
1	272,9	310,28
2	355,2	289,59
3	124,2	295,5
4	402,6	401,53
5	297,6	156,45
6	186	181,39
7	357,7	341,88

nr okręgu	liczba umów dotyczących odbioru ścieków na 1000 mieszkańców	liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców
8	202,6	294,11
9	256,1	271,02
10	169,1	213,36
11	114,7	264,81
12	289	281,3
13	103,6	294,06
14	163,3	231,73
15	0,0	263,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

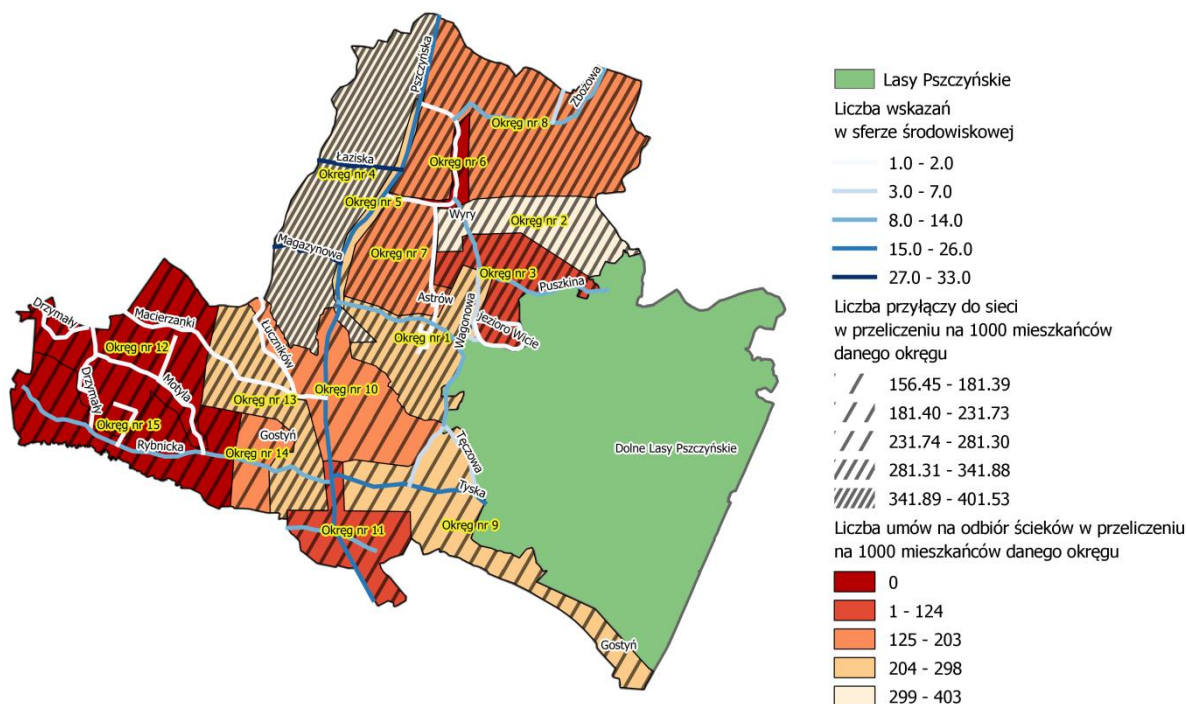
Osoby biorące udział w ankiecie wskazały natomiast jako szczególnie dotknięty problemami w sferze środowiskowej okręg 4 (ul. Łaziska i ul. Magazynowa).

Rysunek 6. Wskazania w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Rysunek 7. Liczba umów na odbiór ścieków i liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 1000 ludności w podziale na okręgi oraz wskazania w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

2.8.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej wzięto pod uwagę długość dróg przeznaczonych do remontu oraz liczbę znajdujących się w okręgach zabytków. Drugi wskaźnik może być interpretowany jako odnoszący się z jednej strony do potencjału związanego z dziedzictwem kulturowym i historycznym, z drugiej zaś do potrzebnych inwestycji związanych z utrzymywaniem zabytków w dobrym stanie. Wartość pierwszego wskaźnika była najwyższa w okręgach 9 i 2. Pod względem liczby zabytków wyróżniały się natomiast okręgi 5 i 6.

Tabela 84. Długość dróg do remontu, liczba zabytków w podziale na okręgi

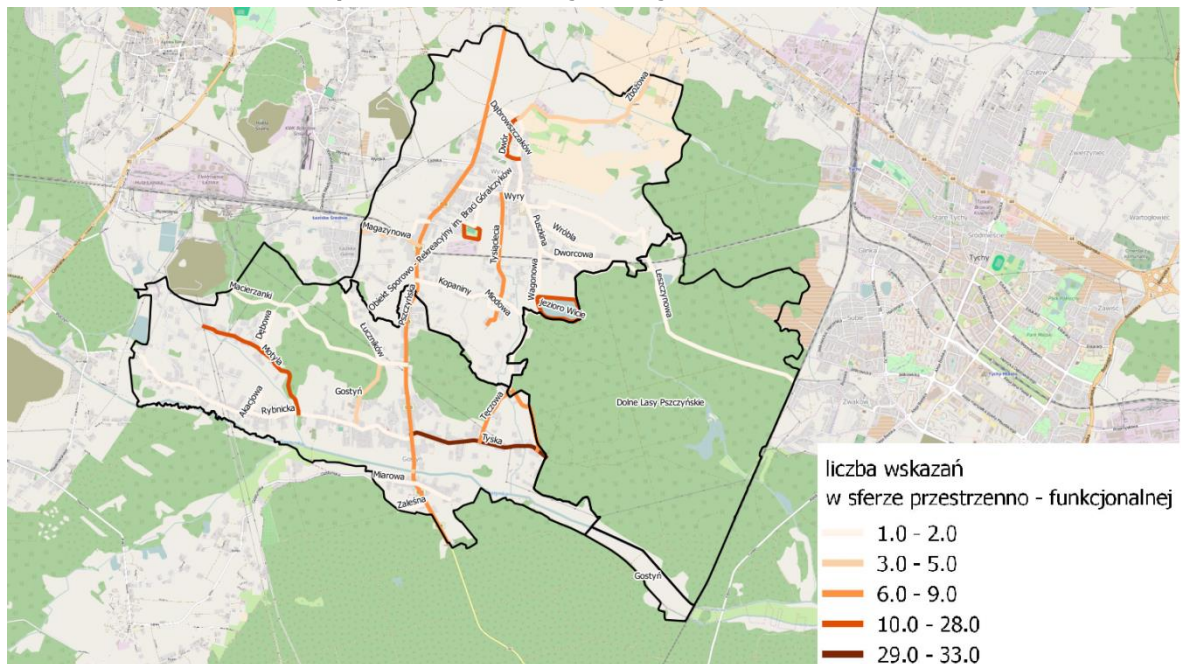
nr okręgu wyborczego	drogi do remontu [km]	liczba zabytków
1	0,60	4
2	3,47	6
3	1,47	1
4	1,94	5
5	0,35	17
6	0,35	13
7	0,86	6
8	2,06	7
9	4,70	6

nr okręgu wyborczego	drogi do remontu [km]	liczba zabytków
10	0,80	5
11	1,95	9
12	0,89	2
13	1,09	9
14	1,80	2
15	2,75	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

W ankiecie jako miejsce, gdzie występuje największa liczba problemów przestrzenno-funkcjonalnych wskazany został okręg 9 (ul. Tyska).

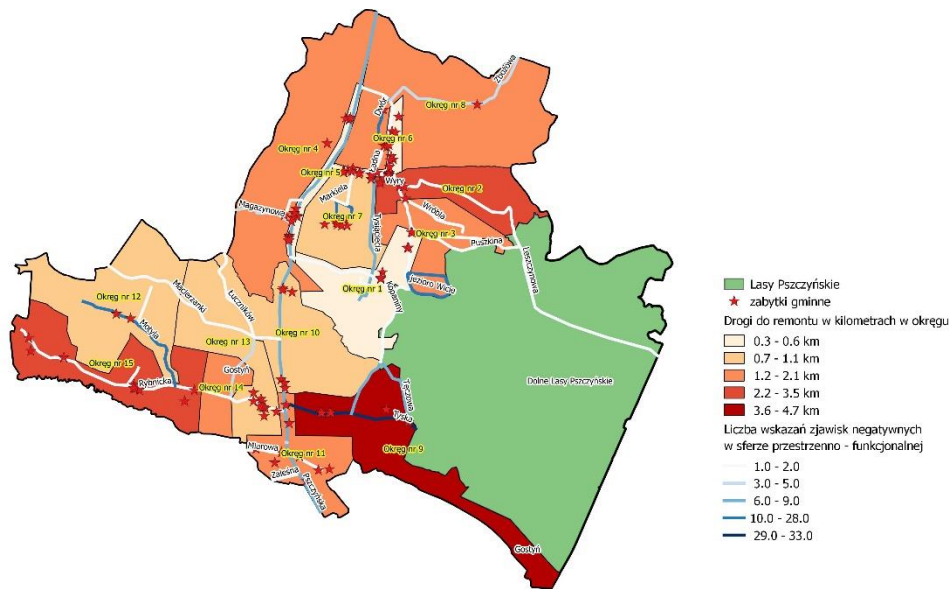
Rysunek 8. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Poniższa mapa prezentuje zestawienie wskaźników, na podstawie którego jako najbardziej wymagający rewitalizacji może być wskazany okręg 9.

Rysunek 9. Wskaźniki stanu sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

2.8.5. Sfera techniczna

W sferze technicznej pod uwagę wzięto dwa wskaźniki odnoszące się do budownictwa. Pierwszy z nich to odsetek budynków powstałych przed rokiem 1970, który jest najwyższy w okręgu numer 6. Drugą analizowaną kwestią jest liczba pustostanów - w większości okręgów nie występują one wcale, zaś ich liczba jest największa w okręgach 1, 3 i 8. Z wyników kontroli rocznej prowadzonej przez Urząd Gminy Wyrach wynika natomiast, że budynki w złym stanie technicznym znajdują się przede wszystkim w okręgach 6 i 7.

Tabela 85. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem i liczba pustostanów w podziale na okręgi

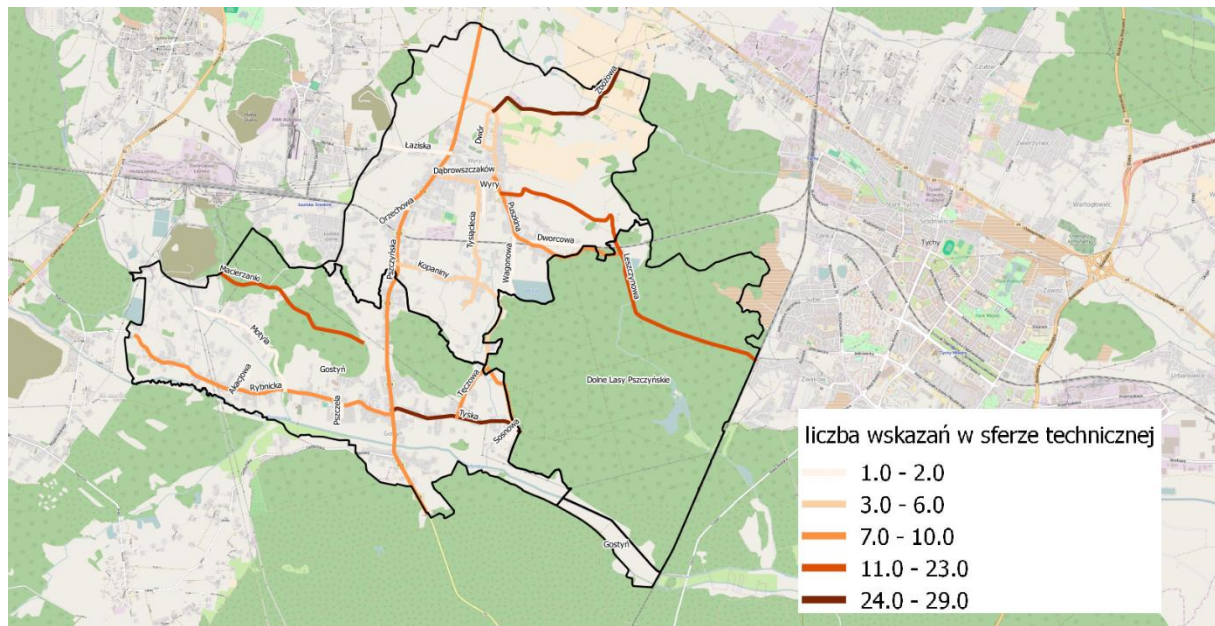
nr okręgu wyborczego	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	liczba pustostanów
1	32,65	3
2	34,05	1
3	36,34	3
4	36,01	0
5	43,76	0
6	56,03	0
7	40,23	2
8	39,59	3
9	42,54	0
10	36,05	0
11	41,73	0
12	44,81	0

nr okręgu wyborczego	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	liczba pustostanów
13	34,75	0
14	33,33	0
15	34,55	0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Uczestnicy badania społecznego byli natomiast zdania, że negatywne zjawiska w sferze technicznej występują przede wszystkim w okręgu 8 (ul. Zbożowa).

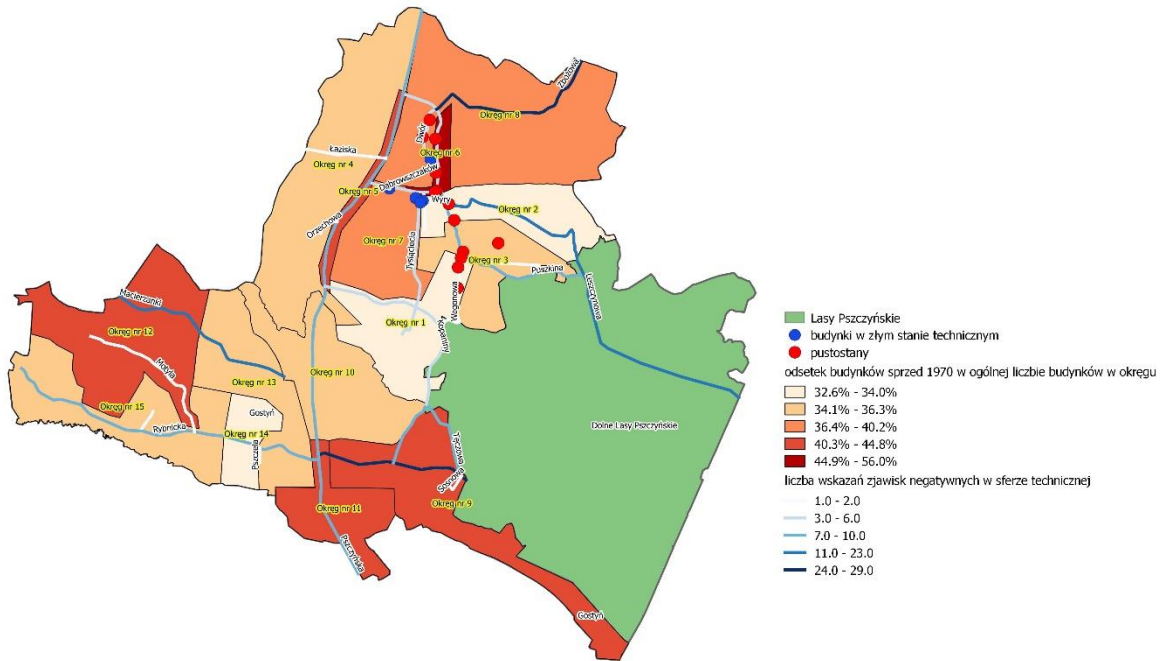
Rysunek 10. Wskazania w sferze technicznej

źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Poniższa mapa prezentuje wszystkie wymienione wskaźniki. Pozwalają one uznać za najbardziej wymagające rewitalizacji okręgi 6 i 9.

Rysunek 11. Odsetek budynków sprzed 1970 roku, liczba pustostanów i budynków w złym stanie technicznym w podziale na okręgi oraz liczba wskazań w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

3. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji

Wskazuje się, że współcześnie jedną z podstawowych przesłanek dla tworzenia Programów Rewitalizacji jest współwystępowanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i technicznych. Ich spiętrzenie się i nawarstwienie prowadzi do wytworzenia trudnej sytuacji na niektórych terenach gminy. Planowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawę sytuacji obszarów najbardziej zdegradowanych poprzez przywrócenie i poprawę pożądaných funkcji. Podjęte zostaną działania „miękkie” obejmujące sferę społeczną, jak i „twarde” znajdujące wyraz w projektach inwestycyjno-infrastrukturalnych. Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia i na tej podstawie m.in. wskazać kierunki potrzeb rewitalizacyjnych.

Rysunek 12. Gmina Wiry z zaznaczonymi obszarami rewitalizacji

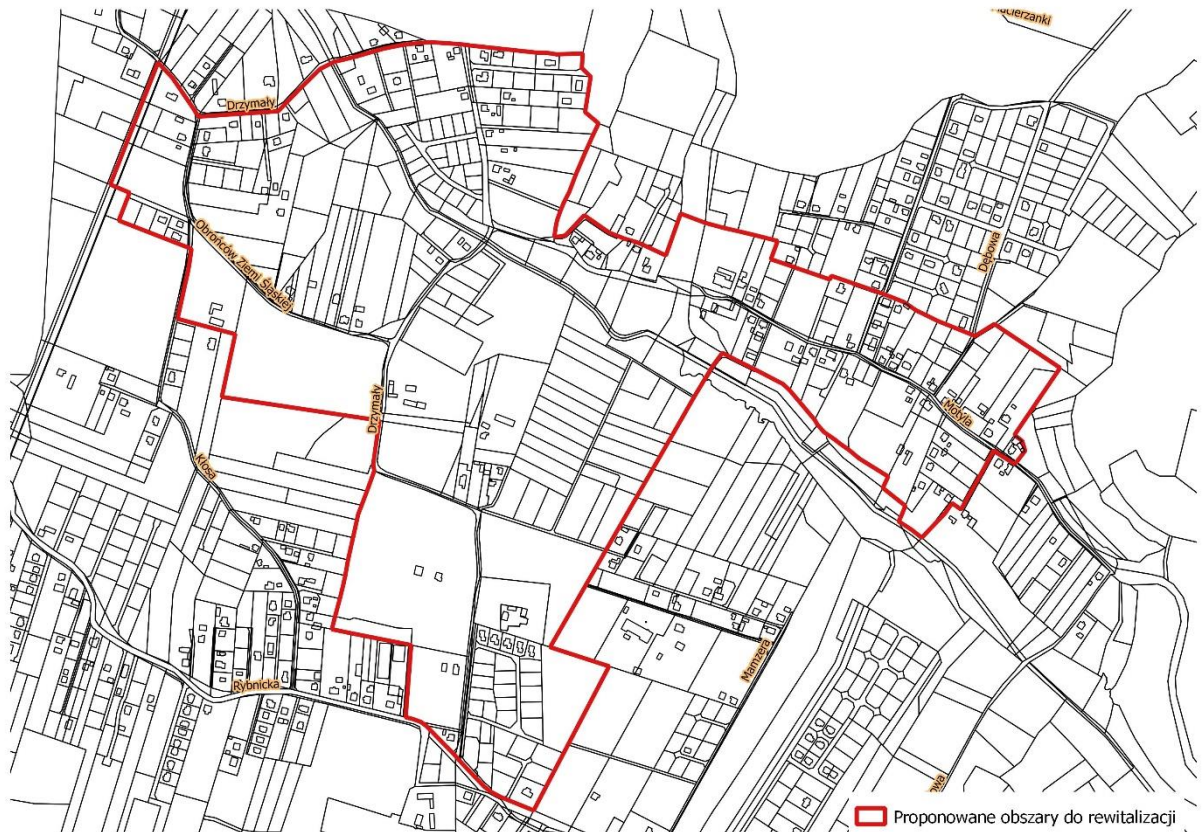

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie analiz danych zastanych udostępnionych przez Urząd Gminy jak i wyników badania ankietowego zidentyfikowano 4 obszary problemowe:

- obszar 1 obejmujący ulice Obrońców Ziemi Śląskiej, Drzymały Motyla,

Rysunek 13. Obszar rewitalizacji nr 1

Źródło: opracowanie własne

- obszar 2 – ulice Rybnicka, Pszczela, Rybczyńskiego, Olmy, Brzeźna,

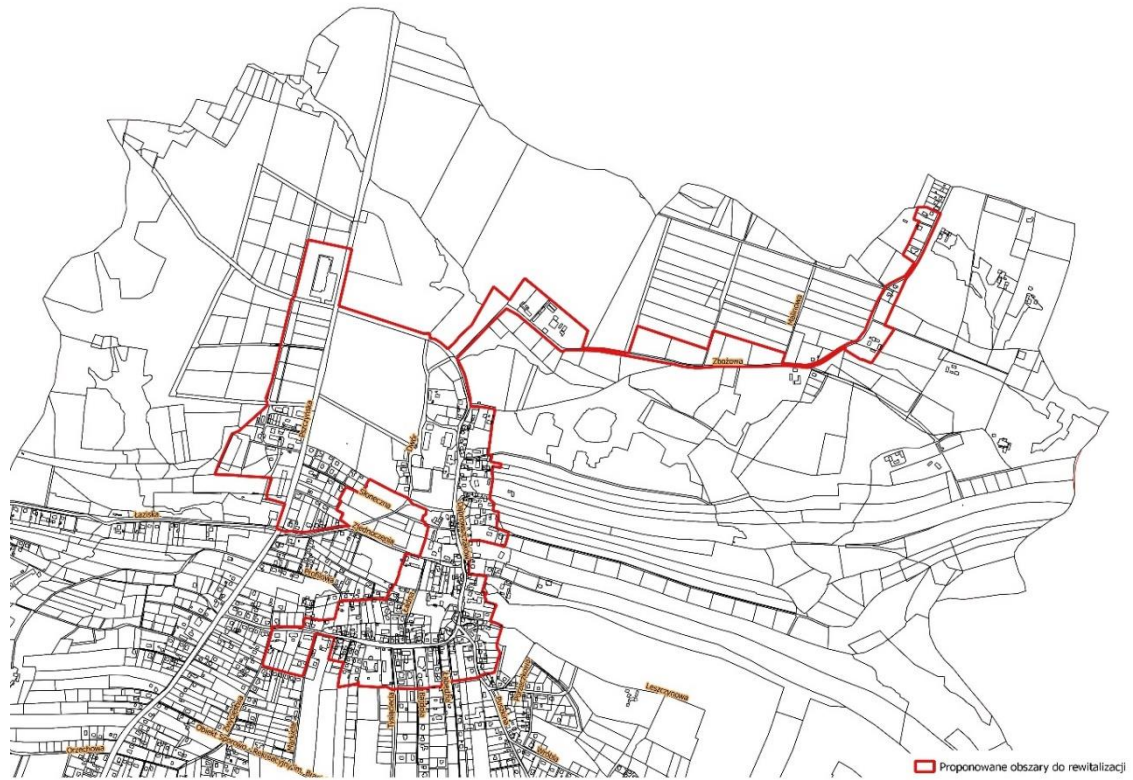
Rysunek 14. Obszar rewitalizacji nr 2

Źródło: opracowanie własne

- obszar 3 – ulice Pszczyńska, Dwór, Zbożowa, Ładna, Słoneczna, Dąbrowszczaków

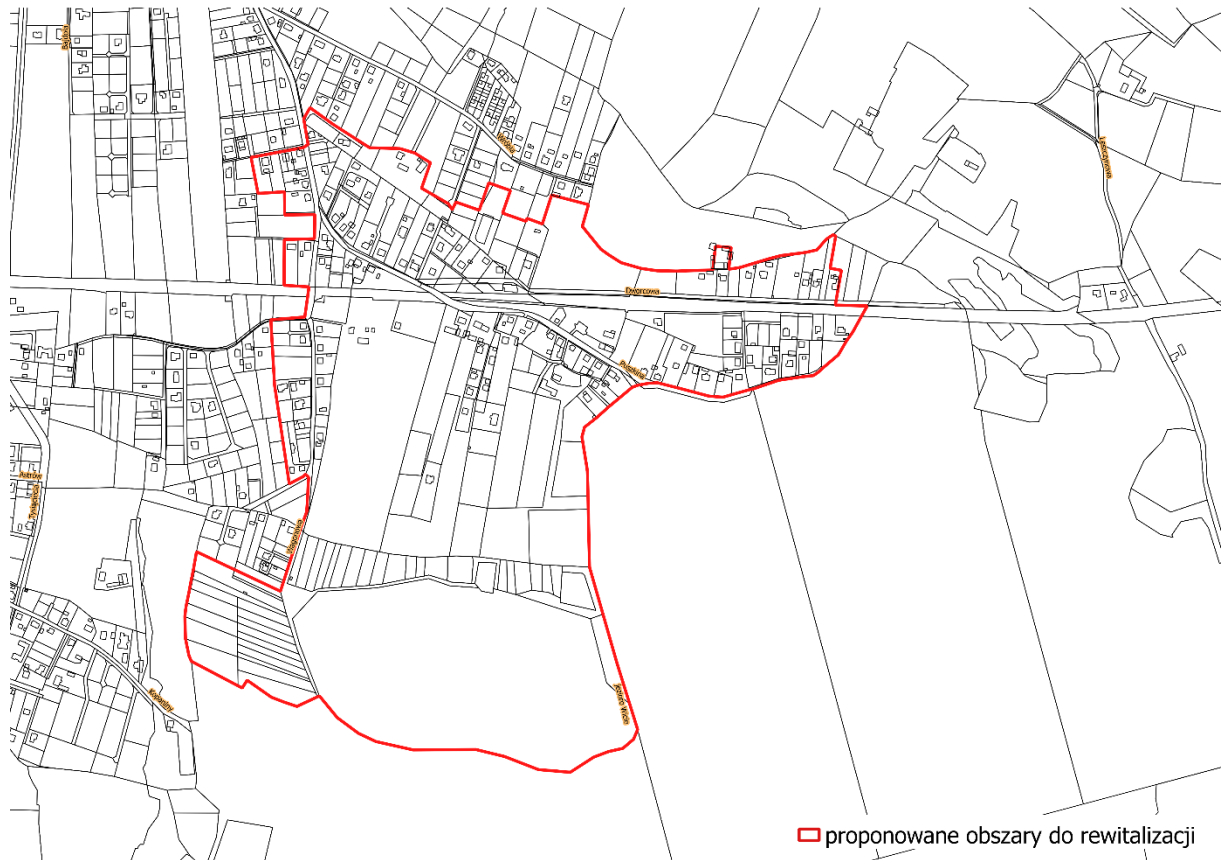
Rysunek 15. Obszar rewitalizacji nr 3

Źródło: opracowanie własne

- obszar 4 – ulice Puszkina, Wagonowa i Dworcowa.

Rysunek 16. Obszar rewitalizacji nr 4

Źródło: opracowanie własne

Teren objęty działaniami rewitalizacji zajmuje powierzchnię 264,94 hektarów, co stanowi 7,65% powierzchni gminy. Obszar zamieszkuje 29% mieszkańców gminy. Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, jak i technicznej, dla których wskaźniki znacznie przewyższają średnią gminną.

Po pierwsze na obszarze rewitalizacji odnotowuje się bardzo niski wskaźnik działających organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców. Jako jedną z najważniejszych przyczyn ww. zjawiska można wskazać niską aktywność społeczną i bierność ludności, co może być powiązane z brakiem aktywnego, znającego potrzeby mieszkańców lokalnego lidera. Ponadto na wskazaną niską aktywność może wpływać również brak atrakcyjnej, łatwo dostępnej oferty kulturalnej i rekreacyjnej.

Po drugie na terenie rewitalizacji znaczna część ludności to osoby korzystające z pomocy społecznej. Wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących pomoc społeczną na 1000 mieszkańców wynosi 59, podczas gdy średnia gminna wynosi nieco ponad 9.

Kolejnym elementem, który jednoznacznie negatywnie opisuje sferę społeczną na obszarze rewitalizacji jest wysoki wskaźnik bezrobotnych przypadających na 1000 mieszkańców. Na omawianym terenie na 1000 mieszkańców przypada aż 52 bezrobotnych, natomiast średnia wartość dla gminy to 22 osoby na 1000 mieszkańców.

Wszystkie wymienione wskaźniki jednoznacznie negatywnie charakteryzują obszar rewitalizacji i tym samym wskazują, że znaczną część ludności stanowią osoby, które potrzebują wsparcia. Poza ww. wskaźnikami zarówno mieszkańcy jak i dane gminne wskazują na niski poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Jeśli chodzi

o bezpieczeństwo w całej gminie to nie wydaje się, by stanowiło ono duży problem, jednak często podkreślonym niedostatkim jest brak monitoringu wizyjnego, co każe przypuszczać, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji nie czują się w pełni bezpieczni. Na terenie obszaru rewitalizacji odnotowuje się przypadki drobnych przestępstw i aktów wandalizmu, które występują głównie w granicy obszarów rewitalizacji numer 2 i 3.

Tabela 86. Liczba organizacji pozarządowych, liczba osób w rodzinach, liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji i średnia dla gminy

	liczba ngo na 1000 mieszkańców obszaru	liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc na 1000 mieszkańców obszaru	bezrobotni na 1000 mieszkańców obszaru
Obszar rewitalizacji	0,89	59	52,03
Średnia gminna	34,4	9,28	22,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

Wskaźnikiem opisującym jednocześnie sferę środowiskową i techniczną jest liczba umów dotycząca odbioru ścieków i liczba przyłączy do sieci wodociągowej. Zarówno jednej, jak i drugi wskaźnik dla obszaru rewitalizacji osiąga wartości znacznie niższe niż średnia gminna, co negatywnie opisuje wskazany obszar i stanowi przesłankę do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Dodatkowo ujemnie na stan środowiska może wpływać bliskość hały łaziskiej i wiążąca się z tym możliwość zanieczyszczenia wód.

Tabela 87. Liczba umów odbioru ścieków na 1000 mieszkańców i liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców

	liczba umów odbioru ścieków na 1000 mieszkańców	liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	93,4	52,9
Średnia gminna	270,5	272,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wyrach

W sferze technicznej wyznaczony obszar rewitalizacji również osiąga wskaźniki znacząco odbiegające od średniej gminnej. Po pierwsze odsetek budynków, których stan techniczny może być zły lub niedostateczny ze względu na ich wiek jest o ponad 8,5% wyższy niż średnia gminna. Na rewitalizowanym terenie blisko 48% wszystkich budynków stanowią te wybudowane przed 1970 rokiem. Jak wspomniano stan techniczny zarówno na zewnątrz budynków, jak i wewnątrz jest zły. Wskazuje się, że degradacja budynków dotyczy głównie budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, które nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych i wózkami dziecięcymi. Kolejnym wskaźnikiem jest liczba pustostanów na terenie rewitalizacji. Z danych gminnych wynika, że na wskazanym terenie znajduje się 8 pustostanów, co przy ogólnej ich liczbie w całej gminie wynoszącej 12, stanowi znaczną liczbę. W sferze technicznej mieszkańcy, głównie obszarów numer 1 i 2, wskazują również na niedobory komunikacji publicznej i zły stan dróg. Wskazuje się również na brak infrastruktury dla rowerów i ścieżek rowerowych.

Tabela 88. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem i liczba pustostanów

	% budynków sprzed 1970	pustostany
obszar rewitalizacji	47,60%	8
średnia gminna	39,10%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Do opisu sytuacji gospodarczej na rewitalizowanym terenie posłużono się liczbą przedsiębiorców działających na wskazanym obszarze w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na terenie objętym działaniami rewitalizacji na 1000 mieszkańców

przypada blisko 49 aktywnie działających przedsiębiorców. Średni wskaźnik dla gminy jest wyższy wynosi blisko 69 przedsiębiorców na 1000 ludności. Ponadto w sferze gospodarczej zwraca się uwagę na zanikające rolnictwo. Na obszarze rewitalizacji trudności w gospodarce mogą być związane z niedostosowaniem infrastruktury drogowej do potrzeb istniejących terenów inwestycyjnych. Obok wszystkich wskazanych negatywnych cech charakteryzujących lokalną gospodarkę za niewykorzystany potencjał można uznać niezagospodarowane tereny, które można wykorzystać pod budownictwo mieszkaniowe i usługowe. Tylko na obszarze rewitalizacji numer 3 problemem staje się nie uzbudowanie niezagospodarowanych terenów w konieczną infrastrukturę.

Tabela 89. Liczba przedsiębiorców na 1000 ludności

	liczba przedsiębiorców na 1000 ludności
obszar rewitalizacji	48,7
średnia gminna	68,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Podsumowując wskazane wartości wskaźników dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji jednoznacznie negatywnie go charakteryzują. Występujące tam problemy we wszystkich ze sfer są podobne na terenach rewitalizacji numer 1, 2, 3 i 4. Dla wszystkich tych obszarów znaczący problem stanowi również brak wyraźnie wyodrębnionych przestrzeni publicznych, rozumianych jako miejsca spotkań, place zabaw, siłownie na świeżym powietrzu, mała architektura i zieleń gminna, integrujących społeczność lokalną. Ponadto jako minus uznawane jest niewystarczające zaplecze do organizacji imprez masowych. Za duży potencjał omawianego terenu uznawane są zabytki między innymi kościoły i budynki znajdujące się przy ulicy Rybnickiej. Działania rewitalizacyjne mają na celu ożywić życie społeczne i gospodarcze omawianego terenu. Poniżej zamieszczono tabelę zawierającą zbiorcze zestawienie najważniejszych zidentyfikowanych problemów w sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz gospodarczej.

Tabela 90. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz gospodarczej

Sfera	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3 i 4
Spoleczna	<ul style="list-style-type: none"> niska aktywność społeczna ludności brak oferty kulturalnej brak integracji między nowymi, a dotychczasowymi mieszkańcami 	<ul style="list-style-type: none"> niska aktywność społeczna ludności niski poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym utrudniony dostęp do oferty kulturalnej drobna przestępczość 	<ul style="list-style-type: none"> niska aktywność społeczna ludności niski poziom bezpieczeństwa drobne akty wandalizmu wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej brak oferty kulturalnej
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> brak kanalizacji nieuregulowane kwestie nieczystości odpadów ciekłych niska emisja – palenie materiałami 	<ul style="list-style-type: none"> w części obszaru, gdzie zlokalizowane są nowe tereny mieszkaniowe - brak kanalizacji niska emisja – palenie materiałami nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe 	<ul style="list-style-type: none"> brak kanalizacji nieuregulowane kwestie nieczystości odpadów ciekłych zagrożenie osuwiskiem sąsiedztwo hałdy łaziskiej (możliwe zanieczyszczenie)

	nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe		wód) <ul style="list-style-type: none"> niska emisja – palenie materiałami nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe
Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> problemy komunikacyjne – zły stan dróg i zła organizacja komunikacji publicznej brak ścieżek rowerowych, chodników i progów zwalniających niewystarczające oświetlenie brak obiektów rekreacyjno-sportowych brak monitoringu wizyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> zdegradowane budynki zły stan techniczny budynków użyteczności publicznych niedostosowanie budynków użyteczności publicznych do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych, z wózkami dziecięcymi brak monitoringu wizyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> degradacja budynków mieszkalnych i użyteczności mieszkalnej niedostosowanie budynków do potrzeb niepełnosprawnych zła, niedostosowana do istniejących terenów inwestycyjnych infrastruktura drogowa nieuzbrojone tereny inwestycyjne brak monitoringu wizyjnego
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców zanikające rolnictwo brak sklepów i lokali usługowych 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców niewystarczająca liczba sklepów i lokali usługowych 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców

4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku obszarów rewitalizowanych w przyszłości.

Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania.

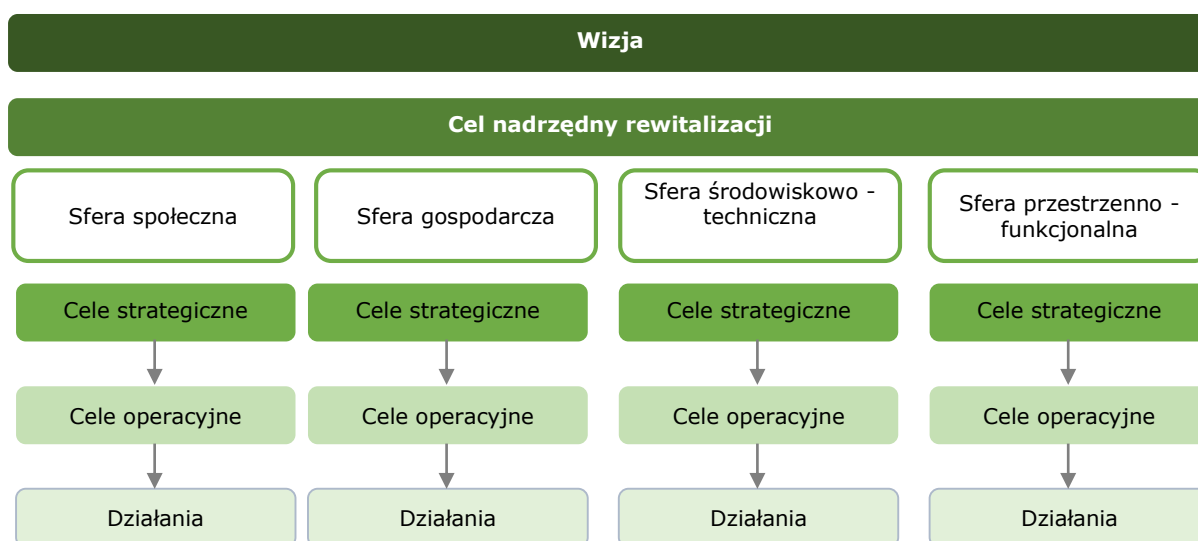
Wizja wyznaczonych obszarów do rewitalizacji w 2026 r. po przeprowadzeniu rewitalizacji jest następująca:

Gmina Wiry to aktywna społeczność lokalna o silnych więziach społecznych, identyfikująca się z miejscem, które zamieszkują. Miejsce to oferuje bezpieczne i odpowiednie warunki do mieszkania, nauki, rozrywki, pracy oraz zapewnia dobry dostęp do funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych oraz dostęp do usług publicznych i handlowo-gospodarczych.

Prezentowana wizja odnosi się do wszystkich analizowanych aspektów prowadzonego procesu rewitalizacji. W **sferze społecznej** w wizji znajduje się odniesienie do następujących elementów: aktywna społeczność, kapitał społeczny, dobra warunki życia, edukacji. W **sferze gospodarczej** – wizja odnosi się do odpowiednich warunków pracy oraz zapewnieniu dostępu do usług. **Sfera przestrzenno-funkcjonalna** ma odzwierciedlenie w wizji poprzez odniesienie się do zapewnienia dostępu do funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych, co oznacza z jednej strony, że te przestrzenie powstaną, a z drugiej, że odpowiednia infrastruktura pozwoli na dostęp do nich. Odpowiednie warunki do mieszkania, rozrywki oznaczają również poprawę w **sferze technicznej i środowiskowej** – odnoszą się do zapewnienia odpowiedniego standardu mieszkań i wyposażenia ich w wymaganą infrastrukturę, która będzie się także przyczyniała do poprawy jakości środowiska naturalnego.

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja przedstawia stan obszarów w przyszłości, aby było możliwe osiągnięcie tej wizji konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura elementów Programu Rewitalizacji:

Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi najogólniejszą koncepcję działania w rozpoczętym procesie wyprowadzania obszarów ze stanu kryzysowego. Jest to także zobowiązanie na przyszłość dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest:

Wysokiej jakości przestrzeń publiczną wyposażoną w niezbędną infrastrukturę i warunki środowiskowe, zapewniające możliwość rozwoju społecznego i gospodarczego lokalnej społeczności.

Wyznaczony cel nadrzędny wynika ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych oraz ma przyczynić się do odnowy i ożywienia obszarów obecnie wyznaczonych jako zdegradowane i do rewitalizacji. Powinien być on realizowany przy pełnym zaangażowaniu wszystkich interesariuszy Programu.

Interesariuszami Programu zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- a) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- b) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- d) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- e) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- f) organy władzy publicznej.

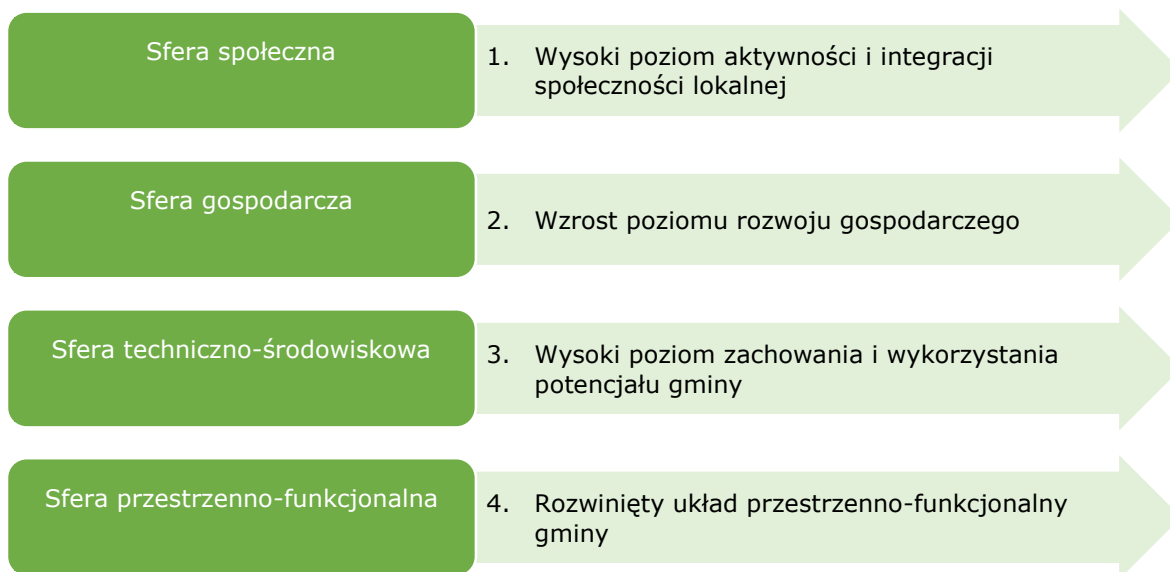
Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji.

Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane **kierunki działań** przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Cele i kierunki działań wyznaczone w poszczególnych sferach zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Spoleczna	1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	1.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo w gminie 1.2. Wsparcie aktywności obywatelskiej w gminie 1.3. Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej
Gospodarcza	2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego	2.1. Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców 2.2. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy
Techniczno-środowiskowa	3. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy	3.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców 3.2. Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego
Przestrzenno-funkcjonalna	4. Rozwinięty układ przestrzenno-funkcjonalny gminy	4.1. Poprawa warunków komunikacyjnych 4.2. Wzrost dostępności przestrzeni publicznych na terenie gminy

Programie Rewitalizacji zostały wyznaczone 4 cele strategiczne w pięciu sferach, w których identyfikowane były zjawiska kryzysowe.

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Aspekt społeczny jest najistotniejszym elementem podejmowanych działań rewitalizacyjnych, dlatego też zostanie on uwzględniony we wszystkich celach służących realizacji działań wyprowadzania obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Planowana jest poprawa poziomu aktywności społecznej ludności, wzmocnienie kapitału. Na wybranych obszarach zidentyfikowano przede wszystkim koncentrację problemów społecznych i niski poziom bezpieczeństwa. Istotną kwestią jest również niewystarczający poziom kapitału społecznego, co przekłada się także na małą integrację mieszkańców i niewystarczający poziom więzi społecznych. Zidentyfikowane problemy dotyczą określonych grup, dlatego też działania, które będą służyły realizacji celu będą skierowane właśnie do tych grup. Bardzo ważne jest, aby działania skierowane były zarówno do osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, ale także dla rodzin z dziećmi, młodzieży (w szczególności z rodzin patologicznych) oraz seniorów.

Uszczegółowienie celów strategicznych stanowią cele operacyjne i przyporządkowane działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1.1: Aktywne i zintegrowane społeczeństwo w gminie

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> niska aktywność społeczna mieszkańców ograniczona oferta kulturalna niski poziom integracji społecznej mieszkańców niewystarczający poziom kapitału społecznego
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> istniejące aktywne organizacje pozarządowe
Działania	<p>1.1.1. Wsparcie przygotowania i realizacji oferty społeczno-kulturalno-rekreacyjno-sportowej dla różnych grup wiekowych/społecznych (np. matki z dziećmi, całe rodziny, seniorzy)</p> <p>1.1.2. Wspieranie organizacji i realizacji projektów służących</p>

	<p>aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców gminy (np. kino i teatr w plenerze)</p> <p>1.1.3. Prowadzenie stałej, skutecznej komunikacji społecznej</p> <p>1.1.4. Opracowanie wspólnego (trójsektorowego) programu przeciwdziałania wkluczeniom społecznym</p>
--	---

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	
Cel operacyjny 1.2: Wsparcie aktywności obywatelskiej w gminie	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • brak stymulowania aktywności społecznej mieszkańców • brak wsparcia inicjatyw pozarządowych
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • dobry kontakt urzędu z mieszkańcami
Działania	<p>1.2.1. Poszukiwanie liderów społecznych i wspieranie ich działań</p> <p>1.2.2. Wspieranie realizacji inicjatyw oddolnych - zasada „otwartych drzwi – Twój pomysł, nasza pomoc w realizacji”</p> <p>1.2.3. Wsparcie na rzecz poprawy jakości i warunków działania organizacji pozarządowych na terenie gminy</p>

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	
Cel operacyjny 1.3: Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny stan techniczny budynków instytucji gminnych uniemożliwia rozbudowanie i dywersyfikację oferty instytucji
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie działający Dom Kultury w Gostyni z różnorodną ofertą zajęć
Działania	<p>1.3.1. Przeprowadzenie modernizacji budynków instytucji gminnych (dom kultury, biblioteka, świetlica, przedszkole)</p>

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 2: Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego

Idea rewitalizacji, poza wymienionymi powyżej zmianami w sferze społecznej, polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru, jak również pobudzeniu postaw przedsiębiorczych wśród lokalnej społeczności. Na wyznaczonym terenie rewitalizacji zauważalna jest bierność w działalności gospodarczej mieszkańców wyrażająca się w ich małej liczbie. Ponadto wskazuje się na problem zanikającego rolnictwa oraz zbyt małą liczbę sklepów i lokali usługowych. Wymienione problemy powodują, że wyznaczony obszar negatywnie odbiega od średniej gminnej, z kolei nierównomierny rozwój poszczególnych obszarów miejskich zmniejsza potencjał gospodarczy całej gminy. Dlatego konieczne jest podjęcie działań w sferze gospodarczej poprzez między innymi poprawę kompetencji i umiejętności mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw gospodarczych, stymulowanie przedsiębiorczości czy poprawę aktywności zawodowej mieszkańców. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej. Beneficjentami planowanych zmian staną się osoby w różnym wieku dotąd wykluczone, bezrobotne, zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Ponadto możliwe jest przekazywanie pozytywnych postaw gospodarczych młodszemu pokoleniu, a także uchronienie go przed bezrobociem i bezradnością na rynku

pracy. Planowane działania w sferze gospodarczej mają również stworzyć bardziej korzystne warunki lub mechanizmy wspomagające funkcjonowanie dla już istniejących przedsiębiorców.

Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 2.1.: Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba przedsiębiorców • zanikające rolnictwo • brak sklepów i lokali usługowych
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • budząca się przedsiębiorczość mieszkańców (wyrażająca się we wzroście liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą)
Działania	<p>2.1.1. Realizacja programów aktywności zawodowej mieszkańców</p> <p>2.1.2. Wspieranie postaw przedsiębiorczych mieszkańców</p> <p>2.1.3. Tworzenie warunków do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw</p>

Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 2.2.: Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • niezbrojone tereny inwestycyjne • brak promocji gminnej gospodarki
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana gospodarka lokalna
Działania	<p>2.2.1. Wsparcie dla tworzenia stref i obiektów na potrzeby działalności gospodarczej, szczególnie usługowej</p> <p>2.2.2. Prowadzenie promocji gospodarczo-turystycznej gminy</p> <p>2.2.3. Tworzenie przyjaznego klimatu inwestycyjnego na terenie gminy</p> <p>2.2.4. Sukcesywne uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>

Sfera techniczno-środowiskowa

Cel strategiczny 3: Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy

Planowane zmiany w sferze środowiskowej i technicznej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej, funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej. Planowane pozytywnie wpłyną na codzienne warunki życia mieszkańców, ponadto w dalszej perspektywie mogą przełożyć się na poprawę stanu zdrowia i żywotność mieszkańców. Natomiast modernizacja budynków użyteczności publicznej i stworzenie w nich atrakcyjnych miejsc spotkań (szeroko pojętych przestrzeni wspólnych) oraz odpowiednie dbanie o lokalne zabytki poprawi atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną całej gminy.

Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy	
Cel operacyjny 3.1.: Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	
Powiązanie z problemami i potrzebami	<ul style="list-style-type: none"> • brak kanalizacji

rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> nieuregulowane kwestie nieczystości odpadów ciekłych zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> podjęwane działania rozbudowy sieci kanalizacyjnej
Działania	<p>3.1.1. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej</p> <p>3.1.2. Prowadzenie remontów budynków użyteczności publicznej</p> <p>3.1.3. Modernizacja budynku Głównego Instytutu Górnictwa pod cele społeczno-gospodarcze</p> <p>3.1.4. Uruchomienie dodatkowych linii i kursów autobusów i wyznaczenie/ budowa nowych miejsc przystankowych</p>

Cel strategiczny 3. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania potencjału gminy

Cel operacyjny 3.2.: Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> brak ogólnodostępnych, rekreacyjnych miejsc zieleni zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> bogaty zasób zabytków
Działania	<p>3.3.1. Utworzenie miejsc zieleni, skwerów z małą architekturą</p> <p>3.3.2. Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii</p> <p>3.3.3. Weryfikacja stanu technicznego obiektów zabytkowych</p> <p>3.3.4. Prowadzenie i wsparcie prac remontowo-konserwacyjnych obiektów zabytkowych</p> <p>3.3.5. Modernizacja budynku domu kultury w Wyrach – utworzenie funkcjonalnego miejsca spotkań dla wszystkich mieszkańców</p>

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Cel strategiczny 4: Rozwinięty układ przestrzenno-funkcjonalny gminy

Odnosnie sfery przestrzenno-funkcjonalnej dostrzega się konieczność poprawy powiązań komunikacyjnych i oświetlenia, utworzenie miejsc parkingowych. Zasadniczym celem działań planowanych w tej sferze jest umożliwienie mieszkańcom sprawnego i bezpiecznego poruszania się po rewitalizowanym terenie, co dotyczy wszystkich mieszkańców, a szczególnie dzieci, seniorów i rodzin z dziećmi. Podobnie jak w sferze techniczno-środowiskowej dostrzega się potencjał w zasobie lokalnych zabytków oraz w jeziorze Wici – umiejętnie, atrakcyjne zagospodarowanie terenu wokół jeziora powoduje wzrost oferty rekreacyjnej i turystycznej obszaru. Ponadto dla poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców zauważa się potrzebę tworzenia przestrzeni publicznych umożliwiających aktywne spędzanie czasu wolnego na świeżym powietrzu takich jak ścieżki rowerowe i pieszne, place zabaw, siłownie.

Cel strategiczny 4. Rozwinięty układ przestrzenno-funkcjonalny gminy

Cel operacyjny 4.1.: Poprawa warunków komunikacyjnych

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> zły stan dróg i zła organizacja komunikacji publicznej brak ścieżek rowerowych, chodników i progów zwalniających niewystarczające oświetlenie brak monitoringu wizyjnego
--	---

Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • potencjał terenów rekreacyjnych
Działania	<p>4.1.1. Przebudowa dróg wraz z budową chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia, odwodnienia oraz monitoringiem miejsc niebezpiecznych</p> <p>4.1.2. Wyznaczenie i budowa miejsc parkingowych dla samochodów i rowerów</p>

Cel strategiczny 4. Rozwinięty układ przestrzenno-funkcjonalny gminy

Cel operacyjny 4.2.: Wzrost dostępności przestrzeni publicznych na terenie gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający zasób obiektów sportowych • brak obiektów rekreacyjnych umożliwiających spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu • niedostosowanie budynków użyteczności publicznych do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych, z wózkami dziecięcymi
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • jezioro Wici
Działania	<p>4.3.1. Budowa bazy przy Wici – mała gastronomia, zaplecze gospodarcze, ścieżki zdrowia, pole namiotowe, kino plenerowe, rekreacja wodna (kajaki, rowery)</p> <p>4.3.2. Place zabaw, siłownie zewnętrzne (ul. Dębowa)</p>

6. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Programu Rewitalizacji zakłada realizację 16 projektów rewitalizacyjnych. Projekty realizują działania, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Lista projektów

Tabela 91. Lista projektów

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gostyni	Projekt zakłada budowę kanalizacji sanitarnej w rejonie ulicy Drzymały w oparciu o posiadaną dokumentację projektową dla tego rejonu. Ponadto w ramach projektu zostanie przeprowadzone uzupełnienie dokumentacji projektowej kanalizacji sanitarnej w układzie ciśnieniowym o tereny nie uwzględnione w ww. rejonie ulicy Drzymały. Celem planowej inwestycji jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie odsetka osób korzystającego z sieci kanalizacji sanitarnej. Ponadto inwestycja pozwoli na osiągnięcie efektów ekologicznych związanych z likwidacją szamb oraz zwiększy atrakcyjność terenów inwestycyjnych.
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Wyrach	W ramach projektu zostanie opracowana dokumentacja projektowa kanalizacji sanitarnej w układzie grawitacyjno – ciśnieniowym oraz jej budowa w rejonie ulic. Pszczyńskiej i Dąbrowszczaków. Celem przedsięwzięcia, poza samą budową, jest osiągnięcie efektów ekologicznych na terenach dotąd nieskanalizowanych oraz podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych w obszarze wybudowanej kanalizacji.
3.	Edukacja zdrowotna mieszkańców	Projekt będzie polegał na organizacji spotkań/warsztatów ze specjalistami m.in. kardiologiem, onkologiem, dietetykiem. Celem spotkań będzie przedstawienie zainteresowanym jak dbać o własne zdrowie aby ograniczyć ryzyko wystąpienia chorób układu krążenia, raka, otyłości. Dla osób już cierpiących na dane schorzenia będą prowadzone porady jak radzić sobie z chorobą. Planuje się również sprowadzenie mammobusu oraz przeprowadzenie akcji szczepienia przeciwko wirusowi HPV (dla dziewcząt poniżej 25 roku życia). W projekcie zaplanowano również współpracę z Górnośląskim Stowarzyszeniem Diabetyków Koło w Mikołowie, które przeprowadzi badania na poziom cukru we krwi oraz pomiar ciśnienia tętniczego krwi, a także Stowarzyszeniem Amazonek Powiatu Mikołowskiego, które przeprowadzi warsztaty dla kobiet po mastektomii. Projekt jest skierowany do mieszkańców zamieszkujących wszystkie obszary przeznaczone do rewitalizacji. Będzie on miał na celu zmobilizowanie mieszkańców do dbania o własne zdrowie.
4.	Modernizacja i rozbudowa Domu Kultury	Planowany projekt będzie obejmował wymianę instalacji wodno – kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania i elektrycznej, modernizację wentylacji i klimatyzacji pomieszczeń, wymianę pokrycia dachowego, wymianę okien, termomodernizację budynku wraz z pomalowaniem elewacji. Ponadto planowana jest dobudowa nowych sal do prowadzenia zajęć oraz utworzenie garderoby dla artystów oraz prace wewnątrz budynku obejmujące malowanie ścian i wymianę podłóg. Celem projektu jest poszerzenie i zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej Domu Kultury oraz poprawa warunków lokalowych dla osób uczestniczących w organizowanych zajęciach.

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
5.	Zagospodarowanie otoczenia wokół budynku Domu Kultury	<p>Zagospodarowanie otoczenia wokół budynku Domu Kultury ma na celu zwiększenie i wyeksponowanie estetyki budynku wraz z otoczeniem, wzbudzenie zainteresowania działalnością Domu Kultury oraz stworzenie miejsca spotkań i odpoczynku. W związku z tym przedsięwzięcie obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wykonanie parkingu wraz z dojazdem - utwardzenie i wypuzzlowanie podłoża. - Zagospodarowanie terenów zielonych przed Domem Kultury (wykonanie chodnika doprowadzającego do Domu Kultury, alejek z ławkami, klombów z kwiatami). - Zamontowanie koszy na śmieci. - Zlikwidowanie murku znajdującego się przed Domem Kultury i postawienie w tym miejscu ławek. - Zainstalowanie podświetlanych liter 3D z nazwą instytucji. - Zamontowanie nowej, większej tablicy ogłoszeń. - Zamontowanie nowego masztu na flagi. - Zwiększenie ilości monitoringu zewnętrznego. - Zwiększenie ilości oświetlenia zewnętrznego. - Wykonanie podświetlenia budynku Domu Kultury.
6.	Zagospodarowanie terenu wokół Zagrody Śląskiej	<p>W skład projektu zagospodarowania terenu wokół Zagrody Śląskiej wchodzi adaptacja terenu za Zagrodą Śląską poprzez dobudowanie zaplecza socjalnego dla artystów i występujących (garderoba, sanitariat), dobudowanie WC dla korzystających z Zagrody Śląskiej, zwiększenie ilości kamer i punktów oświetleniowych, zamontowanie koszy na śmieci, zakup drewnianych donic parkowych wraz z zazielenieniem, zakup elementów małej architektury na przykład parasoli. Planowane działania mają na celu zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej oraz poprawę komfortu dla uczestników imprez, jak i artystów. Ponadto projekt zwiększy bezpieczeństwo użytkowników oraz ułatwi uczestnikom i organizatorom utrzymanie czystości i porządku na terenie Zagrody Śląskiej.</p>
7.	Nowa oferta Domu Kultury	<p>Celem projektu jest organizacja różnorodnych zajęć warsztatowych dla dzieci w wieku szkolnym, organizacja zajęć dla małych dzieci z rodzicami, organizacja wieczorów tematycznych dla młodzieży (wg zainteresowań). organizacja spotkań dla seniorów, zwiększenie ilości organizacji spektakli teatralnych po spełnieniu oczekiwań aktorów dot. zaplecza, organizacja wypoczynku w okresie wakacji i ferii dla większej ilości dzieci, organizowanie na terenie Zagrody imprez plenerowych z udziałem gwiazd po spełnieniu warunków socjalnych, organizowanie kina letniego i teatrów ulicznych. Przedsięwzięcia te pozwolą na zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców w każdym wieku, wskażą różnorodne formy rozrywki, zintegrują społeczeństwo Wyr i Gostyni, zwiększą udział i zaangażowanie mieszkańców w życie kulturalne oraz dadzą szansę poznania różnych form działalności instytucji kultury.</p>
8.	Przebudowa budynku Domu Kultury w Wyrach	<p>Modernizacja i rewitalizacja budynku byłego Domu Kultury będzie obejmowała wydzielenie nowej przestrzeni funkcjonalno – użytkowej, likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, osób z wózkami dziecięcymi, budowę parkingu, zagospodarowanie terenu wokół budynku oraz przygotowanie nowego programu Domu Kultury. Celem</p>

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		jest utworzenie nowego miejsca spotkań i organizacji imprez, które wpłynie na zwiększenie integracji mieszkańców.
9.	Adaptacja budynku na Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej wraz z zagospodarowaniem terenu	Projekt obejmuje remont i adaptację budynku dawnego Zakładu Przeróbki Węgla Głównego Instytutu Górnictwa wraz z zagospodarowaniem terenu, zlokalizowanych w gminie Wyry przy ul. Pszczyńskiej, na potrzeby wielofunkcyjnego centrum aktywizacji społeczno – gospodarczej. Obiekt Centrum, powstanie w odpowiedzi na potrzeby gminy w zakresie aktywizacji, integracji mieszkańców gminy, rozwoju i inicjowania usług społecznych oraz wykorzystania potencjału gospodarczego terenów będących zapleczem dla rozwoju przemysłu i usług. Działalność Centrum skierowana będzie zarówno dla mieszkańców gminy jak i przedsiębiorców. Obiekt przede wszystkim stanowić będzie miejsce: wsparcia mieszkańców gminy zagrożonych wykluczeniem społecznym, inspirowania do działań na rzecz inicjatyw lokalnych, promowania aktywnych postaw społecznych. Centrum będzie pełnił rolę zaplecza dla rozwoju i obsługi lokujących się w tej strefie podmiotów gospodarczych oraz funkcje inkubacyjne dla firm w tym start-up. Celem działalności Centrum Aktywizacji Społeczno - Gospodarczej będzie w zakresie aktywizacji mieszkańców gminy: wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, pomoc osobom i rodzinom w usamodzielnieniu się, zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie, integracja społeczna osób wykluczonych społecznie, stworzenie sieci i świadczenie usług socjalnych, wspieranie inicjatyw społecznych, edukacyjnych oraz kulturalnych i sportowych, działalność na rzecz środowiska lokalnego, tworzenie forum wymiany doświadczeń oraz w zakresie wsparcia przedsiębiorczości: podejmowanie inicjatyw stymulujących sieciowanie przedsiębiorstw i budowania partnerstw z innymi podmiotami tj.: sektorem nauki, administracją, wsparcie merytoryczne lokalnych przedsiębiorców w zakresie otoczenia prawnego regulującego działalność gospodarczą, systemów finansowania sektora przedsiębiorstw, możliwości inwestowania, inkubacja i rozwój innowacyjnych firm, organizacja szkoleń i warsztatów, wsparcie działań na rzecz internacjonalizacji przedsiębiorców lokalnych, lepsze wykorzystanie dostępnych i nowych instrumentów wspierania inicjatyw związanych ze współpracą w sektorze przedsiębiorstw. W ramach realizacji projektu zostaną wykonane następujące prace: remont i adaptacja do nowych potrzeb budynku dawnego Zakładu Przeróbki Węgla Głównego Instytutu Górnictwa, rewitalizacja obiektu rozdzielni elektrycznej (obiekt, zgodnie z MPZP miejscowości Wyry, posiadający wartość dla historii kultury gminy), zagospodarowanie i uporządkowanie terenu wokół obiektu i jego najbliższym sąsiedztwie obejmującym rozwijającą się strefę przemysłową, w tym: modernizacja infrastruktury technicznej tj.: wymiana nawierzchni dróg, modernizacja i przebudowa instalacji sanitarnej (sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz deszczowej), budowa miejsc parkingowych, stworzenie nowych obszarów zieleni urządzonej.
10.	Przebudowa ulicy Dworcowej w Wyrach	Projekt obejmuje przebudowę ulicy Dworcowej od skrzyżowania z ulicą Puskina km do końca poprzez zmianę nawierzchni gruntowej ulepszonej na asfaltową, odtworzenie systemu rowów w pasie drogowym oraz budowę wydzielonego pobocza pieszo – jezdni. Za cel postawiono sobie poprawę warunków przejazdu ulicą Dworcową, a przez to skrócenie czasu dojazdu do centrum miejscowości oraz zwiększenie bezpieczeństwa na drodze.
11.	Przebudowa ulicy	Przebudowa ul. Obrońców Ziemi Śląskiej w Gostyni, poprzez zmianę

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	Obrońców Ziemi Śląskiej w Gostyni	nawierzchni drogi oraz odtworzenie systemu rowów w pasie drogowym, budowę wydzielonego pobocza pieszo – jezdni. Celem jest zwiększenie jakości i nośności drogi oraz poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poruszających się drogą gminną.
12.	Przebudowa ulicy Zbożowej w Wyrach	Przebudowa ul. Zbożowej od skrzyżowania z ul. Dąbrowszczaków do końca granic Gminy poprzez ujednolicenie szerokości jezdni, budowę dodatkowych zatok mijankowych, budowę utwardzonego pobocza pieszo – rowerowego oraz budowę oświetlenia. Przebudowa ma poprawić warunki przejazdu ulicą Zbożową, zwiększyć bezpieczeństwo i skrócić czas przejazdu samochodów, co upłyni ruch pomiędzy miejscowościami i może wpłynąć na atrakcyjność terenów inwestycyjnych w rejonie przebudowanej drogi.
13.	Program „Razem dbamy o środowisko”	Celem projektu jest przygotowanie programu informacyjno-edukacyjnego dla mieszkańców. Program ma polegać na: wydaniu broszur na temat sposobów ograniczania niskiej emisji - przeprowadzeniu warsztatów z zakresu ograniczania niskiej emisji/ekologii - wspólnym sprzątaniu najbliższej okolicy - przeprowadzeniu akcji „Posadź drzewo/krzew w swoim ogrodzie” - ogłoszenie konkursu plastycznego dla najmłodszych „Z ekologią na Ty”. Program ma na celu zmobilizowanie mieszkańców o dbanie o najbliższe środowisko i poprawę ich świadomości ekologicznej, dlatego też jest skierowany do wszystkich mieszkańców zamieszkujących obszary przeznaczone do rewitalizacji.
14.	Rewitalizacja Jeziora Wicie wraz z terenami przyległymi	Rewitalizacja zbiornika wodnego „Wicie” wraz z terenami przyległymi na potrzeby programu edukacyjnego „Osobliwości flory i fauny w Gminie Wiry” będzie obejmowała: - przeprowadzenie robót rewitalizacyjnych mających na celu odmulenie zbiornika wodnego co wpłynie na poprawienie jakości i czystości wody, rewitalizacja zbiornika wodnego „Wicie” wraz z terenami przyległymi na potrzeby programu edukacyjnego, - budowa pola biwakowego z zapleczem gastronomicznym i sanitarnym - włączenie go jako elementu ścieżek rowerowych, - stworzenie punktów, miejsc edukacji pod względem przyrodniczym - Fauna i Flora zbiorników wodnych, - budowa ścieżki edukacyjnej wokół jeziora wraz z mołem, - stworzenie i wydzielenie bezpiecznego miejsca rekreacji wyposażonego w przystań dla kajaków, rowerów wodnych, piaszczysta plażę. Celem działań jest poprawienie jakości i czystości wody Jeziora Wicie, zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat walorów przyrodniczych ich miejsca zamieszkania oraz promocja turystycznych i rekreacyjnych walorów gminy.
15.	Program „W zdrowym ciele zdrowy duch”	Projekt będzie polegał na: - organizacji cyklicznych „Śniadań na trawie” w okolicy jeziora Wicie z propagowaniem zdrowej żywności oraz spędzania czasu w sposób aktywny,

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		<p>- organizacji rajdów rowerowych, marszów nordic walking i innych imprez promujących aktywność fizyczną na obszarze w pobliżu jeziora Wicie (po jego rewitalizacji),</p> <p>- prowadzeniu lekcji przyrody „w terenie” z wykorzystaniem utworzonych punktów edukacji.</p> <p>Celem projektu podniesienie świadomości mieszkańców na temat aktywnego stylu życia oraz propagowanie zdrowego styl życia.</p>
16.	Wsparcie dziecka w pieczy zastępczej	Projekt realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Dla każdego z projektów zostały określone źródła finansowania, rezultaty oraz podmiot realizujący dany projekt.

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjały źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
Budowa kanalizacji sanitarnej w Gostyni	Gmina Wyry	5.000.000,00 zł	Budżet Gminy, PROW 2014-2020, WFOŚiGW	Gostyń, ulica Drzymały	Ocena osiągniętych rezultatów będzie dokonana na podstawie dokumentacji powykonawczej, protokołów odbioru, itp.
Budowa kanalizacji sanitarnej w Wyrach	Gmina Wyry	4.800.000,00 zł	Budżet Gminy, PROW 2014-2020, WFOŚiGW	Wyry, ulice Pszczyńska i Dąbrowszczaków	Ocena osiągniętych rezultatów będzie dokonana na podstawie dokumentacji powykonawczej, protokołów odbioru, itp.
Edukacja zdrowotna mieszkańców	Gmina Wyry, przychodnia zdrowia w Gostyni, przychodnia zdrowia w Wyrach, Górnośląskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Mikołowie, Stowarzyszenie Amazonek Powiatu Mikołowskiego	70 000,00 zł	Budżet Gminy Wyry, RPO WSL 2014 – 2020, sponsorzy - firmy farmaceutyczne	Spotkania zostaną zorganizowane w ośrodku zdrowia w Gostyni przy ul. Rybnickiej 2 oraz w ośrodku zdrowia w Wyrach przy ul. Tysiąclecia 5.	<p>Rezultaty twarde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ze specjalistami - liczba osób które skorzystały z porad specjalistów - liczba kobiet, które skorzystały z oferty mammobusu - liczba dziewcząt, które zostały zaszczepione przeciwko

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
					<p>wirusowi HPV</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które uczestniczyły w badaniu poziomu cukru we krwi - liczba kobiet, które brały udział w warsztatach zorganizowanych dla kobiet po mastektomii <p>Rezultaty „miękkie” zweryfikowane na podstawie ankiet z mieszkańcami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie świadomości mieszkańców na temat dbania o własne zdrowie - większa wiedza mieszkańców na temat ryzyka wystąpienia określonych chorób - poprawa stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców
Modernizacja i rozbudowa Domu Kultury	Dom Kultury w Gostyni, Urząd Gminy Wiry		RPO WSL 2014 – 2020, inne środki unijne	Dom Kultury 43 – 175 Gostyń Ul. Pszczyńska 366	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przyjętych kart zapisów na zajęcia - liczba sprzedanych biletów - liczba wynajmu sal - ilość przeprowadzonych imprez - fotorelacja z przeprowadzonego

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjały źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
					<ul style="list-style-type: none"> ch imprez - sprawozdanie z działalności – roczne lub półroczne
Zagospodarowanie otoczenia wokół budynku Domu Kultury	Dom Kultury w Gostyni, Urząd Gminy Wiry		RPO WSL 2014 – 2020, inne środki unijne	Dom Kultury 43 – 175 Gostyń Ul. Pszczyńska 366	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety i wywiady przeprowadzane wśród mieszkańców i osób korzystających z oferty Domu Kultury - fotorelacja z przeprowadzonych imprez i zajęć - monitorowanie ilości osób korzystających z parkingu
Zagospodarowanie terenu wokół Zagrody Śląskiej	Dom Kultury w Gostyni, Urząd Gminy Wiry			Teren Zagrody Śląskiej	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety i wywiady przeprowadzane wśród mieszkańców - fotorelacja - monitoring Zagrody Śląskiej
Nowa oferta Domu Kultury	Dom Kultury w Gostyni, Urząd Gminy Wiry			Dom Kultury 43 – 175 Gostyń Ul. Pszczyńska 366, Teren Zagrody Śląskiej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przyjętych kart zapisów na zajęcia - liczba uczestników zajęć - ilość zarezerwowanych miejsc - ilość pobranych wejściówek - fotorelacja z przeprowadzonych imprez - sprawozdanie z działalności – roczne lub

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjały źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
					półroczne
Przebudowa budynku Domu Kultury w Wyrach	Gmina Wiry	4.500.000,00 zł	Budżet gminy, RPO WSL 2014-2020	Ulica Dąbrowszczaków 99 w Wyrach – budynek byłego Domu Kultury	Rezultaty twarde zostaną zmierzone dzięki dokumentacji projektowej (protokoły odbioru, itp.), rezultaty miękkie będą badane poprzez wywiady z mieszkańcami, badania ankietowe.
Adaptacja budynku na Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Wiry, Głównym Instytutem Górnictwa	3 800 000,00 zł	RPO WSL 2014-2020, PPP, środki własne partnerów projektu	Ulica Pszczyńska w Wyrach	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z wspartej infrastruktury (dane UG) - liczba podmiotów gospodarczych korzystających z wspartej infrastruktury (dane UG) - liczba nowych miejsc pracy (dane UG) - liczba osób bezrobotnych (dane GUS)
Przebudowa ulicy Dworcowej w Wyrach	Gmina Wiry	1.300.000,00 zł	Budżet Gminy Wiry, PROW 2014 – 2020, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	Ulica Dworcowa w Wyrach	Ocena osiągniętych rezultatów będzie dokonana na podstawie dokumentacji powykonawczej, protokołów odbioru, itp.
Przebudowa ulicy Obrońców Ziemi Śląskiej w Gostyni	Gmina Wiry	1.000.000,00 zł	Budżet Gminy Wiry, PROW 2014 – 2020, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	Ulica Obrońców Ziemi Śląskiej	Ocena osiągniętych rezultatów będzie dokonana na podstawie dokumentacji powykonawczej, protokołów odbioru, itp.

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjały źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
Przebudowa ulicy Zbożowej w Wyrach	Gmina Wiry, Powiatowy Zarząd Dróg w Mikołowie	2.900.000,00 zł	Budżet Gminy Wiry, PROW 2014 – 2020, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	Ulica Zbożowa w Wyrach	Ocena osiągniętych rezultatów będzie dokonana na podstawie dokumentacji powykonawczej, protokołów odbioru, itp.
Program „Razem dbamy o środowisko”	Gmina Wiry, Zespół Szkół w Wyrach, Dom Kultury w Gostyni, Zespół Szkół w Gostyni	100 000,00 zł	Budżet Gminy Wiry, WFOŚiGW	Warsztaty zostaną zorganizowane w Zespole Szkół w Gostyni przy ul. Rybnickiej 141 lub Domu Kultury przy ul. Pszczyńskiej 366 oraz w Zespole Szkół w wyrach przy ul. Puszkina 10.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydanych broszur na temat sposobów ograniczania niskiej emisji - liczba warsztatów z zakresu ograniczania niskiej emisji/ekologii - liczba akcji wspólnego sprzątnięcia najbliższej okolicy - liczba wydanych drzew/krzewów - 3 nagrody dla laureatów konkursu plastycznego
Rewitalizacja Jeziora Wicie wraz z terenami przyległymi	Gmina Wiry, Nadleśnictwo Kobiór	5.000.000,00 zł	Budżet Gminy, POIiŚ 2014-2020, WFOŚiGW, PROW 2014-2020, RPO WSL 2014-2020	Obszar Jeziora Wicie wraz z terenami przyległymi w Wyrach (ulica Wagonowa)	<ul style="list-style-type: none"> - 1 zrewitalizowany zbiornik wodny – jezioro Wicie - Opracowany program edukacyjny „Osobliwości flory i fauny w Gminie Wiry” - 1 utworzona baza rekreacyjno – sportowa, w

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjał źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
					tym ścieżka dydaktyczna - rezultaty społeczne mierzone ankietami przeprowadzonymi z mieszkańcami gminy
Program „W zdrowym ciele zdrowy duch”	Gmina Wiry, Zespół Szkół w Wyrach	20 000,00 zł	Budżet Gminy Wiry, MSiT, WFOŚiGW	Obszar Jeziora Wicie w Wyrach (ulica Wagonowa), obszar rewitalizacji nr 4	- 5 edycji „Śniadania na trawie” - 5 zorganizowanych imprez o charakterze sportowo - rekreacyjnym - liczba osób, które wzięły udział w zorganizowanych wydarzeniach - 10 lekcji przyrody „w terenie” - liczba uczniów, którzy wzięli udział w lekcjach przyrody „w terenie”

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji

Ważnym aspektem dla realizacji i efektywności przedsięwzięć jest ich komplementarność, która może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza uwzględnienie przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie.

Komplementarność problemowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych powiązania między sferami tematycznymi, co zostało pokazane w poniższej tabeli poprzez powiązanie projektów z celami operacyjnymi.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z organizacją zarządzania procesem rewitalizacji. Efektywność i powodzenie programu rewitalizacji będzie możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją określonego w rozdziale 11 oraz systemu monitoringu i oceny.

Komplementarność finansowa oznacza umiejętnie powiązanie finansowania z różnych źródeł i unikanie sytuacji podwójnego finansowania. Część działań będzie ze źródeł publicznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty rewitalizacyjne mogą być również finansowane ze środków sektora prywatnego, co wpłynie na postrzeganie procesu rewitalizacji i jego ocenę, jak również podwyższy efektywność realizacji programu.

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
17.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gostyni	3.1. 1.3. 2.2.
18.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Wyrach	3.1. 1.3. 2.2.
19.	Edukacja zdrowotna mieszkańców	1.1. 1.2. 3.2.
20.	Modernizacja i rozbudowa Domu Kultury	3.1. 1.1. 1.2. 1.3.
21.	Zagospodarowanie otoczenia wokół budynku Domu Kultury	1.3. 1.1. 4.2.
22.	Zagospodarowanie terenu wokół Zagrody Śląskiej	1.1. 4.2.
23.	Nowa oferta Domu Kultury	1.1. 1.2. 3.2.
24.	Przebudowa budynku Domu Kultury w Wyrach	3.2. 2.2.

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
		1.2. 4.2.
25.	Przebudowa ulicy Dworcowej w Wyrach	2.2. 4.1.
26.	Przebudowa ulicy Obrońców Ziemi Śląskiej w Gostyni	2.2. 4.1.
27.	Przebudowa ulicy Zbożowej w Wyrach	2.2. 4.1.
28.	Program „Razem dbamy o środowisko”	3.2. 1.1. 1.2.
29.	Rewitalizacja Jeziora Wicie wraz z terenami przyległymi	4.2. 3.2. 1.1.
30.	Program „W zdrowym ciele zdrowy duch”	4.2. 3.2. 1.1.

8. Indykatywne ramy finansowe

Bardzo ważnym aspektem planowania finansowania działań jest zachowanie komplementarności źródeł finansowania, czyli połączenie źródeł prywatnych, jak i publicznych. Biorąc pod uwagę, że działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty – zarówno z sektora publicznego, prywatnego jak i pozarządowego istnieje możliwość skorzystania ze źródeł finansowania zarówno ze źródeł komercyjnych jak i niekomercyjnych. Do źródeł komercyjnych można zaliczyć np. kredyty i pożyczki, obligacje komunalne. Dodatkowo część działań może być wspierana poprzez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów np. organizacji pozarządowych. Dlatego też bardzo istotne w procesie planowania procesu rewitalizacji jest współpraca m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Znaczącą rolę będą odgrywały instrumenty o charakterze niekomercyjnym:

- Środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- Fundusze europejskie,
- Środki z budżetu Państwa.

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie to przewidują one dedykowane działania, z których można skorzystać przy realizacji działań rewitalizacyjnych. Główne programy, z których można w tym zakresie skorzystać to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).

Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (np. Program Ryś), który realizuje m.in. takie programy jak:

- Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Ryś - termomodernizacja budynków jednorodzinnych
- BOCIAN-rozproszone, odnawialne źródła energii
- Edukacja ekologiczna

bądź Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Istnieją także fundacje organizujące projekty grantowe, z których w szczególności mogą skorzystać społeczności lokalne, organizacje pozarządowe. Przykładem takiej fundacji jest Fundacja BZW WBK, która organizuje projekt grantowy „Tu mieszkam, tu zmieniam”, czy fundacja Kronenberga działająca przy Banku Citi Handlowym.

W poniższej tabeli zostały wskazane działania z programów operacyjnych, z których można starać się o środki na prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Rozwinięcie nazw działań znajduje się w załączniku 1.

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
1.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo w gminie	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 9.1 · Działanie 10.2 	Do 2025 roku

	<ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 11.2 · Działanie 11.3 · Działanie 12.2 <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.8 · Działanie 2.9 · Działanie 2.15 	
1.2. Wsparcie aktywności obywatelskiej w gminie	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 7.1 · Działanie 7.3 · Działanie 8.2 · Działanie 8.3 · Działanie 9.1 · Działanie 9.2 	Do 2025 roku
1.3. Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 	Do 2025 roku

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
2.1. Poprawa warunków bytowych i funkcjonowania mieszkańców	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.3 · Działanie 5.1 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 <p>POIŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.4 · Działanie 2.5 	Do 2025 roku
2.2. Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego gminy	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 5.3 	Do 2025 roku

	· Działanie 5.4	
--	-----------------	--

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
3.1. Poprawa warunków komunikacyjnych	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.1 · Działanie 4.3 · Działanie 4.5 · Działanie 5.2 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 POIŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 6.1 	Do 2025 roku
3.2. Wzrost dostępności przestrzeni publicznych na terenie gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.5 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 	Do 2025 roku

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
4.1. Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 3.1 · Działanie 9.3 · Działanie 10.2 · Działanie 10.4 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.7 · Działanie 2.8 · Działanie 2.9 · Działanie 1.2 · Działanie 1.3 	Do 2025 roku
4.2. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 7.1 · Działanie 8.2 	Do 2025 roku

9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

9.1. Podstawowe założenia partycypacji

Znaczenie partycypacji w rewitalizacji

Znaczenie partycypacji społecznej w procesach rewitalizacji zostało wyraźnie zaznaczone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹¹ (Dz.U. poz. 1777). W myśl jej zapisów interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu i przeprowadzaniu rewitalizacji, jak również jej późniejszej ocenie.

Na konieczność taką wskazuje również dokument „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”¹². Zwrócono w nim uwagę na fundamentalne znaczenie partycypacji dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych.

Opracowanie pogłębionej diagnozy uwzględniającej perspektywę różnych grup interesariuszy umożliwiło optymalne dopasowanie Gminnego Programu Rewitalizacji do potrzeb lokalnej społeczności. Równie ważne było uspołecznienie opracowania części projekcyjnej dokumentu. Uwzględnienie opinii lokalnej społeczności miało również przełożenie na budowanie jej pozytywnego stosunku do późniejszych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami kolejnego rozdziału zakłada się również umożliwianie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Ich partycypacja będzie więc miała w przyszłości charakter kontroli obywatelskiej.

Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu,
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy,
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji,
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska)
5. Wieloaspektowość partycypacji,
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów,
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji zakłada się konieczność aktywnego udziału w jego planowaniu wszystkich grup interesariuszy. Umożliwi to uwzględnienie

¹¹ Dz.U. 2015 poz. 1777

¹² Załącznik do Uchwały nr 2483/83/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2015r

w dokumencie różnych punktów widzenia, a także potrzeb i preferencji osób oraz podmiotów związanych z obszarem rewitalizacji więziami o różnorodnym charakterze. Dlatego też organizacja prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji została zaplanowana, w taki sposób aby umożliwić aktywne włączenie się następujących grup interesariuszy:

- Różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, Domu Kultury, GOPS, Gminnej Biblioteki Publicznej, Zakładu Gospodarki Komunalnej)
- Przedsiębiorców i pracodawców,
- Działacze organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- Przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych.

Oczywiście szczególny charakter będzie miało zaangażowanie w opracowywanie, a później wdrażanie Programu osób bezpośrednio związanych z obszarem rewitalizacji (mieszkańców, właścicieli, zarządców oraz użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących tam działalność gospodarczą). Z drugiej strony ze względu na znaczenie rewitalizacji dla rozwoju całej gminy partycypacja miała charakter otwarty.

9.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej <http://jst.mikolowski.pl/>, dostępnej również w wersji dostosowanej do urządzeń mobilnych oraz w języku angielskim. Ponadto dla zwiększenia zasięgu informacji, były one zamieszczane na portalu społecznościowym Facebook, gdzie założony został fanpage Jednolita Strategia Terytorialna.

Uzasadnienie

Rozpowszechnianie informacji dotyczących rewitalizacji jest pierwszym, niezbędnym komponentem motywowania mieszkańców do aktywnego udziału w przygotowywaniu i wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji (Internet) pozwoliło na maksymalizację zasięgu działań informacyjno-promocyjnych, a tym samym zwiększyło ich skuteczność. Publikowanie informacji na Portal społecznościowy był ponadto formą komunikacji dwustronnej, gdyż umożliwiał mieszkańcom zadawanie pytań odnośnie prac nad programem.

Badania społeczne

W dniach od 18 lutego do 03 marca 2016 roku przeprowadzone zostało badania opinii mieszkańców gminy. Zastosowana została technika wywiadów kwestionariuszowych PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview). Ankieterzy przeprowadzali wywiady w oparciu o kwestionariusz, w którym zapisywane były odpowiedzi respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie.

Uzasadnienie

Poznanie opinii i preferencji mieszkańców było bardzo ważne z punktu widzenia trafności diagnozy. Odwołanie się do lokalnej społeczności umożliwiło weryfikację i pogłębienie opisu opracowanego na podstawie danych zastanych. Oznacza to, że perspektywa mieszkańców została uwzględniona już na etapie wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Dodatkowo ankieta miała również znaczenie dla budowania społecznej świadomości zagadnienia rewitalizacji i tworzenia pozytywnego nastawienia do projektu. Wybrana technika charakteryzuje się dużą efektywnością czasową, a dzięki udziałowi ankietera – minimalizacją ryzyka błędów (np. pomijania pytań).

Warsztaty diagnostyczne

Warsztaty diagnostyczne odbyły się 16 marca 2016 w godzinach 9.00-12.000 w Urzędzie Gminy Wyry. Podczas spotkania zaprezentowane zostały etapy realizacji projektu, a także główne informacje związane z procesem rewitalizacji. Omówione zostały ponadto wynik badania społecznego. Następnie uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności. W toku dalszych prac warsztatowych opracowane zostały charakterystyki wybranych obszarów obejmujące występujące tam problemy, zjawiska kryzysowe i potrzeby rewitalizacyjne, ale także na istniejące potencjały do wykorzystania.

Uzasadnienie

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która umożliwia odwołanie się do wiedzy różnych grup interesariuszy. Do ważnych zalet tej techniki należy również możliwość wykorzystania pozytywnych efektów pracy grupowej m.in. efektu synergii czy zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników spotkania. Dzięki przeprowadzeniu warsztatów możliwe było uzupełnienie wcześniejszych analiz o dane jakościowe. Zaproszenie do udziału w spotkaniu zostało skierowane do różnych grup interesariuszy, dzięki czemu możliwe było zestawienie ze sobą różnych punktów widzenia.

Warsztaty strategiczne

Warsztaty strategiczne miały miejsce 19 kwietnia 2016 w godzinach 9:00-11:00 w Urzędzie Gminy Wyry. Były one kontynuacją prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych i rozpoczęły się od prezentacji dotychczasowych wniosków a także danych ilościowych na podstawie których dokonano wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Po zapoznaniu się z analizą wskaźników w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej (wraz z mapami) uczestnicy spotkania zostali poproszeni o zastanowienie się jak chcieliby, aby obszary rewitalizacji wyglądały w roku 2025. W drugiej części warsztatów omówione zostały działania rewitalizacyjne, które należy aby osiągnąć zakładaną wizję. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poinformowani o możliwości zgłaszania kart projektów oraz kryteriach wyboru projektów do Programu Rewitalizacji.

Uzasadnienie

Warsztaty strategiczne, podobnie jak diagnostyczne przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Warsztaty strategiczne stanowią formę współdecydowania lokalnej społeczności o zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że prace odbywały się w partnerstwie pomiędzy władzami samorządowymi a obywatelami.

Interesariuszom przekazana została część kompetencji (a zrazem odpowiedzialności) związanej z pracami nad dokumentem.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag do jego zapisu. Wybrana została forma konsultacji on-line za pośrednictwem należącej do ResPublic sp. z o.o. platformy internetowej Cyfrowa Demokracja (<http://cyfrowademokracja.pl/>). Został tam zamieszczony interaktywny formularz umożliwiający wszystkim chętnym wyrażenie swoich opinii o Programie i zaproponowanie ewentualnych zmian w zapisach. Na stronie opublikowano również sam dokument, tak aby mieszkańcy mogli się z nim dokładnie zapoznać przed wzięciem udziału w konsultacji. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni, następnie zaś wszystkie uwagi zostały opracowane w formie zestawienia zawierającego treść uwagi wraz z odniesieniem się do nich (decyzja o uwzględnieniu lub uzasadnienie rezygnacji z uwzględnienia).

Uzasadnienie

Możliwość zgłaszania uwag przez przełożyła się na jakość końcowej wersji Gminnego Programu Rewitalizacji. Dzięki wykorzystaniu Internetu wszyscy chętni interesariusze mogli wziąć udział w konsultacjach w dogodnym dla siebie czasie, korzystając z dowolnego urządzenia z dostępem do internetu. Ważną zaletą tego sposobu zgłaszania uwag jest również ustrukturyzowanie zgłaszanych uwag, umożliwiające ich sprawne opracowanie.

10. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Podstawowe zasady wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Całość procesu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji opierać się będzie na następujących zasadach:

1. Zasada partycypacji społecznej¹³,
2. Zasada otwartości i równości dostępu,
3. Zasada współfinansowania,
4. Zasada oceny efektywności ekonomicznej

Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Za wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt. W realizacji działań wspierać go będzie Zespół Projektowy, pełniący funkcje koordynatorskie, merytoryczne i formalne.

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zakłada się szeroką partycypację społeczną również na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Podczas wdrażania dokumentu nawiązana zostanie więc wielostronna współpraca, m.in. z:

- Urzędem Gminy oraz jego jednostkami organizacyjnymi,
- beneficjentami zewnętrznymi odpowiadającymi za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi, instytucjami kultury, instytucjami polityki społecznej, organizacjami samorządu gospodarczego, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafiami, osobami prywatnymi,
- mieszkańcami obszarów rewitalizacji
- innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji zakłada włączanie projektów zewnętrznych, zgłaszanych przez potencjalnych partnerów programu (tzw. beneficjentów zewnętrznych). Przekłada się to na wpisanie do dokumentu, a następnie realizację projektów finansowanych zarówno środków UE, jak i środków z funduszy celowych, środków prywatnych oraz wkładu społecznego.

¹³ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

11. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół Projektowy.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych oraz dane zbierane przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy zaangażowane w program rewitalizacji. Dane te powinny być zbierane na poziomie adresowym, z możliwością agregacji na poziomie mniejszych części gminy. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena powinna być dokonywana przez odpowiednie jednostki administracyjne w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji, zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 92. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	Liczba przeprowadzonych działań w ramach komunikacji społecznej (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
1.2. Wsparcie aktywności obywatelskiej w gminie	Liczba zrealizowanych inicjatyw oddolnych (w danym roku)	Produktu	Urząd Gminy
	Liczba organizacji pozarządowych	Rezultatu	Urząd Gminy
1.3. Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej	Wartość przeprowadzonych modernizacji budynków instytucji gminnych	Produktu	Zespół Projektowy
2.1. Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców	Liczba zrealizowanych programów aktywności zawodowej (w danym roku)	Produktu	Urząd Gminy
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
2.2. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie gminy	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu	CEIDG
3.1. Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego gminy	Zmodernizowany budynek Głównego Instytutu Górnictwa	Produktu	Zespół Projektowy
	Procent budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej	Produktu	Urząd Gminy
3.2. Zachowanie wysokiego poziomu potencjału środowiskowego i kulturowego gminy	Powierzchnia utworzonych miejsc zieleni miejskiej (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Ocena jakości powietrza – liczba substancji dla których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy (w danym roku)	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
	Zmodernizowany Dom Kultury	Produktu	Zespół Projektowy
4.1. Poprawa warunków komunikacyjnych	Długość przebudowanych dróg (km w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba nowych miejsc parkingowych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
4.2. Wzrost dostępności przestrzeni publicznych na terenie gminy	Liczba wybudowanych placów zabaw i innych obiektów rekreacyjnych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba udzielonych noclegów (w danym roku)	Rezultatu	Obiekty noclegowe

Ponadto przewiduje się włączenie mieszkańców w proces monitoringu i oceny realizacji Programu, co stanowić będzie formę kontroli obywatelskiej. Przewiduje się więc cykliczne badania opinii mieszkańców (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Ze względu na możliwość czynienia porównań i prognozowania dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do zastosowanego przy diagnozie na potrzeby Programu Rewitalizacji. Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowić będą coroczne spotkania podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Na podstawie monitoringu i oceny działań realizowanych w ramach Programu możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w reakcji na zmiany w otoczeniu programu (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych). Każda aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy. Modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone bezpośrednio w reakcji na wyniki corocznego monitoringu bądź też na wniosek członków Zespołu Projektowego (w przypadku zmian w otoczeniu programu).

12. Załącznik 1. Nazwy działań poszczególnych programów operacyjnych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2022 (RPO WSL)

Działanie 3.1 Poprawa warunków do rozwoju MŚP

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii

Działanie 4.3 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej

Działanie 4.5. Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie

Działanie 5.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Działanie 5.2 Gospodarka odpadami

Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe

Działanie 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej

Działanie 7.1. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Działanie 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej

Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy

Działanie 8.2 Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, przedsiębiorców i ich pracowników

Działanie 9.1 Aktywna integracja

Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne

Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie

Działanie 10.2 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych

Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Działanie 10.4 Poprawa stanu środowiska miejskiego

Działanie 11.2 Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy - kształcenie zawodowe uczniów

Działanie 11.3 Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy – kształcenie zawodowe osób dorosłych

Działanie 12.2 Infrastruktura kształcenia zawodowego

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)

Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy

Działanie 1.3. Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji

Działanie 2.5. Skuteczna pomoc społeczna

Działanie 2.6. Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych

Działanie 2.7. Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym

Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym

Działanie 2.9. Rozwój ekonomii społecznej

Działanie 2.15. Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach

Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu (niska emisja)

Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi -3.1

Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna – 3.1

Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego

Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.

Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

13. Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Gminy Wyry na lata 2014-2022	7
Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010 - 2015	8
Tabela 3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Wyry	9
Tabela 4. Liczba ludności w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	11
Tabela 5. Liczba ludności w okręgach	11
Tabela 6. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	12
Tabela 7. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014	12
Tabela 8. Współczynnik obciążania demograficznego w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	12
Tabela 9. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 roku w podziale na okręgu wyborcze.....	13
Tabela 10. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 11. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 13. Migracje krajowe w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	14
Tabela 14. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 15. Migracje zagraniczne w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	15
Tabela 16. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu nikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	15
Tabela 17. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014	16
Tabela 18. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014.....	17
Tabela 19. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie ludności w latach 2014-2015.....	17
Tabela 20. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014	18
Tabela 21. Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie ludności w latach 2014-2015.....	18
Tabela 22. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku ..	18
Tabela 23. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej w 2015 roku wg problemu przyznania świadczenia z uwzględnieniem kwoty pomocy.....	19
Tabela 24. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)	20
Tabela 25. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych	20
Tabela 26. Uczniowie w szkołach podstawowych.....	21
Tabela 27. Gimnazja ogółem	21
Tabela 28. Liczba uczniów w gimnazjach	21
Tabela 29. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 r. (średnia)	21

Tabela 30. Wyposażenie placówek oświatowych w gminie Wyry w 2015 r.	22
Tabela 31. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)	23
Tabela 32. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. w podziale na okręgi wyborcze (I tura wyborów, 16 listopada 2014r.)	24
Tabela 33. Liczba „Niebieskich kart” wydanych w latach 2012-2015.....	24
Tabela 34. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015	25
Tabela 35. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)	25
Tabela 36. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia).....	25
Tabela 37. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015	26
Tabela 38. Odsetek bezrobotnych w całkowitej liczbie ludności w okręgach wyborczych w 2015 r.....	26
Tabela 39. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)	26
Tabela 40. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)	27
Tabela 41. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	27
Tabela 42. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	27
Tabela 43. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	27
Tabela 44. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014	30
Tabela 45. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności.....	31
Tabela 46. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	31
Tabela 47. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku	32
Tabela 48. Liczba przedsiębiorców przypadająca na 1000 mieszkańców w 2015 r.	32
Tabela 49. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007	32
Tabela 50. Powierzchnia lasów (ha)	33
Tabela 51. Lesistość w %	34
Tabela 52. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)	34
Tabela 53. Pomniki przyrody w latach 2010-2014	34
Tabela 54. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)	35
Tabela 55. Powierzchnia całkowita gminy	37
Tabela 56. Struktura użytkowania gruntów	38
Tabela 57. Długość dróg do remont [w km] w podziale na okręgi wyborcze.....	39
Tabela 58. Liczba obiektów zabytkowych w okręgach wyborczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	39
Tabela 59. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych.....	41
Tabela 60. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	41
Tabela 61. Mieszkania na 1000 mieszkańców	42
Tabela 62. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę.....	42
Tabela 63. Liczba budynków sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków	42
Tabela 64. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014....	43
Tabela 65. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców w okręgach wyborczych.....	43

Tabela 66. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014....	44
Tabela 67. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014	44
Tabela 68. Liczba umów na odbiór ścieków w okręgach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	44
Tabela 69. Respondenci według płci i wieku	46
Tabela 70. Respondenci według wykształcenia	46
Tabela 71. Respondenci według miejsca zamieszkania	46
Tabela 72. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie.....	46
Tabela 73. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania.....	46
Tabela 74. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)	47
Tabela 75. Części gminy, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru).....	47
Tabela 76. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych częściach gminy (pytanie wielokrotnego wyboru)	47
Tabela 77. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w gminie	48
Tabela 78. Części gminy gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru).....	48
Tabela 79. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru).....	48
Tabela 80. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania.....	48
Tabela 81. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, liczba bezrobotnych, liczba organizacji pozarządowych na 1000 ludności, frekwencja w wyborach samorządowych w podziale na okręgi wyborcze	49
Tabela 82. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi wyborcze	51
Tabela 83. Liczba umów dotyczących odbioru ścieków i liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi.....	53
Tabela 84. Długość dróg do remontu, liczba zabytków w podziale na okręgi	55
Tabela 85. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem i liczba pustostanów w podziale na okręgi	57
Tabela 86. Liczba organizacji pozarządowych, liczba osób w rodzinach, liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji i średnia dla gminy	65
Tabela 87. Liczba umów odbioru ścieków na 1000 mieszkańców i liczba przyłączy do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców	65
Tabela 88. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem i liczba pustostanów.....	65
Tabela 89. Liczba przedsiębiorców na 1000 ludności	66
Tabela 90. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz gospodarczej	66
Tabela 91. Lista projektów	75
Tabela 92. Wskaźniki monitoringu	96

14. Spis rysunków

Rysunek 1. Wskazania w sferze społecznej	50
Rysunek 2. Wskaźniki stanu sfery społecznej	50
Rysunek 3. Wskaźniki stanu sfery społecznej	51
Rysunek 4. Wskazania w sferze gospodarczej	52
Rysunek 5. Wskazania w sferze gospodarczej i liczba przedsiębiorców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi.....	53
Rysunek 6. Wskazania w sferze środowiskowej	54
Rysunek 7. Liczba umów na odbiór ścieków i liczba przyłączy do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 1000 ludności w podziale na okręgi oraz wskazania w sferze środowiskowej	55
Rysunek 8. Wskazania w sferze przestrzenno - funkcjonalnej.....	56
Rysunek 9. Wskaźniki stanu sfery przestrzenno - funkcjonalnej.....	57
Rysunek 10. Wskazania w sferze technicznej	58
Rysunek 11. Odsetek budynków sprzed 1970 roku, liczba pustostanów i budynków w złym stanie technicznym w podziale na okręgi oraz liczba wskazań w sferze technicznej	59
Rysunek 12. Gmina Wiry z zaznaczonymi obszarami rewitalizacji.....	60
Rysunek 13. Obszar rewitalizacji nr 1.....	61
Rysunek 14. Obszar rewitalizacji nr 2.....	62
Rysunek 15. Obszar rewitalizacji nr 3.....	63
Rysunek 16. Obszar rewitalizacji nr 4.....	64